

Linggo na Kadafiini Tafa'da tumma

Ömö'di ya arigiri sorne ya, i'i ya Lüüka, sorne ya ütü ka teema tumma na Lüüka ka tarigiri ada ka İnjüli tamma Lüüka. Sorne ya eema tumma ma kadu tanno Yasu ka tanyalaana tumma ma İnjüli ma Yasu ku'bu a türü tanno Koronggore tiya Insili ka Örsaliim nja Yahüüdiya nja Samira nja tökönö ka na'buugu töccö. Tamma ka Yasu kaganna ka kadu ma Yahüüdü kadhadha assa ka tanyala ka na'buugu koono in'dili.

Koronggore ya Insili ya ö'dö a türü ka a kadu tanno Yasu ka oona ka Örsaliim ka uuru tanno ö'dö a kadu keera kaco iisine no (Taanyara ma Koronggore). Türü niini kalaala eema eene kamana türü a naguugaara tanno eene ka oona. Tumma na kadu tanno adünnü tumma ma İnjüli kakirinja ka sorne tiya, talaana na kalaala angnga kiji talaana ma İnjüli ma Yasu a kadu ka naanya kadhoonyo.

¹ Ka Tiyafiles, nagarigiri a'a ka sorne tiya eede ya dhidha ya, ma Yasu ka tafü'dü linggo ka dhidha adagalaana kadu iini nye'd'de,

² kadara ka uuru tanno iini ka co a 'dotombo'do no. A'da anangnga türü ma Koronggore ya Insili ya eene adadünügü tumma a kadafiini tanno niini ka tagesse eege no.

³ Agalaala oona eene ka adinö kini ka fiki'dö ka inde adagalaala eema eene dhabbu adaganeene nja eene a fungngö ukumu kadu keera adageema tumma ma tauugaara ma Masala nja eene.

⁴ Kini ka agu eema nja eene ikiri ka tiki eene, “Aaga fa tunggeene ka Örsaliim, aaga öödhigi niimö ya Pupa ka takiki aaga aaga taföonyö kede ya.

⁵ Yühanna akambeese kadu a 'büidi, aaga 'bitingngö ara aaga tambeesedene a Koronggore tiya Insili ya a fungngö miini anda öreene idhilli.”

*Yasu inyryo a 'dotombo'do
(Murkus 16.19-20; Lüüka 24.50-53)*

⁶ A kadafiini tarügu kini ka oona kindini i'i kiki iini, “Uugaara uuru no 'dee ara o'o tapadaga tauugaara a kadu ma Israyil?”

⁷ A Yasu tapadaga tumma eene iki, “Taalo aaga kama tussu nagürüünü na Masala ka takindi-naana ku'bu a türü tanno oono no.

⁸ Lakiini Koronggore ya Insili ya a ta'dingngö kada ka oona anangnga türü aaga, aaga tadünnü tumma na üünidene ana a'a ka Örsaliim nja Yahüüdiya nja Samira nja 'büdhülü ka oona nye'd'de kungngo.”

⁹ Ka Yasu ka tiri tumma no ya, assa ka ta'diniginja co 'dotombo'do kadinö kini keere a tülüügü taküdhü i'i ka oona kitaalo kiji i'i afe'de.

¹⁰ Kene ka adini kini keere ka tunggunu co 'dotombo'do, kadhimi kadu keera ana en'di ka oona kada ka'bassa.

11 Kiki eene, “Ka kadu ma Jaliil, minna agu aaga, aaga ta'dingnge ko'do aaga tadinö co 'dotombo'do? Yasu ya inyi aaga ku'bu ya, a'diniginja co 'dotombo'do, assa ka tafada afa ma tiya ada kiji i'i ka tunggunu co ya kungngo.”

Matiyas akarna ka 'buugu tiya Yahüüsa

12 İkiri kadalaadene ka tapadaga co Örsaliim ndama anya minggide mana eere a'da Anya ma 'Dikidiyö, makete ka Örsaliim.

13 Kene ka tö'dö ka Örsaliim ya kasirigö co 'dasala ko'do kita eene ka fungngö kide ya, eege na Bütrüs nja Yühanna, nja Yaguub nja Andraws, nja Filibüs nja Tööma, nja Bartülmaws nja Matta, nja Yaguub 'bii'bala ya Halfa, nja Samaan ya tatagu'daana ka eedi ya, nja Yahüüsa 'bii'bala ya Yaguub.

14 Eege nye'd'de kungngo kafara ka Masala turi ana eedi unggodho, nja iya töccö nja Mariyom niimö ma Yasu nja nagöre tanno iini.

15 Ka uuru tanno miini no a Bütrüs afiki'dö ma teema, nja kadu tanno amma ka Yasu no, a kadu na kanna kide nja eene no, kukumu kadu ka iidümmü ukumu ömö'di (120) iki,

16 “Nagöre eede, tumma na Koronggore tiya Insili ya na Dawud ka tagadünnü ka sorne 'billi no, kinynyo ööye miini a'da Yahüüsa ya ka alaala kadu ka Yasu kümme i'i ya.

17 I'i agosso ka linggo tanno nja angnga.”

18 Gürüüsü yiini ka 'duga ka kadu tanno ümmü Yasu ya, eenege siga iini, a'dingngö a'buna üüdü ku'bu adhösönjaana ku'bu, eema ma eedi tö'dö kürö nye'd'de kungngo.

19 A tumma no tussu adene ka Örsaliim koono nye'd'de kungngo, kidhi kanangnga eere a 'buugu tiya miini ya a'da Hakil Dama (Lodho ma Eriidö.)

20 A Bütrüs tiki, “Sorne ma Tüüsü ma nakaaru tiki,

‘Ara 'di yiini ta'döngngönyö,
a tööyö niini titaalo.’

Iki afe'de,

‘Ara ömö'di öccö tagala ka 'buugu tiya iini.’

21 Kadu kungngo aja 'bitingngö kaneene nja angnga, ndama uuru tanno Uugaara Yasu ka takafiki'dö a linggo,

22 ma uuru tanno Yühanna ka takambeese i'i no, idhi aaco a 'dotombo'do, ikiri angnga ka asaasa tümümü ömö'di öccö ana kene ya tadinö kide nja angnga ka tafiki'dö ka inde tanno Yasu.”

23 Kikiri kagona kadu keera, Yüüsif ya ana eere a'da Barsaba ya, eere ma töögöje yiini a'da Yustus, nja tiya ana eere a'da Matiyas ya.

24 Kikiri ka tageema nja Masala kiki, “Ka Masala, o'o nussu nanggeedi na kadu nye'd'de, la ungngo ka ömö'di tiya üüdü ka asaasa ana ka kadu tanno eera no.

25 Amang kini tafiki'dö a linggo ma tafiini na Yahüüsa ka tinyi ku'bu no, ungeene ateeffe taluna inde niini.”

26 Kafanna muduru, a tameerö ta'dingngö ka Matiyas, akoonyo oonana ka kadafiini tanno ada'baaga kafünü ungodho no.

2

Tö'dö ma Koronggore tiya Insili ya

¹ Ka Taanyara ma Koronggore ka ndö'dö ya, a kadalaadene tarügü ka 'buugu unggodho kanna kide.

² Kadhimí ka tumma ko'do ndama 'dotombo'do, afa tanya no iisö dhindho no, ka tigi ka 'bügööri tiya eene ka tanna kide ya.

³ Kadhimí ka nagonggo'do kafeene nja issi. Kasümünü njaana kene ka nanggüüdü ka'dingnge kide.

⁴ A Koronggore ya Insili ya tö'dö kene ka oona nye'd'de, keema tumma öccö a'da taalo neene, a Koronggore tanangnga türü kene ka oona keema.

⁵ Ka uuru tanno miini no a'da sa Yahüüdü na ümmü tumma ma Masala no, tö'dö ka Örsaliim ndama na'buugu koono nye'd'de kungngo.

⁶ Kene kandaföönyö tumma no ya, kawa-gaana oona kadhere, kudumma ömö'di kaföönyö tumma niini ka teemadene no.

⁷ Kadhere kiki, “Ma kadu na eema no 'dee taalo kadu ma Jaliil eege kamiini sa?

⁸ Angnga sa ka tö'dö nya ndaföönyö tumma ma anya tammo aja eene ka tema?

⁹ Kadu no kö'dö ndama Parsiya nja Madiya nja Alam nja naaya ma Naato Keera nja Yahüüdiya nja Kabadökiya nja Büntüs nja Asiya,

¹⁰ nja Frajya nja Bamfiliya nja Misiri nja riifö ma Libya ka Keriwan nja kadu ma Rööma na anna kita no.

11 Nja kadu ma Kireet nja Piirigide nja Yahüüdü nja kajeene tanno amma ka Masala tammo Yahüüdü no, angnga sa kaföönyö kene kadeema tumma naaja keema tumma ma Masala na 'diila no.”

12 A kadu tadhere nye'd'de keema kiki, “Minna yungngo 'bitingngö?”

13 A kadu öccö tüiri eege kadamidhi ka oona kiki a'da, “Eege kaaya ka ngeeli.”

Bütrüs ageema nja a kadu

14 İkirı Bütrüs ka fiki'dö nja kadafiini tanno ö'dö kada'baaga kafünü ungodho no alneege ko'd'do iki eene, “Aaga Yahüüdü nja kadu ma Örsaliim 'do, akatodo ka tumma tanno eede no kara teeme no.

15 Aaga keema a'da kadu na kaaya ka ngeeli kalefe ndanaaya ta iidümmü kafünü egiisö ligitaka kungngo, a tumma no taalo ka timin'da.

16 Tumma no na ne'bi Jüwiil ka tageema eege kungngo,

17 ‘Masala makiki a'da,

Ka naguuru tanno eere no

na a'a sa ka tuuru Koronggore yeede ka kadu ka oona in'dilı kungngo.

A laala yaada ya nagiide ya nja tanno iiya no teema tumma a kümböödö.

A kadimöögö tiji tumma neede,

a kümböödö tagu kadu na iifi no.

18 Nuuru Koronggore yeede

ka iiya ka oona nja nagiide no ümmü tumma ma a'a

ka uuru tanno miini no,

keema tumma neede.

- 19 Nalinggo eema ka 'dotombo'do keefe,
 nalinggo ya ka 'büdihülü keefe,
 a 'buugu ta eriidö nja issi nja ndhiigö
 dhabbu.
- 20 A ndanaaya talifi
 a tere ta eriidö
 a'da küfürü uuru na Uugaara na öyeene
 kindhindi no tö'dö.
- 21 Ömö'di ya amma ka eere ma Uugaara ya ara
 toolonadene.'
- 22 "Kadu ma Israyil aaga föönyö tumma no,
 Yasu ya ma Nasira ya Masala manangnga türü
 iini adagalinggo eema keefe kada ka söödö
 aaga tussu i'i, adagalinggo eema dhabbu keefe
 adale'bele eema a türü tanno Masala, aaga tussu
 iini.
- 23 Kini ka tömmününja aaga ya, a'da milli
 Masala ka tagussu iini, aaga tömmü i'i aaga
 tabünnü ka salii'bi aaga tafa ka kadu tanno
 oroko no ka tagiidi i'i.
- 24 I'i yunggo a Masala ka tagildhe türü ma
 inde kini ka oona afiki'dö, inde taalo ka tömmü
 i'i.
- 25 Kudumma Dawud ka tadiri tumma miini iki,
 'Niji a'a Uugaara kede kidha turi kunggo,
 kudumma iini anna kede ka niisö ma kuri
 amang ka ri'ba tafa tagu a'a.
- 26 İkirı edı yeede ka'diila, a ongo'do meede
 tadhodho nawe tüüsü nindhigi Masala
 kudumma tuu'da tanno eede afe'de kara
 tindhigi Masala.
- 27 Kudumma o'o taalo o'o natafa kede nütü ka
 'buugu ma inde

taalo o'o natafa ka ömö'di tiya üüdü ya insili
ya anna ka 'buugu tiya tasürdö ya.

²⁸ Nalaala a'a ka fiini ma tefe ka 'di,
ara o'o saga tadigi a'a a dhodho kidha ma
o'o.' ”

²⁹ A Bütrüs tiki, “Nagöre eede, aaga afa kede
nadirina tumma aaga dhorro, eyi pupa yaaja
Dawud atatü'büdene a la ma oofu yiini unguo
aja kita ta'bitingngö.

³⁰ I'i aga ne'bi, ussu a'da Masala maküdüönö
ada iini miki iini a'da ara oogo masa anangnga
'bandaada miini könö ka kööyö tiya iini.

³¹ A Dawud illi ka tasala tumma na Masala ka
talinggo adageema a'da Almasihi a tafiki'dö ka
inde iki,

'Taalo Masala matafa kini ka 'buugu ma inde
a tuu'da niini taalo ka tasürdö.'

³² Yasu afiki'dö ka inde a türü tanno Masala,
angnga tijöögö angnga in'dili kungngo.

³³ Aga Masala ka ta'dina i'i ko'do manangnga
i'i kono ka nüsö ma kuri, i'i a'duga ka Pupa
Koronggore ya Insili ya kada tiraana ya, uuru
kaja ka oona i'i yungngo ada ka adinö kide
'bitingngö aaga taföönyö.

³⁴ “A Dawud taalo asirö 'dotombo'do, i'i ka eyi
tiya iini iki,

'Iki Uugaara a Uugaara tiya eede,
Emmi kede ka nüsö ma kuri,

³⁵ ara a'a ka anangnga o'o ka siri ka diidi tiya
üüdü ana uune.'

36 “Amang ka kadu ma Israyil tussu dhorro a'da Yasu yaada ka tagiidaana ya, Masala manangnga i'i kada Ugaara ada Almasihi.”

37 A kadu ka taföonyö tumma na Bütrüs, a tumma no tala eege ka nanggeedi, kindini Bütrüs nja kadafiini könö kiki, “Ungngo 'bitingngö ara ungngo tönynyö, nagöre iidi?”

38 A Bütrüs tiki eene, “Aaga aadha ka eema tiya toroko ya, aaga tambeesedene ka unggondho ana eere ma Yasu Almasihi a'duga tumma na toroko no kada ka oona, a Koronggore tiya Insili ya tananja aaga.

39 Tumma na Masala ka teema a'da aaga tindhigi oogo nja laala tiya ada nja kadu tanno ku'b'ba no na ümmünü Ugaara a'da Masala maaja mo.”

40 Agadünügü eema eene ma eema adhabbu iki eene, “Aaga oolonadene aaga taadha ka sere tiya toroko ya ka oona.”

41 A kadu na amma ka tumma tanno iini no kakambeesedene, a kadu öccö tö'dö kene na alif ka iidoona.

Taneene na kadu ma kaniisa

42 Kada kümmünü nanggeyi neene ka talaana tanno kadafiini kagu eema ka 'buugu tiya ungodho ya kafara ka Masala eege nye'd'de.

43 A kadafiini tagalinggo eema dhabbu keefe a türü tanno Masala ari'ba tümümü kadu nye'd'de kungngo.

44 A kadu na amma ka Yasu no, tumma neene ka ungodho kafaana ka oona, kosso ka eema.

45 Kanadene ana ana almaala tiya eene nja eema ma nasigeene tiya eene kosso ka gürüüsü

nja kadu tanno iini na eema ka titaalo kene no ku'bu.

⁴⁶ Kicci toreene turi ka la ma Masala ka Örsaliim ana eedi ungodho, kagoreene ka nöö'di tanno eene kagu eema ka'deema.

⁴⁷ Küüwe tüüsü ka dhodho ada a Masala a kadu tamma ka tumma tanno eene nye'd'de, a Uugaara tagusu kadu tanno oolonadene no ka köje 'bücca kungngo.

3

Tafiki'dö ma mügüre

¹ Uuru kinggide Bütrüs nja Yühanna co la ma Masala ana ndanaaya kiidoona amuru ma siiya ma taco tafara ka Masala.

² A kadu tadhe ana ömö'di ka tageenedene kada mügüre. Kamanaga i'i ka inye ma la ma Masala ya ana eere a'da inye na 'Diila a naguuru no arangnga kadu na icci no.

³ Kini ka tasala Bütrüs nja Yühanna kata ungunugu co ya, ikiri ka rangnga eege a'da kanangnga nïimö iini.

⁴ Kikiri ka tasala kini ko'do, a Bütrüs tiki iini, "Assa kidi!"

⁵ İkiri ka adinö eege iki kide a'da ka tanangnga nïimö iini.

⁶ A Bütrüs tiki iini, "Taalo gürüüsü kede, a dahaba titaalo kede lakiini yungngo eede ara tanangnga o'o, ana eere ma Yasu Almasihi ya ma Nasira ya, fiki'dö nunggeene."

⁷ Ümmü i'i ka nïisö ma kuri a'dina i'i ko'do, uune tarooro ka takidhö ka uuru miini,

⁸ Afiki'dö imbiiri unggunaana ku'bu, aaco la ma Masala ka teene nja eene, unggeene imbiiri indhigi Masala ko'do.

⁹ A kadu tadinö i'i nye'd'de ka tunggeene indhigi Masala ko'do.

¹⁰ Kussu a'da ömö'di ya kanna ka inye ma la ma Masala tiya ana eere a'da A'diila ya atarangnga ya, i'i ya miini kuurugu oona ku'bu kadhere ka niimö tiya küünidene ya.

Tumma na Bütrüs ka la ma Masala

¹¹ Aga ömö'di tiya arangnga ya tama'da ka Bütrüs nja Yühanna ka fangga tammo Siliman mo, a kadu nye'd'de tadhere kisi kene keere.

¹² Ka Bütrüs ka tasala eege nggeege ya iki eene, “Ka kadu ma Israyil minna agu aaga, aaga tadhere ka eema tiya agalinggo adene ya? Minna agu aaga tadinö ungngo afa ungngo ka anangnga ömö'di ya ka fiki'dö a türü tanno iidi a ta'diila tanno iidi?”

¹³ Masala ma kadaada ma angnga, Masala ma Abrahiim nja Ishak nja Yaguub. Ogo mungngo manangnga türü ka tatasaga tiya oono Yasu yaada ka ta'düsünü i'i ka Bilatus kidha, aaga tümünü i'i a kadu tanno diidi i'i no kada kiidi i'i. A Bilatus ta kasaasa tapa kini illi aaga kanu.

¹⁴ Kanu aaga ka ömö'di tiya a'diila insili ya ara aaga ka tapa ka tatagirina kadu.

¹⁵ Kagiidi aaga nduguli ma tefe ka 'di illi Masala miji i'i ka inde ungngo tadinö kide.

¹⁶ Tamma ana eere tiya Yasu, ömö'di yaada kiji, aaga tussu a'da kapadaga türü kini ya, eere ya Yasu nja tamma na öö'dö ndama iini no ka

anangnga i'i ka oolonadene 'do yaada kijöögö aaga in'dilä ya.

¹⁷ “A 'bitingngö nagöre eede, nussu a'a aaga ka linggo a'da taalo aaga kussu afa ma naguu-gaara tanno ada ka tagüüni.

¹⁸ A Masala tatiimö ada kide ka tumma tanno oono ka tageema a nagane'bi nye'd'de a'da Almasihi a tadhügürü.

¹⁹ Aaga aadha ka eema tiya toroko ya aaga tamma ka Masala amang kono toolona tatoroko naada ka oona no.

²⁰ Amang ka Uugaara tafa'da fiini ya a'diila ya aaga ka Yasu Almasihi afa moonoo ka tageema.

²¹ Ara töödhä ka 'dotombo'do ara uuru ka öö'dö ma Masala ka anangnga eema in'dilä ka issi afa moonoo ka tageemaga co nagane'bi tanno oono na insili no 'billi.

²² Müüsa iki a'da, 'Masala Uugaara müüdü massa ka kürünü ne'bi afa ma a'a kungngo aaga taföönyö tumma niini ka teema nja aaga no.

²³ Ömö'di ya taalo taföönyö tumma na ne'bi tiya miini ya, atakedhekanja keere ndama ka söödö.'

²⁴ “A nagane'bi nye'd'de ndama Samwiil nja tanno ö'dö kini keere no, kageema tumma tö'dö ma uuru tanno.

²⁵ Aaga kungngo kakarna ka nagane'bi nja timi'di tumma tanno Masala nja kafaafa ma aaga miki Abrahiim, 'Laala yüüdü tanangnga kadu ka aduna baraka ka 'büdhülü nye'd'de.'

²⁶ A Masala manangnga tasaga yoono ka fiki'dö ndama inde magürünü i'i kada ana baraka ka dhidha amang kada taadha ka tatoroko."

4

Tahükümü na Bütrüs nja Yühanna

¹ Ka Bütrüs nja Yühanna tadünügü eema a kadu ya, a ka'boge nja uugaara ma kadu tanno afa ka la ma Masala no nja Sadügiin tadhe ko'do kene ka oona.

² Kagoroo'bo a'da eege kalaana kadu a'da kadu kara tafiki'dö ka inde ana Yasu.

³ Kümü eege kanangnga ka pabuusu kudumma 'buugu kanda siiya ara taka kataadha.

⁴ A kadu kadhabbu kaföonyö Bütrüs nja Yühanna kadeema kamma ka Yasu, kadu na nagüide no kö'dö na alif kiidümü.

⁵ Ka taka ka taadha ya a naguugaara ma Yahüüdü nja katalaana ma seriye nja kadüifi temmi ka 'buugu tiya ungodho ya ka Örsaliim.

⁶ Nja Hanan uugaara ma ka'boge nja Kiyaafa nja Yühanna nja Askander nja siliga ma uugaara ma ka'boge in'dili.

⁷ Kikiri ka tagümmünü Bütrüs nja Yühanna kanangnga eege ka 'dingnge kene kidha kindini eege, "Kagalinggo aaga eema ya ana eere töccö nja türü töccö?"

⁸ A Koronggore tiya Insili ya tuurunja ka Bütrüs ka oona iki eene, "Ka naguugaara ma anya nja kadüifi ma anya,

⁹ katindini ungnö 'bitingngö ma ömö'di tiya maara ya a'da a'diila nya?

¹⁰ Amang kada tussu iini aaga kadu ma Israyil nye'd'de kungngo a'da ömö'di ya 'dingnge kada kidha ya a'diila ana eere tiya Yasu Almasihi ya ma Nasira ya, yaada ka tagiidi i'i ya, aaga tabünnü i'i ka salii'bi ya, a Masala tiji i'i afiki'dö ka inde.

¹¹ I'i ya

'Misi ma katarü'böönö yaada kanu kide mo,
oogo mungngo ma misi ma kadese.'

¹² Taalo toolona illi ana eere tiya Yasu, eere titaalo ma toolona kadu ka 'büdhülü, i'i yungngo Masala ka kürünü i'i ma toolona angnga."

¹³ Ka kadu ma la ma kadüfi kiji rüsü na Bütrüs nja Yühanna, oona tadhene kene kuurunja ku'bu kene kaföonyö a'da eege taalo ka kalaanadene illi eege kandussu a'da eege kaganeene nja Yasu.

¹⁴ Kiji ömö'di ya oolonadene ka 'dingnge kene kete, kikiiri ka titaalo kiji nümö ma ta'bununjaana ku'bu miini.

¹⁵ Kikiiri ka tiki eene a'da kungeene ka la ma kadüfi kikiiri ka teema ana ka oona.

¹⁶ Kiki, "Ara angnga tönynyö a kadu tanno eera no 'bitingngö? Kudumma kadu ma Örsaliim nye'd'de kussu a'da kadu no eema keefe angnga taalo ka tussu ka 'düsünügi.

¹⁷ Kudumma ma tumma ka tanyalanjaana ku'bu, angnga tiki eene, kafa teema ana eere ma Yasu ka kadu kidha taalo kasaasa eege ka tanyala ku'bu."

¹⁸ Kikiiri ka tagümmünü eege kiki eene a'da, kafa talaana kadu, kafa teema ana eere ma Yasu.

19 Lakiini Bütürs nja Yühanna kiki, “Aaga iiröönö ka nanggeyi tanno ada öjö i'i yungngo adhorro ka Masala, ungnö taföönyö tumma naada alla na Masala.

20 Ungngo teema tumma ma eema tiya iidi ka tadinö kide yungngo taföönyö ya.”

21 Kene kanda kuuru ri'ba eene ka nanggeedi ya kapa kene kunggeene, kitaalo kaluna fiini ma tapusu eege, kudumma kadu nye'd'de ka tafünügü Masala ko'do ka eema tiya agalinggo adene ya.

22 Kudumma ömö'di tiya oolonadene ya, nagürüünü niini ko'do a kadu keera.

Kadu ma kaniisa kafara ka Masala

23 Ka naguugaara ka tapa ka Bütürs nja Yühanna, kafada kaco ka kadu tanno eene kadirina eema ya naguugaara ma ka'boge nja kadifi kadirina eene ya.

24 Kene ka taföönyö tumma no ya, kafara ka Masala ana eedi ungnö, kiki, “Ka Uugaara, o'o narü'bü 'dotombo'do nja 'büdhülü nja to ana eema tiya kide ya nye'd'de.

25 Dawud ageema tumma nüüdü a Koronggore tiya üüdü ya Insili ya iki,

‘Minna agu ajeene kafiki'dö ka linggo ajeene,
a kadu ana eema tiya atoroko ya?’

26 Kafiki'dö naguugaara ma 'büdhülü ka timi'di tumma
nja naguugaara ka 'buugu nye'd'de kungngo
ma takirimi Masala Uugaara nja Almasihi.’

²⁷ Hirüdüs nja Bilatus Albunti ya nja kadu ma Israyil nja kadu ma kajeene ka anya tammo kümmü tumma ka kirimi Yasu tatalinggo yüüdü ya insili ya yüüdü ka tümünü i'i kada Almasihi ya.

²⁸ Kagalinggo tatoroko nüüdü killi kadageeme a türü tanno üüdü a'da kara tüünidene.

²⁹ A 'bitingngö Uugaara, iiri rüsü neene nja unngno no, nanangnga türü a kasaga tanno üüdü ka eema tumma nüüdü a'da kitaalo unngno kari'ba.

³⁰ Kilina nüsö nüüdü noolona kadu na maara no nüüni eema keefe ana eere ma tasaga tiya yüüdü Yasu ya Insili ya.”

³¹ Kene ka tema nja Masala ya, a 'buugu tatinggi'di, a Koronggore ya Insili ya taka ka kadu nye'd'de, kadünnü tumma ma Masala ari'ba titaalo.

Kadu ma kaniisa kosso ka eema

³² A kadu ma kaniisa taganna ana eedi ka unngodho kosso ka eema, taalo ömö'di ma tiki a'da eema yiini yungngo.

³³ A kadafiini talaana kadu keema iini a'da Yasu Uugaara afiki'dö ndama inde, a türü na Masala tu'bu eege ka nanggeedi in'dili,

³⁴ Taalo ömö'di ma tasaasa nümö, kudumma kadu kanadene a nöö'di nja nasigeene kaamana eema miini ka 'buugu tiya unngodho ya,

³⁵ kasümünaana ku'bu a ömö'di ya ta'duga tamana yiini ka asaasa ya.

³⁶ Afe'de a Yüüsif taga Lawi ya ma Kuburus, ya kadafiini kanangnga eere iini a'da, Barnaba tafireeri.

³⁷ Adanege a siga tanno iini a'duga gürüüsü miini ö'dö iini a kadafiini.

5

Hananiya nja aka tammo iini Safira

¹ 'Bitingngö ömö'di inggide ana eere a'da Hananiya, agatanege a siga tanno iini nja aka tammo iini mana eere a'da Safira.

² Karmuna türeene ma gürüüsü ku'bu ma eyi tiya iini a'da mussu, ara ka öö'dö a türeene miini anangnga a kadafiini kidha.

³ A Bütrüs tiki iini, "Ka Hananiya, minna agu o'o nafa ka Ebliisi aaco küdü ka eedi nüsini Koronggore ya Insili ya? Narmuna türeene ma gürüüsü ma siga?"

⁴ Taalo siga nüüdü eege kamiini a'da nafürü o'o tagatenege iini? A kene kanda tennege taalo o'o nama tafa ka gürüüsü ma eyi tiya üüdü? Minna agu o'o nalinggo tumma afa ma tanno kungngo. O'o nüsini Masala taalo o'o nüsini kadu."

⁵ Aga Hananiya ka föönyö tumma no ya, a'dinggö eyi, ari'ba түmmü kadu na föönyö tumma no.

⁶ A kadimöögö kö'dö ka'bürü i'i ka oona a ten'di, ka'dina i'i katü'bü i'i.

⁷ Ka ndanaaya ka öö'dö kiidoona ya, aka miini töö'dö a'da taalo mussu nümö ya agüünü adene ya.

⁸ A Bütrüs tindini oogo iki oono, "Tirina tumma a'a dhorro ma eema ma siga tiya ada ka tanadene iini ya, i'i yungngo?"

Miki, "Ii, i'i ya miini."

⁹ A Bütrüs tiki oono, “Kimi'di aaga tumma nja nyuri yüüdü aaga ta'b'ba Koronggore ya Uugaara amana? Assa! Ka ton'do ma uune tanno kadu tanno a'duga nyuri yüüdü katü'böönö ka inye, kara ta'duga o'o afe'de!”

¹⁰ Marooro ka 'dinggö ka Bütrüs kidha meyi. A kadimöögö tö'dö kaduna oogo ka teyi, ka'dina oogo katü'böönö ka nyuri kete.

¹¹ A ari'ba tümmü kadu ka kaniisa nye'd'de nja kadu tanno föönyö no nye'd'de.

Toolona kadu a türü tanno Masala

¹² A kadafiini tagalinggo eema keefe kadhabbu nja türü kidha ma kadu. A kadu na amma no in'dilii kicci toreene turi ka fangga tammo Siliman.

¹³ Taalo ömö'di unggodho kungngo ma taga'da tumma neene, lakiini kadu nye'd'de kamma kene kafünügü eege ko'do.

¹⁴ A kadu na amma ka Masala no tamanya kadhabbu nagiide nja iiya.

¹⁵ A kadu tama kadu na maara no kamana eege ka nafiiini ka'düürü eege ka kere nja akede, ka Bütrüs ka tunggeene ya, a tallappa niini tagilaana kene ka oona ka'diila.

¹⁶ A kadu takicci ka Örsaliim ndama na'buugu tanno akete no, a kadu tanno maara no nja kadu tanno indima no koolonadene nye'd'de.

Kadafiini kananja ka pabuusu

¹⁷ Uugaara ma ka'boge nja kadu tanno iini na Sadügiin no kadigine akirimi.

¹⁸ Kummü kadafiini kuuru eege ka pabuusu.

19 İkirı tadhangga ma Uugaara ka öö'dö ooso kungngo, aafa'da İnye ma pabuusu uurugu kadafiini kürö iki eene,

20 “Aaga unggeene, aaga co la ma Masala, talaana kadu ka tumma ma tefe ka 'dı na Masala ka ö'dö İini no.”

21 Kamma ka tumma kaco la ma Masala ligitaka so'd'do kalaana kadu.

Uugaara ma ka'boge nja kadu tanno İini nja la ma kadıifi ma Yahüüdü tagürünü kadu kaco tö'dö a kadafiini ndama pabuusu.

22 A nasigira co pabuusu taalo kaduna ömö'di kide, kafada köö'dö ka naguugaara.

23 “Kaduna unngo pabuusu kada teere a kadu na afa kide no ka'dingnge ana ko'do ka nagİnyeene, lakiini kidi ka tafa'da eege, unngo taalo kaduna ömö'di ka teene miini.”

24 Uugaara ma nasigira tanno afa ka la ma Masala no nja naguugaara ma ka'boge, kene ka taföönyö tumma no ya, oona tadhere kene kuurunja ku'bu, kiki, “Kaneene tumma no nya?”

25 İkirı ömö'di öccö ka ö'dö iki eene, “Kadu naada ka tadhifi eege ka pabuusu no, kinni ka la ma Masala kalaanaka kadu!”

26 Uugaara ma nasigira ma la ma Masala nja kadu tanno İini ta üügü kadafiini ta'diila kungngo, kudumma eene kari'ba İi'di kadu tadiidiri eege.

27 A kene ka öö'dö a kadafiini ka naguugaara kidha, İkirı uugaara ma ka'boge ka tiki eene,

28 “Kageema unngo nja aaga dhabbu a'da aaga tafa talaana kadu ana eere tiya talaana naada kadhala ka Örsaliim ka oona nye'd'de,

kasaasa aaga tagirni inde ma ömö'di tiya kidi ko'do?"

²⁹ A Bütrüs nja kadafiini tiki, "Ara unngo taföonyö tumma na Masala taalo unngo kataföonyö tumma na kadu.

³⁰ Masala ma kupupa tanno aja, miji Yasu ka inde yaada ka tagiidi i'i aaga kabünnü i'i ka salii'bi ya.

³¹ Masala oogo mungngo ma'dinigi i'i ko'do ka nüsö ma kuri tanno oono, manangnga i'i kada Ugaara nja tatoonona ma kadu ma Israyil amang kene taadha ka tatoroko a Masala tafa kene.

³² Ungngo ya kadinö unngo ka eema tiya nye'd'de, a Koronggore ya Insili ya Masala ka anangnga i'i a kadu tanno aföonyö tumma niini no."

³³ Aga naguugaara taföonyö tumma no, kagoroo'bo kasaasa tagirina eege.

³⁴ Illi ömö'di inggide ana eere a'da Gamalayiil taga Fariisi, i'i a tatalaana ma seriye, a kadu nye'd'de tindhigi i'i ko'do, afiki'dö ka la ma kadifi ma Yahüüdü, ikiri ka tiki a kadafiini kuurugu kadu co kürö tikinggi.

³⁵ Ikiri ka tiki eene, "Kadu ma Israyil, aaga aadha ka tumma tanno ada ka asaasa talinggo a kadu tanno no.

³⁶ Afiki'dö ömö'di inggide ana eere a'da Südas, kete kungngo ümmü eyi yiini kada dhabbu, a kadu tuurna i'i keere miya ka egüsö. Adagiididene a kadu tanyalanjaana ku'bu a tumma miini titaalo.

³⁷ Afe'de a Yahüüsa ya ma Jaliil ya adele oona ka uuru tanno kadu kadaginni kadu no, a kadu

tisi kini keere kadhabbu. Eyi afe'de, a kadu na isi kini keere no, tanyalanjaana ku'bu.

³⁸ A 'bitingngö ya ara a'a tiki aaga, kadu afa ma tanno aaga fa talinggo a tumma tanno eene, tumma neene ka talaana kadu iini no, kassa ka titaalo kene kada tumma ün'dügüngngö.

³⁹ A kene kada tumma ma Masala eege kamiini, taalo aaga ka tarigä eege, ii'di aaga tüüni ada tagoroo'bo ada ku'bu nja Masala.”

⁴⁰ A kadu tamma ka tumma tanno iini. Kadagümmünü kadafiini, katabbü eege kuuru eege ka tino kiki eene, kafa talaana kadu ana eere tiya Yasu.

⁴¹ A kadafiini tunggeene kadhodho, kudumma Masala manangnga eege ka tambaanya dhügürü kudumma eere tiya Yasu.

⁴² A kadafiini taalo kaadha ka talaana kadu 'bucca kungngo, ka la ma Masala nja nö'di kalaana kadu kadünügü tumma ma İnjjili a'da Yasu i'i ya Almasihi.

6

Kadu ma linggo no üdümü kafünü eera no

¹ Ka naguuru tanno miini no, asa kadalaadene tadhabbu kagusaana ka köje. A Yahüüdü na eema tangga Yünan no, ta'digineene keema a'da Yahüüdü na eema tangga Ebraniin no küüni tö'bö ana iiya ma nagüüme tanno eene ku'bu taalo kamana eema ma takuri eene 'bucca kungngo.

² İkirä kadafiini na ada'baaga kafünü eera no ka tagümmünü kadalaadene öccö kiki eene, “Taalo a'diila ungnö a kadüüni tö'bö a tumma

ma Masala ara ungnö katöödhä kasümünaana eema ma kuri ku'bu ün'dügüngngö.

³ Nagöre eede akö'dö a kadu ka iidümmü kafünü eera na ussudene no na adigine a Koronggore tiya Insili ya nja tussu eema, angnga tanangnga linggo no eene.

⁴ Ara ungnö kadafara ka Masala ungnö tagalaana kadu ka tumma tanno oono.”

⁵ A tumma na ta'diila ka kadalaadene ka oona kümme Istifanüüs, ya amma ka Masala dhorro ana eedi ya, adigine a Koronggore tiya Insili ya, nja Filibüs nja Brokoros nja Nikanors nja Temon nja Braminas, nja Nikola ya ma Antakiya ya amma ka tumma ma Yahüüdü ya.

⁶ Kö'dö ana eege kidha ma kadafiini kümmeünü iisine kene ka nanggüdü kafara ka Masala.

⁷ A tumma na Masala takanyala ku'bu, a kadalaadene tö'dö kadhabbu ka Örsaliim a ka'boge tamma ka Yasu kadhabbu.

Tümmü adene na Istifanüüs

⁸ A türü na Masala tadigi ka Istifanüüs ka oona alinggo eema kefe ale'bele eema a kadu tadhere.

⁹ A kadu ma la ma talaana tiya ana eere a'da La ma kasaga na apa kene no, nja kadu ma Keriwan nja kadu ma Iskandariya, nja kadu ma Kilikiya nja kadu ma Asiya 'do, ka'bununjaana ku'bu nja iini a tumma.

¹⁰ A Masala tanangnga türü ma tumma Istifanüüs, a tumma niini tiligi kene kadagii'bi eege.

¹¹ Kafünü kadu öccö kanangnga nümmö eene a'da kiki, “Kaföönyö angnga i'i eela Müüsa nja Masala!”

¹² Kagirnaana ka kadu ka oona nja kadiifi nja kataaana ma seriye, kummü Istifanüüs kaco la ma kadiifi ma Yahüüdü iini.

¹³ Kö'dö a kadu kafünü korokoro ka Istifanüüs ka oona kiki, “Ömö'di ya öödhi ka teela la ma Masala nja tumma seriye tiya Müüsa turi kungngo.

¹⁴ Kaföönyö ungngo iini ka tiki a'da, Yasu ya ma Nasira ya, ara tagü'dügü la ma Masala ya co, aadha kadu ka tumma tanno Masala na Müüsa ka öö'dö iini angnga no.”

¹⁵ A kadu na emmi nye'd'de ka la ma kadiifi ma Yahüüdü, tassa ka Istifanüüs ko'do kasala dhugudha yiini kafeene nja dhugudha ma tadhangga.

7

Tumma na Istifanüüs nja naguugaara ma Yahüüdü

¹ İkirı uugaara ma ka'boge ka tiki Istifanüüs, “Tumma no 'dee ka timin'da?”

² Istifanüüs tapadaga tumma eene iki, “Nagöre eede nja kafaafa ma a'a, aaga toodo kede! Masala ma idhındhi mo matele oona a pupa tiya aja Abrahiim kini ka takaleefe ka anya ma Naato Keera a'da üfürü co Haran.

³ Miki iini, ‘Ninyi anya müüdü ku'bu nja siliga ma o'o ara o'o ka tunggeene naco anya tammo meede kara tala o'o kide mo.’

⁴ İkirı Abrahiim ka tinyi anya ma Kaldan ku'bu ara kico Haran emmi kide. A pupa tiya iini ka

teyi, a Masala ta'duga i'i manangnga ka 'büd'hülü tiya ada ka tanna kide 'bitingngö ya.

⁵ Ka uuru tanno miini no, taalo Masala manangnga niimö iini ma 'büd'hülü tiya taalo makara tarmuna 'bam'buugu iini. A Masala tiki iini a'da oogo matanangnga 'büd'hülü a kadaada ma iini kakarna kide, kudumma Abrahiim üfürü 'bii'bala taganna kini.

⁶ A Masala tiki iini, 'Laala yüüdü kara ta kölöge ka anya tammo taalo tanno eene. Eege kara ta kasaga küünü midhi ku'bu ana eege a nagürüünü na miya ka egüüsö.

⁷ Lakiini ara a'a tapusu anya ma üünü eege kada kasaga mo, kassa ka tunggeene ka anya tammo iini mo, köö'dö tafara kede ka 'buugu tiya.'

⁸ A Masala tikiri ka timi'di tumma nja Abrahiim, ma taradene meene ka tussu adene iini. İkirı Abrahiim ka teene Ishak atıimö füngngö iidümmü afünü iidoona, eedhe i'i. Ishak tara 'bii'bala yiini Yaguub, a Yaguub tara kafaafa ma angnga na ada'baaga kafünü eera no.

⁹ "A kafaafa ma angnga tagagirimi Yüüsif ka tanege ana i'i kaco Misiri iini, a Masala taganeene ma taafa kini.

¹⁰ A Masala toolona i'i ka dhügürü tiya in'dili ya, manangnga tussu eema iini tumma tanno a'diila niini, a Faröön ya uugaara ma Misiri ya, tasaasa i'i ümmünü eema iini nye'd'de ada uugaara.

11 “A iire tūmmū Misiri nye'd'de nja anya ma Kanaan, a kuri titaalo a migile taga taalo a kafaafa ma angnga.

12 İkiri Yaguub ka föönyö a'da migile mungngo ka Misiri ya, i'i agürünü kafaafa ma angnga ka tino neene na dhidha no.

13 A kini ka kürünü eege afe'de, a Yüüsif tala eyi yiini a nagöre tanno niini, a Faröön tussu kadu na Yüüsif.

14 A Yüüsif tagürünü ka pupa tiya iini nja kadu tanno iini nye'd'de, na öö'dö kadu kiidoona kada'baaga ana awwa no.

15 A Yaguub tö'dö ka Misiri, eyi kide nja kafaafa ma angnga nye'd'de.

16 Ka'duga eege kaco Shakiim katatü'bü eege ka la ma oofu tiya Abrahiim ka taana ka laala tiya Hamüür ka Shakiim ana gürüüsü ya.

17 “Ka uuru ma tafi'di tumma na Masala nja Abrahiim, a kadu naaja kakogoona kadhabbu ka Misiri.

18 A kadu tūmmū uugaara öccö ka Misiri taalo ussu Yüüsif.

19 Adagüüni ada kadu naaja ku'bu ada kapusu kafaafa ma angnga no ma ta'bunu eege ka tapüüpü laala ya aleefe tageenedene co, amang kene tafa tefe ka 'dä.

20 Ka naguuru tanno miini no ageenedene Müusa a 'diila 'do atüümö nagatereene kiidoona ka 'dä tiya pupa tiya iini.

21 Ka kadu ka taanu kini, a 'badaada ma Faröön ta'duga i'i ma tingiri i'i kada 'bii'bala tiya oono.

22 A Müüsa takalaadene ka tussu eema ma Misiri. Ana türü ma teema tumma nja alinggo.

23 “Kini ka ndagu'du nagürüünü a kadu keera ya, ikiri ka tunggeene aaco toso kadu niini ma Israyil.

24 İkiri ka tasala taga Misiri ka abbü taga Israyil akaraka i'i keere adagiidi taga Misiri.

25 A Müüsa takiki a'da ara nagöre niini tussu a'da Masala ma toolona eege, ndama niisö tanno iini, lakiini eege taalo kussu.

26 Ka uuru töccö kadu ma Israyil keera kabbü ajeene, adagümmünü eege ma tindinaana eege ku'bu. Iki eene, ‘Aaga 'dee, a'da aaga ka nagöre sa kasaasa tili ajeene amana?’

27 “Ömö'di öccö tagürünügü i'i keere kini ka oona iki, ‘Mada anangnga o'o kada uugaara tiya iidi?’

28 Nasaasa o'o tiidi a'a afa müüdü ka tagiidi ta Misiri ka ooso kungngo?’

29 Ka Müüsa ka föönyö tumma no ya, ikiri ka rünö aaco anya ma Midian, adaganna kide kada tajeene adageene laala eera kide.

30 “Kini ka tatimö nagürüünü a kadu keera ya, a tadhangga ma Masala tatele oona iini ka 'dikinya ka dhiile ma Siina ka issi ka finne ka ndhaaru.

31 A Müüsa tadhere kini ka tasala issi ka finne ka ndhaaru, asigi kide kete amang kini tijöögö, a Masala tümmünü i'i ndama issi ka teene,

32 ‘A'a na Masala ma kafaafa ma o'o, Masala ma Abrahiim nja Ishak nja Yaguub.’ Ari'ba

tümmü Müüsa taalo a'duga rüsü ana eedi ma tassa co.

³³ “A Masala tiki iini, ‘Kirnö egüide ku'bu küdü kuune, kudumma 'büdhülü tiya üüdü ka 'dingnge kide ya 'büdhülü ya insili ya i'i ya miini.

³⁴ A'a niji dhügürü ya kadu tanno eede ka Misiri naföönyö fara yeene, nikiiri a'a ka öö'dö ku'bu ma toolona eege. Aayu nagürünü o'o ka Misiri.’

³⁵ “A Müüsa ya kadu tanno iini ka tagaanu kini kiki iini, ‘Mada anangnga o'o kada uugaara tiya iidi?’ I'i yungngo Masala ka kürünü i'i ada uugaara atoolona a türü tanno tadhangga na alanja iini ka ndhaaru no.

³⁶ Unggu kadu kürö ndama Misiri a türü tanno Masala niini ka talinggo eema keefe a kadu ka Misiri nja tada'da ma to ma Dhöyö mo nja dhüile a nagürüünü a kadu keera.

³⁷ A Müüsa ka eyi tiya iini iki a kadu ma Israyil, ‘Ara Masala sa nangnga ne'bi aaga a tö'dö ndama aaga afa ma a'a kungngo.’

³⁸ A Müüsa i'i yungngo nja kadu ma Israyil ka dhüile ungngo ka söödö ma kafaafa ma angnga, nja tadhangga ya ageema nja iini ka 'dikinya ma Siina, anangnga tumma ma tefe ka 'di iini öö'dö iini angnga.

³⁹ “Lakiini kafaafa ma angnga kanu kini ki-taalo kaföönyö tumma niini, a nanggeedi neene kasaasa tapadaga co Misiri.

⁴⁰ Kiki a Harüün, 'Adina namasala kunggeene kaja kidha mo, kudumma ungngo taalo kussu nïimö ya ümmü Müüsa ya a'da i'i yungngo ö'dö ana angnga ndama Misiri.'

⁴¹ Kadadina masala kafeene nja 'bileefo kataraana eema iini kadhodho a nïimö kadadina a nïisö meene ya.

⁴² A Masala tïmmü eyi yoono eene ka oona mafa kene kafara ka midigi, afa ma tiya ka takirinja ka sorne ma nagane'bi,
'Ka laala ya Israyil! Aaga 'dee kara aaga eema
a'a ka dhiile kanna
ka nagürüünü tanno kukumu kadu keera
no?

⁴³ U'u, lakiini ka'duga aaga fangga ma Muluk a timidigi ma masala tammo Romfan, namasala yaada kadadina ma tafara kono. Ara a'a tuurugu aaga co kajeene keere ma Babil.'

⁴⁴ "A kafaafa ma angnga kaganna fangga eene a tumma ma tema tumma ma Masala kide nja eene ka dhiile. Afa ma tiya Masala ka tiki iini, a'da üünï afa miini ka ijöögö kungngo.

⁴⁵ A kafaafa ma angnga ta'duga fangga ka nïisö ma Yashu ka öö'dö iini nja eene kene ka tamuru 'büdhülü ya kajeene a Masala ka tagasoro eege kene kidha. Fangga maganna kanna ka 'büdhülü idhi uuru na Dawud ka öö'dö.

⁴⁶ A Masala tasaasa Dawud ma 'diila nja iini, a Dawud tiki oono a'da ara i'i tarü'bünü la a Masala tammo Yaguub.

⁴⁷ Lakiini Siliman i'i yungngo arü'bü la oono.

48 “Lakiini Masala taalo manna ka naala na arü'bü adene ana iisine no, afa ma tiya ne'bi ka tiraana ya kungngo,

49 ‘Uugaara iki, ‘Buugu ma temmi tiya eede ka 'dotombo'do,

a 'büdhülü 'buugu ma uune tiya eede.

'Dī ya faanya i'i yungngo ada ka tarü'bünü a'a? 'Buugu ma taneene yeede i'i iyye?

50 Taalo iisine neede eege kungngo kagalinggo eema ya nye'd'de kungngo?’

51 “Aaga takīdhö ka nanggüüdü a nanggeedi aaga nakīnggiri no! Kafeene aaga nja kafaafa ma aaga, kaleefe aaga tanu ka Koronggore tiya Masala ya Insili ya.

52 Kafaafa ma aaga ka küünī tatoroko ana nagane'bi kagirina kadu na keema tumma ma tö'dö na ömö'dī tiya adho ka fiini yaada ka tümümü i'i, aaga tagiidi i'i ya.

53 Ka'duga aaga tumma na Masala ka kadhangga ka niisö aaga sa katitaalo kalinggo iini.”

54 Ka kadu ka föönyö tumma no Istifanüüs no, kagoroo'bo kadiginigo ka nanggeedi kabbünaana igini neene kini.

55 Lakiini Koronggore ya Insili ya tadigi ka Istifanüüs ka oona, assa co a 'dotombo'do asala tidhindhi ma Masala, a Yasu ka 'dingnge ka Masala ka niisö ma kuri.

56 Istifanüüs tiki, “Niji a'a 'dotombo'do ka tatanfa'da a 'Bii'bala ma Tadü'd'dü ta'dingnge ka niisö ma kuri tanno Masala!”

57 Kafiri ko'do keela ka tumma ko'd'do, kaküdhü iisine, kako'do kini eege in'dili.

⁵⁸ Kasisigi i'i co kürö ndama anya ma Örsaliim ma tadiidiri i'i a niigisi. A kadu na adini kide no takirno en'di eene ka oona, kümmünü ömö'di tiya ana eere a'da Sawl ya.

⁵⁹ Katiidiri Istifanüüs a niigisi, ikiri ka tümüneene iki, “Ka Uugaara Yasu, 'duga korongore yeede!”

⁶⁰ Üürü ku'bu adhiya ko'd'do iki, “Uugaara, fa tümü eege ka tatoroko tanno kene no.” Kini ka tiraana nggege ya eyi.

8

Sawl alinggo kadu na amma ka Yasu no

¹ A Sawl tagamma ka tiididene tanno Istifanüüs. A kadu ka naguuru tanno miini no, kagalinggo kadu na amma ka Yasu no kakirimi eege ka Örsaliim. A kadu na amma ka Yasu no, tarünö kanyalanjaana ku'bu nye'd'de kungngo, kapadaga co fiini ma Yahüüdiya nja Samira. Illi kadafiini, eege kungngo kütü ka Örsaliim.

² A kadu könö na amma ka Masala no, tatü'bü Istifanüüs, kadafara i'i dhorro.

³ A Sawl tagunggeene ma taga'da kaniisa, öleele ka nöö'di ümmü kadu na nagiide no nja iiya amanaga eege ka pabuusu.

Linggo na Yasu kala Samira

⁴ A kadu na kanyalagaago no, taköleele kadünügü tumma ma Masala co kadu.

⁵ A Filibüs ta'barda aaco anya ma Samira adünügü tumma na Almasihi co kadu kide.

⁶ A kadu tagatodo ka tumma tanno iini ana eedi ungodho, kudumma eene ka taföonyö

tumma ma eema keefe yiini ka talinggo a türü tanno Masala ya.

⁷ Kudumma nagoronggore tanno oroko no ka tam'biri kürö ka kadu ka oona dhabbu kiidhe dhindho. A kadu toolonadene, namügüre dhabbu nja tanno sogo'do no.

⁸ A kadu ka anya ka oona nye'd'de tadhodho ka'deema.

⁹ A tadegeene inggide ana eere a'da Samaan, i'i agalinggo eema ya idhindhä ya dhabbu anangnga kadu ma Samira tadhère kini nye'd'de kungngo. A'diniga oona coo'do a'da ya i'i ya ömö'di tiya idhindhä ya.

¹⁰ A kadu nye'd'de tisi kini keere, na iifi no nja tanno dhiidhi no kiki, “Ömö'di ya türü na Masala, eege kamiini naaja ka tümünü eege a'da tidhindhä no.”

¹¹ A kadu tisi kini keere kudumma iini ka amana eege ka tadhère nggeege 'bücca a tageene tanno iini no.

¹² Kene ka tamma ka tumma tanno Filibüs ka teema tumma ma Injili ma Tauugaara ma Masala nja eere tiya Yasu Almasihi ya, a kadu na nagiide no nja iiya tagambeesedene.

¹³ A Samaan tamma ka tumma tanno Yasu adakambeesedene öleele nja Filibüs, adinö ka eema yiini ka tagalinggo a türü tanno Masala no adhere.

¹⁴ A kadafiini na kannä ka Örsaliim no taföonyö a'da kadu ma Samira tamma ka tumma tanno Yasu. Kikiri ka kürünü Bütürs nja Yühanna kene.

¹⁵ A kene ka ndala Samira ya, kadageema nja Masala amang kene ta'duga Koronggore ya Insili

ya.

¹⁶ Kudumma iini taalo ö'dö ka ömö'di töccö ka oona illi eege kakambeesedene ana eere tiya Uugaara Yasu.

¹⁷ Bütrüs nja Yühanna kümmünü iisine eene ka nanggüüdü a Koronggore ya Insili ya tö'dö kene ka oona.

¹⁸ A Samaan taasala Masala ka anangnga Koronggore ya Insili ya ana Bütrüs nja Yühanna kümmünü iisine a kadu ka oona ya, ikiri ka 'duga gürüüsü amana eene.

¹⁹ Iki eene, “Aaga anangnga türü no a'a meede ka tümünü iisine neede ka ömö'di ka oona a Koronggore ya Insili tö'dö kini ka oona!”

²⁰ A Bütrüs tiki iini, “O'o nja gürüüsü tiya yüüdü nye'd'de agolo ka issi, o'o niki kide a'da o'o natana eema ya Masala ka amana a kadu ya ana gürüüsü.

²¹ Linggo nüüdi nitaalo nara toso kide ka linggo tanno nja ungngo, kudumma eedi tiya yüüdü taalo a 'diila nja Masala.

²² Aadha ka tatoroko tanno üüdü no, ara o'o ka fara ka Masala amang kono ta'duga tumma na toroko no küdü ka eedi.

²³ Niji o'o ka 'diiri afa tokotente a tatoroko timi'di o'o dhindho.”

²⁴ A Samaan tapadaga tumma eene iki, “Aaga eema nja Uugaara amang ka tumma tanno tafa tili a'a ka oona.”

²⁵ Ka Bütrüs nja Yühanna ka tageema tumma ma Uugaara, kikiri ka tafada kaco Örsaliim kadünnü tumma ma İnjüili co kadu ka nadaara ma Samira dhabbu.

Filibüs akambeese taga Habese

²⁶ A tadhanga ma Masala tiki a Filibüs, “Fiki'dö ungeene nasülügü caa'bu ka fiini tiya ö'dö ndama Örsaliim ma co Kaza ka dhüle.”

²⁷ A Filibüs tafiki'dö ungeene, aduna taga Habese adheemu, afa ka almaala tiya uugaara ma Habese in'dili oogo mana eere a'da Kantaka mo. I'i agöö'dö ka Örsaliim ma tafara ka Masala.

²⁸ Kini ka tafada ya, akaka ka karru tammo iini iiri ka sorne ma ne'bi Asaiya.

²⁹ A Koronggore ya Insili ya tiki a Filibüs, “Ungeene naco ka karro tammo kete mo.”

³⁰ A Filibüs tisi kono keere aföönyö ömö'di ka tiiri sorne ma ne'bi Asaiya iki iini, “Nussu niimö yüüdü ka taföönyö kide ya?”

³¹ Iki iini, “Ara a'a tussu nya a'da taalo ömö'di ma tadünügü a'a?” İkirı ka tiki a Filibüs a'da, “Aaga emmi nja a'a.”

³² A tumma niini ka tiiri ka sorne no, “Eege kungngo afa dheefele ma tatendhe mo, afa dhünggü ki'döönö a kadu kateppe musa kono ka oona taalo akara taafa'da niinö.

³³ Taalo küünı eema ya a'diila ana i'i kanyooro eema yiini kadagüünı midhi ku'bu ana i'i, tefe ka 'di niini ka'dugadene ka 'büdhülü, taalo ömö'di ma tambaanya teema tumma ma kadaada miini.”

³⁴ Ömö'di tiki a Filibüs, “Tirina a'a 'ba ne'bi 'dee iki a'da minna a tumma tanno eema tumma ma eyi tiya iini alla tumma ma ömö'di tökönö?”

³⁵ İkirî Filibüs ka tagadünügü tumma ma İnjîlî ma Yasu no iini alaana i'i ka tumma tanno ka sorne no.

³⁶ A kene ka tagunggeene kaala 'buugu ma 'bîidî, ömô'dî tiki iini ka tindini Filibüs iki iini, "Bîidî yungngo, amana i'i yungngo ara tafaga a'a keere ka tambeesedene?"

³⁷ [A Filibüs tiki iini, "Taalo nîimö ma tafaga o'o keere ka tambeesedene üürü namma o'o ana eedi ka teene dhorro." Ömô'dî tiki, "Namma a'a a'da Yasu Almasihi ya 'Bii'bala ma Masala."]

³⁸ İkirî ka tarigî karro ka'barda co 'bîidî nja Filibüs, a Filibüs takambeese i'i.

³⁹ Kene köö'dö ko'do ndama 'bîidî ya, a Koronggore ma Masala Uugaara ta'duga Filibüs, a dheemu taalo asala i'i afe'de, lakiini ungeene adhodho ka fîinî.

⁴⁰ A Filibüs taluna eyi yiini ka Ashdüd, ungeene eema tumma ma İnjîlî co kadu ka na'buugu nye'd'de idhi aala Kaiysariya.

9

Saul amma ka fîinî tiya Yasu

¹ A Sawl tütü ka talinggo kadalaadene na Uugaara Yasu ma tagirina eege, ungeene aaco ka uugaara ma ka'boge.

² Asaasa waraga kini ma co naala ma talaana ka Demasak, ma co tûmmü kadu na nagiide no nja iiya na amma ka fîinî tiya Yasu öö'dö ana eege ka Örsaliim.

³ A kini ka tunggeene asa takete ka Demasak ya, İkirî 'dotombo'do karooro ka talimi ka öyeene ada kini ka ona.

⁴ İkiri ka 'dİnggö ka 'bÜdhülü, aföönyö ömö'di ka tümüneene iki iini, "Sawl, Sawl, minna agu o'o nalinggo tatoroko ana a'a?"

⁵ A Sawl tiki, "O'o na mada Uugaara?"

A Yasu tapadaga tumma iini iki, "A'a na Yasu yüüdü ka talinggo tatoroko ana i'i ya.

⁶ Fiki'dö 'bitİngngö naco anya kara saga tirina nİimö yüüdü kara tüüni ya."

⁷ A kadu na kungeene nja Sawl no töödhi, taalo keema, kaföönyö tumma, lakiini taalo kiji ömö'di.

⁸ A Sawl tafiki'dö ndama 'bÜdhülü afa'da İye asa taalo iji nİimö. A kadu tümü i'i ka nİisö kümmünü i'i ka tino kaco a Demasak iini.

⁹ Adaganeene a fİngngö İdoona taalo iji 'buugu İtaalo agu eema İtaalo ooye 'bİidi.

¹⁰ A tatalaadene ka Demasak ana eere a'da Hananiya. A Uugaara Yasu tageema nja iini a kümböödö miki iini, "Hananiya."

Apadaga tumma iini iki, "İi, Uugaara."

¹¹ Uugaara Yasu tiki iini, "Fiki'dö naco a fİini tiya ana eere a'da Dhidho ya, naco tindini ömö'di İnggide ama Tarsuus ana eere a'da Sawl. Ka 'di tiya Yahüusa İnni kide eema nja Masala.

¹² Asala ömö'di a kümböödö ana eere a'da Hananiya öö'dö ümmünü İsine iini ka oona iji 'buugu."

¹³ A Hananiya tiki, "Uugaara Yasu, kadu dhabbu kiki a'a a'da ömö'di agüüni tatoroko a kadu tanno üüdü ka Örsaliim.

¹⁴ I'i a'duga waraga ka naguugaara ma ka'boge, ma tö'dö kümmü kadu na amma küdü no anangnga eege ka pabuuu."

15 Uugaara Yasu tiki iini, “Kolo kini kudumma eede ka tagesse i'i aaco teema ka tumma neede co kadu tanno kitaalo ka Yahüüdü no nja naguugaara nja kadu ma Israyil.

16 Ara a'a tala kini ka ööye, ara tambaanya dhügürü ma linggo ma eere tiya eede.”

17 A Hananiya co 'dī anangnga iisine ka Sawl ka üüdü iki, “Örre yeede Sawl, Uugaara Yasu ya adele oona o'o ka fiini tiya üüdü ka öö'dö ndama iini ya i'i agürünü a'a küdü amang küdü taafa'da iye natiji 'buugu na'duga Koronggore ya Insili ya.”

18 Eema taroro ka tasuli ndama iini ka iye afa mudhangga asala 'buugu adakambeesedene.

19 İkirı ka tagu eema a türü niini tapadaga kini. A Sawl taganna ka Demasak nja kadalaadene füngngö idhilli.

Sawl alaana kadu ka Demasak

20 A Bölis taroro ka tadünügü eema a kadu ka naala ma talaana a'da Yasu ya 'Bii'bala ma Masala.

21 A kadu na föönyö no tadhère kiki, “Taalo ömö'di ya kalinggo kadu ka Örsaliim kudumma eere tiya Yasu? I'i ya ö'dö kita ma tümümü kadu na amma ka Yasu ma tunggu eege co naguugaara ma ka'boge?”

22 Lakiini Sawl akogoona ma tana türü, anangnga Yahüüdü no kannu ka Demasak no ka tadhère kini ka teema dhorro a'da Yasu i'i ya Almasihi.

23 Ka füngngö ka tafijo dhabbu ya İkirı Yühanna ka timi'di tumma ma tiidi i'i.

24 A tumma no tala i'i kafünü ku'bu ana i'i ka ñnye ma anya ooso kungngo ana uuru meene ka tiidi i'i kini kaco kürö.

25 Lakiini kadu niini ka a'duga i'i ooso kungngo ka'dinigi i'i caa'bu ndama ööye ma ar'da.

26 Aga Sawl ka ö'dö ka Örsaliim, asaasa ta-neene nja kadalaadene ya kari'ba iini kitaalo kamma kini a'da i'i ya tatalaadene.

27 Lakiini Barnaba a'duga i'i öö'dö ana i'i a kadafiini. Adagadünügü tumma eene iki, Sawl ka tino tanno iini iji Uugaara nya, Uugaara tageema nja iini. Adirina eema eene a'da Sawl agadünügü tumma co kadu ma Demasak ana eere tiya Uugaara a'da taalo ri'ba kini ka eedi.

28 İkirı Sawl ka tunggunaana ku'bu nja kadafiini ka Örsaliim, eema tumma na Uugaara Yasu a'da taalo ri'ba kini ka eedi.

29 Adageema nja Yahüüdü na eema tangga Yünan no, a'bununjaana ku'bu nja eene lakiini eege kasaasa tiidi i'i.

30 A kadalaadene ka ndussu ya, ka'duga i'i kunggu co Kaiysariya ndama kannu kuurugu i'i co Tarsuus.

31 A kaniisa ma Yahüüdiya nja Jaliil nja Samira tema ta'diila. Midhi oona ku'bu a kadu tadhabbu ka anya a türü tanno Koronggore tiya Insili ya kaneene a ri'ba ma Uugaara.

Bütrüs unngo ka Lidda

32 A Bütrüs ta kunggeene ka na'buugu nye'd'de, alla öö'dö ka kadu tanno Masala ka Lidda.

³³ Aluna ömö'di inggide a mügüre ana eere a'da Inas, ungngo iini ka 'büdhülü nagürüünü ka iidümmü kafünü iidoona.

³⁴ A Bütrüs tiki iini, "Inas, Yasu Almasiihi oolona o'o. Fiki'dö na nindinaana eema ma füngngö yüüdü ku'bu a nüisö ma o'o." Arooro ka fiki'dö.

³⁵ A kadu ma Lidda nja kadu ma Saroon tadinö ka eema tiya nye'd'de kamma ka Uugaara Yasu.

³⁶ Madatalaadene maganna ka Yaafa mana eere a'da Tabiita mana eere tangga Yünan a'da Dorkas (a'da kosaala) mamana eema a kadu tanno eema kitaalo kene no, ma linggo eema ya a'diila ya.

³⁷ Ka uuru tanno miini no mümmü maara oogo meyi. Kagala oogo ka oona kunggu co la tiya ta'doogo ya.

³⁸ A Lidda makete ka Yaafa, a kadalaadene taföonyö a'da Bütrüs ungngo ka Lidda kagürünü kadu kini keera kiki iini a'da, Öö'dö areere afa tadoono ku'bu.

³⁹ A Bütrüs tikiri ka fiki'dö areere afada nja eene kaco Yaafa, a kene ka ndalaana ya, kikiri ka 'duga i'i kaco la tiya 'doogo ya. Iiya ma nagüüme toreene nja iini kafara kalaala en'di ya Dorkas ka tar'daana yeene kono ka takaleefe ka 'di.

⁴⁰ A Bütrüs tuurugu kadu kürö ndama la nye'd'de, ara katüürü ku'bu afara ka Masala. İkiri ka tasala ka oofö ma ko'do iki oono, "Tabiita, fiki'dö." Mikiri ka tafa'da iyye, masala Bütrüs mafiki'dö memmi.

⁴¹ Ümmü oogo ka nüisö mafiki'dö. Adagümmünü kadu ma Masala nye'd'de nja

iia ma nagüüme anangnga oogo eene ka adinö.

⁴² A tumma no tadhala ka Yaafa nye'd'de, a kadu tamma ka Uugaara Yasu kadhabbu.

⁴³ A Bütrüs tagünü a füngngö dhabbu ka Yaafa ka 'dī tiya ömō'dī tiya linggo ödeene ya ana eere a'da Samaan ya.

10

Kornolius agümmünü Bütrüs

¹ Ömō'dī inggide aganna ka Kaiysariya ana eere a'da Kornolius, aga uugaara ma nasigira na ö'dö miya no ma Rööma tanno ana eere a'da Tiliyani no.

² Ari'ba a Masala nja kadu ma 'dī tiya iini, asaasa kadu nye'd'de amana eema a kadu na eema katitaalo kene no, afara ka Masala turi.

³ İkirī ka tasala a kumböödö tadhangga ma Masala ana ndanaaya kiidoona amuru ma siiya ka tunggunu kini atümmünü i'i, "Ka Kornolius!"

⁴ Assa kini ko'do ka tari'ba ka oona iki iini, "Niki o'o nya ömō'dī eede?"

A tadhangga tiki iini, "Ta fara ka Masala nüüdü no nja linggo tanno üüdü na 'diila no, Masala mussu tumma miini.

⁵ 'Bitingngö agürünü kadu ka Yaafa a'da köö'dö ana ömō'dī tiya ana eere a'da Samaan yeene ka tümmünü i'i a'da Bütrüs ya.

⁶ I'i yungngo ka 'dī tiya ömō'dī tiya linggo ka ödeene ana eere a'da Samaan, 'dī yiini ka tinggini ma to."

⁷ Ka tadhangga tiya ageema nja iini ya ka tunggeene, İkirī ka tagümmünü kadu na linggo

nja iini no keera nja tasigira tiya amma ka Masala ya unggodho.

⁸ Adirina eema tiya agüünü adene ya nye'd'de agürünü eege ka Yaafa.

⁹ Kene ka tunggeene ligitaka kungngo kasa ndö'dö kete ka anya ma Yaafa ya. A Bütrüs tasirigü co la ko'do ma teema nja Masala uuru ka teene.

¹⁰ İkirü iire ka tümmü i'i asaasa tagu eema. Kene ka tüünü ada eema ma taguri iini ya, eyigi ko'do,

¹¹ asala a kümböödö 'dotombo'do ka tatafa'da, asala nümö afeene nja ten'di adhabbu afi'dadene ka karama ada egüüsö miini unggunu ku'bu ka 'büdhülü.

¹² Madigine ana eema ma 'büdhülü ana eema ma erüüdö, nja eema tiya ürneene ya nja uyi ma 'dotombo'do.

¹³ Aföönyö tumma kiki, "Bütrüs, fiki'dö naraana naguri."

¹⁴ A Bütrüs tiki, "Uugaara, taalo a'a nagu eema ya toroko ya nja tiya nyoro ya."

¹⁵ A tumma tiki iini afe'de, "Nümö ya Masala ka talinggo ka'diila ya, fa tiki a'da atoroko."

¹⁶ A tumma no tüünidene tiidoona, a ten'di taroro ka a'dugadene mapadaga 'dotombo'do.

¹⁷ A Bütrüs tabbü falandaana asanaana eedi ku'bu ma eema tiya iini ka tijöögö ya, a kadu na Kornolius ka agürünü eege no kaduna 'di kada 'dingnge ana ko'do ka inye.

¹⁸ Kümünü kadu kindineene kiki a'da, "Samaan ya ana eere a'da Bütrüs ya 'dee ö'dö kita?"

19 A Bütrüs tütü ka tesenana eedi ku'bu ma eema tiya iini ka tijöögö ya, a Koronggore ya Insili ya tiki iini, “Kadu kungngo kürö ka iidoona kasaasa o'o,

20 fiki'dö na caa'bu nunggeene nja eene nafa tari'ba kudumma eede, a'a nungngo nagürünü eege.”

21 A Bütrüs tö'dö ku'bu iki a kadu, “A'a nungngo ada katawwa 'buugu ma a'a, kö'dö aaga tiki nya?”

22 A ömö'di tiki, “Kö'dö ungnö ndama Kornolius ya uugaara ma nasigira. I'i ya ömö'di a'diila ari'ba a Masala, kadu ma Yahüüdü in'dilä ka'diila nja iini. Tadhangga ya insili ya tiki iini a'da nöö'dö ka 'di kita iini, amang kini taföönyö niimö yüüdü kara teema ya.”

23 İkirä Bütrüs ka tagümmünü kadu köö'dö kada kafala tiya iini.

24 İkirä Bütrüs ka öö'dö kita Kornolius ka Kaiysariya, ka taka ka ndaadha. Kaduna Kornolius ka tindhigi eege nja kadu tanno iini nja kateefe miini.

25 Aga Bütrüs kaco a 'bügöörä, a Kornolius toreene nja iini üürü ku'bu kini kidha.

26 A Bütrüs ta'diniga i'i ko'do iki iini, “Fiki'dö, a'a na ömö'di afa o'o!”

27 Aaco 'bügöörä eema nja iini, aduna kadu kadhabbu.

28 A Bütrüs iki eene, “Kussu aaga a'da ungnö na Yahüüdü no, taalo ungnö kongonyo ajeene nja kadu tanno taalo ka Yahüüdü no, ungnö taalo kaco nöö'di tanno eene, lakiini Masala mala a'a a'da nafa tümme kadu öccö katoroko kanyoro.

29 A kadu kada kümmünü a'a ya nadheedhe ko'do, nīkiri ka tindini aaga, aaga kümmünü a'a amana?"

30 A Kornolius tiki, "Nafara a'a ka Masala ka 'di tiya eede, a füngngö ka egīsö, nūmmü tenege ana ndanaaya kiidoona amuru ma siiya, nasala ömö'di kede kidha ana en'di ka oona kada 'bassa.

31 Iki a'a, 'Kornolius, maföonyö Masala fara yüüdü mussu eema ya a'diila yüüdü ka talinggo ya.

32 Agürünü kadu ka Yaafa ka ömö'di inggide ana eere a'da Samaan ya ana eere a'da Bütrüs. I'i yungngo ka 'di tiya ömö'di tiya linggo ka ödeene ana eere a'da Samaan, 'di yiini ka tinggini ma to.'

33 Nīkiri a'a ka kürünü kadu areere, a tö'dö nüüdü ka'diila. Angnga kungngo ka Masala kidha, 'bitingngö nye'd'de ma aja ka taföonyö nīimö ya Uugaara ka tiki o'o ya."

34 İkiri Bütrüs ka tiki a'da, "'Bitingngö sa a'a tussu a'da Masala dhorro ya taalo mümmü ka ömö'di öccö, taalo mambanaana kadu ku'bu.

35 Ömö'di ya ri'ba oono ya, üünī eema ya a'diila ya, mamma kini.

36 Kussu aaga a'da Masala magürünügi a tumma tanno oono möö'dö iini a kadu ma İsrayil a'da keema tumma ma İnjīli na'diila ma Yasu Almasihi ma Uugaara ma kadu in'dili ya.

37 Kussu aaga eema ya agalinggo adene ka Yahüüdiya, tata tüm'bü ka Jaliil ndama tambeese tanno Yühanna ka tagümmüneene iini.

38 Yasu ya ma Nasira ya, Masala manangnga türü ma Koronggore ya İnsili ya iini, adaköleele

ka na'buugu üünī eema ya a'diila ya, oolona kadu in'diilī na türü ma Ebliisi ka tuurunja kene ka oona no, kudumma Masala ka taganeene nja iini.

³⁹ “Ungngo kadinö ka eema tiya iini ka tagalinggo ya a'diila ya kanaanya ma Yahüüdiya nja Örsaliim kabünnü i'i ka salii'bi kada kiidaana.

⁴⁰ Lakiini Masala manangnga i'i ka fikī'dö ka la ma oofa a füngngö iidoona manangnga i'i ka takalaala oona a kadu,

⁴¹ taalo adele oona a kadu nye'd'de, illi kadu na Masala ka tagesse eege kadhadha no. Ungngo kadinö kini ungnngo taguri nja iini ungnngo tagooye nja iini kini ka afikī'dö ka inde.

⁴² Anangnga tumma ungnngo iki a'da ungnngo tadünügü eema a kadu a'da Masala manangnga i'i kara tümümü kadu na aaya no nja tanno adinö no.

⁴³ A nagane'bi nye'd'de tageema a tumma miini kiki a'da, ömö'di ya amma kini ya ara Masala toolona tatoroko kini ana eere tiya iini.”

⁴⁴ Ka Bütrüs ka aleefe tema kungngo ya ikiri Koronggore ya Insili ya ka ö'dö ka kadu tanno katodo kini no ka oona nye'd'de kungngo.

⁴⁵ A Yahüüdü na amma ka Yasu no kungeene nja Bütrüs no tadhene kene kiji Masala ka anangnga Koronggore ya Insili ya a kadu tanno taalo ka Yahüüdü no ka oona afe'de.

⁴⁶ Kudumma eene ka föönyö kene kageema tumma taalo neene kindhigi Masala ko'do. A Bütrüs tiki,

⁴⁷ “Koronggore ya Insili ya ö'dö ka kadu tanno ka oona, afa ma angnga, amada i'i yungngo

tafaga eege keere ka tambeesedene?"

⁴⁸ Anangnga eege ka tambeesedene ana eere tiya Yasu Almasihi, kasaasa i'i a'da agünü nja eene a füngngö idhilli.

11

Tumma na Bütrüs ka Örsaliim

¹ A kadafiini nja kadu tanno amma ka Yasu ka Yahüüdiya no taföonyö a'da kadu na taalo ka Yahüüdü no kamma ka tumma tanno Masala.

² Aga Bütrüs ka öö'dö ka Örsaliim ya, a Yahüüdü na kamma ka Yasu no teema tatoroko iini kiki iini,

³ "Ninynyo o'o ka 'di tiya kadu na taalo karadene no natagu eema nja eene."

⁴ A Bütrüs tadirina eema ya agüünü adene ana i'i ya iki,

⁵ "Nageema a'a nja Masala ka anya ma Yaafa, nasala eema a kumböödö, näämö afeene nja ten'di adhabbu imi'didene ka na'dugugini iini ada egüisö miini, a'bardaga ku'bu ndama 'dotombo'do idhi öö'dö kete.

⁶ Nasala co niji eema ma erüüdö kide nja eema ma toroko ma dhüile nja tiya ürneene ya nja uyi.

⁷ Naföonyö a'a tumma ka tiki a'a, 'Ka Bütrüs, fiki'dö naara eema ya naguri.'

⁸ "Na a'a tiki, 'Taalo a'a nasaasa, Uugaara! Kede ka taneene 'do ma 'billi taalo a'a nagu näämö ya toroko ya nja tiya nyoro ya kede ka näämö.'

⁹ "A tumma tö'dönja a'a ndama 'dotombo'do afe'de kiki, 'Näämö ya Masala kadagalinggo ka'diila ya, fa tiki a'da atoroko.'

¹⁰ Adiridene tiidoona, ikiri eema ka tapadaga co 'dotombo'do nye'd'de.

¹¹ “Ka uuru tanno miini no kö'dö kadu ki-idoona ka'dingnge ana ko'do ka inye ma ondo ma 'di tiya eede ka tanna kide ya, kagürünüdene ndama Kaiysariya.

¹² A Koronggore ya Insili ya tiki a'a nunggeene nja eene nafa tümmü rümü. A nagöre na iidümmü ka afünü unggodho no tunggeene nja a'a ma co Kaiysariya, ungngo co 'bügööri tiya Kornolius.

¹³ Iki ungngo a'da iji i'i tadhangga ka 'di kita iini ka 'dingnge iki iini, 'Kürünü kadu ka Yaafa kaco tö'dö ana Samaan, ya kadu ka tümmünü i'i a'da Bütrüs ya.

¹⁴ Adünügü tamma müüdü ka toolonadene nja kadu ma 'di tiya üüdü nye'd'de kungngo.'

¹⁵ “A kede ka ndeema ya, a Koronggore ya Insili ya tö'dö kene ka oona afa ma tiya iini ka tagö'dö kaja ka oona ka dhidha ya.

¹⁶ Nagiigi a'a tamma na Uugaara Yasu ka tatiraana no, 'Yühanna akambeese a 'biidi illi aaga ara tambeesedene a Koronggore tiya Insili ya.'

¹⁷ Masala 'dee kono ka anangnga eema a kadu tanno afa moonoo ka anangnga angnga kaja ka tamma ka Uugaara Yasu Almasihi, nggeege 'dee a'a na mada natakara ka tamma tanno Masala?’

¹⁸ Ka kadu ka ndaföonyö tamma na Bütrüs ka tageema no kidhi oona ku'bu kindhigi Masala ko'do kiki, “'Bitingngö kussu ungngo a'da Masala mafa ka kadu na taalo ka Yahüüdü

no a'da kaadha ka tatoroko tanno eene köö'dö ka fiini tiya dhorro ya nja fiini ma tefe ka 'di."

Kaniisa ma ka Antakiya mo

¹⁹ A kadu na amma ka Yasu kanyalagaago kudumma inde tanno Istifanüüs kunggeene kalla kaco Finikiya nja Kuburus nja Antakiya kitaalo keema tumma ma Yasu co kadu nye'd'de illi Yahüüdü ungodho eege.

²⁰ Lakiini kadu könö kungngo eene kama Kuburus nja Keriwan kö'dö ka Antakiya kadünügü eema a kadu tanno taalo ka Yahüüdü no, keema ka tumma ma Uugaara Yasu na 'diila no co eene.

²¹ A Masala taganeene nja eene a kadu dhabbu tamma ka Uugaara Yasu.

²² A kadu ma kaniisa ka Örsaliim no taföönyö tumma no, kikirí ka kürünü Barnaba ka Antakiya.

²³ A kini kinco asala ta'diila ma Masala, a dhodho uu'bu eege ka nanggeedi nye'd'de ma tidhi oona ku'bu ka Uugaara ana eedi dhorro.

²⁴ A Barnaba ömö'di a'diila a adigine a Korongore tiya Insili ya nja tamma ka Yasu dhorro, a kadu kadhabbu tamma ka Uugaara Yasu.

²⁵ A Barnaba co Tarsuus ma co ndawwa Sawl.

²⁶ A kini ka aluna i'i öö'dö ka Antakiya iini kagu'du ürüünü ungodho kadagalaana kadu na amma ka Yasu kadhabbu. Eere tananja a kadalaadene ka Antakiya ka dhidha a'da na masihiin.

²⁷ Ka naguuru tanno miini no, kö'dö nagane'bi ndama Örsaliim kaco Antakiya.

²⁸ A könö tafiki'dö ana kene ana eere a'da Akabüs, a Koronggore ya Insili ya tanangnga türü kini ka oona adageema iki, a'da iire inggide atoroko, ara ta'duga 'buugu ka oona nye'd'de. Iire ya miini ya agöö'dö ka ürüünü tiya Kayisar Kalödiyös.

²⁹ A kadalaadene tiki a'da ara eege tonsoona eema ka oona ömö'di ya asaasa tanangnga ku'bu tamana ma türü tanno iini kagürünügi kunggu co nagöre no ka Yahüüdiya.

³⁰ Kadagüüni nggege, kagürünügi ana eema co kadüüfi ma kaniisa nja Sawl nja Barnaba.

12

Bütrüs ö'dö kürö ndama pabuusu

¹ Afiki'dö Uugaara Hirüdüs ka uuru tanno miini no ma talinggo kadu ma kaniisa 'do.

² Adagiidi Yaguub ya örre tiya Yühanna ya anangnga kadu ka teedhe i'i ka eyi a kulu'ba.

³ A kini ka tassa ka oona ka'diila ka Yahüüdü, iini ka tagiidi Yaguub ya, ümmü Bütrüs ka uuru ma Taanyara ma Dheedhifi.

⁴ Kini ka tümümü i'i anangnga i'i ka pabuusu anangnga nasigira kafa kini kanggüösö, asaasa tapusu i'i kidha ma kadu ka Taanyara ma Tada'da ka Erüidö kara co kürö.

⁵ Kini ka tanangnga i'i ka pabuusu ya, a kadu ma kaniisa tafara ka Masala turi kudumma iini.

⁶ Ka ooso tanno Hirüdüs ka asaasa tala i'i a kadu no, a Bütrüs tagarigide ka söödö ma nasigira keera adimi'didene ana killi keera a'da

nasigira könö kanangnga ka ñnye ma pabuusu kafa kide.

⁷ Amussu kungngo a tadhangga ma Masala tadhe, a 'buugu ta'dara öyeene ka pabuusu ka teene. Ìkirì tadhangga ka abbü Bùtrüs ka oona iji i'i iki iini, "Fiki'dö areere!" A nakilli tasuli kini ka iisine.

⁸ A tadhangga tiki iini, "Mi'di jönnö yüüdü nimi'di egüde yüüdü." A Bùtrüs tagalinggo nggege, assa ka tiki iini, "Kirnì ten'di yüüdü ma kürö mo küdü ka oona nuurna a'a keere."

⁹ Ìkirì ka tuurna i'i keere kaco kürö, itaalo ussu a'da tumma dhorro ege kungngo a tadhangga ka tagüüni, iki kide a'da kumböödö.

¹⁰ Ata'da ka nasigira tanno dhidha no a tanno asigi kide no kö'dö ka ñnye ma ndaliili tanno afaga co anya no katanfa'da ungodho ege kö'dö kürö kada kunggeene ka fiini a tadhangga taroro kadheene nja Bùtrüs.

¹¹ A Bùtrüs tajeene iye ta'dara kini iki, "Sa a'a tussu a'da Masala magürünü tadhangga, öö'dö ta'duga ka Hirüdüs ka iisine nja tatoroko tanno Yahüüdü ka asaasa tüüni ana a'a."

¹² Adakiki iye ku'bu, amussu kungngo ungueene aaco kita Mariyom niimö ma Yühanna ya kadu ka tümünü i'i a'da Murkus ya, a'da kadu kungngo ka 'bügööri kadhabbu ka kafara ka Masala.

¹³ Ìkirì Bùtrüs ka tadhogo ka ñnye na eera no, a 'badaada ma linggo nja eene mo, mana eere a'da Rawda ma öö'dö tassa kide.

¹⁴ Kono ka tussu a'da 'bugeyi ya Bùtrüs i'i ya miini, mafanna üüdü areere maco a 'bügööri

taalo mafa'da ñnye oona ka'diila kono miki eene a'da, "Bütrüs ungnö ka ñnye."

¹⁵ Kiki oono, "Ta'bala ün'dügüngngö." Mütü ka teema tumma noono kiki oono a'da, "Tadhangga yiini i'i ya miini."

¹⁶ A Bütrüs tütü ka abbü ñnye kidhi kaafa'da iini, kene ka taasala i'i kadhere.

¹⁷ Alaga nñsö coo'do iki eene a'da ka kī'döönö adagadünügü tumma na Masala ka tunggu i'i kürö ndama pabuusu no iki eene, "Aaga tirina tumma no a Yaguub nja kadu tanno aja," ñkiri ka öö'dö kürö aaco a 'buugu töccö.

¹⁸ Ka taka ka ndaadha a ri'ba tñmmü nasigira kindini ajeene a'da, minna agüüni adene ana Bütrüs?

¹⁹ ñkiri Hirüdüs ka kürünügi a'da köö'dö ana i'i kitaalo kaluna i'i, adakindini nasigira anangnga kadu kagirina eege.

ñkiri Hirüdüs ka tunggeene ndama Yahüüdiya aco tanna ka Kaiysariya.

Inde na Hirüdüs

²⁰ A Hirüdüs tagoroo'bo nja kadu ma Suur nja kadu ma Saiyda. Eege 'bitingngö kimi'di tumma ka ungnö, kö'dö ka Hirüdüs. Kadhadha kadakilli Bilastos ya alinggo ada Hirüdüs ya, kasaasa ta'diila kudumma kuri tiya eene ka ticci tö'dö ndama anya tammo Uugaara Hirüdüs.

²¹ Ka uuru tanno iini ka teema nja eene no, ñkiri ka kīrni ten'di ma tauugaara iini ka oona emmi ka kööyö ma tauugaara eema nja kadu.

²² A kadu tafiiri kiki, “Tumma na Masala eege kungngo taalo tumma ma ömö'di eege kamiini.”

²³ İkirî tadhangga ma Masala ka abbü i'i kudumma iini taalo anangnga ta'diila a Masala, İkirî a'diino ka tatamü i'i eyi.

²⁴ A tumma ma Masala tadhala ku'bu kadhabbu.

²⁵ Ka Barnaba nja Sawl ka ndatïimö linggo kafada ndama Örsaliim ya, a Yühanna ya ana eere a'da Murkus ya turna eege keere.

13

Barnaba nja Sawl kümmününja ka linggo

¹ Akaganna nagane'bi ka kaniisa ma Antakiya nja kataalaana, Barnaba, nja Shamön ya ana eere a'da Nijer, nja Lokios ya ma Keriwan ya, nja Manayiın ya teefe ma Hirüdüs tiya uugaara ya miini ka takadhilli, nja Sawl.

² Kene ka talinggo ada a Masala kafara kümmü tenege, a Koronggore ya Insili ya tiki eene, “Aaga apa kede ka Barnaba nja Sawl kalinggo linggo neede ka tagümmünü eege iini no.”

³ Kene ka tümmü tenege kafara ka Masala ya. Kümmünü iisine neene eene ka nanggüüdü kuuru eege ka tino.

Barnaba nja Sawl kalaana kadu ka Kuburus

⁴ A Koronggore ya Insili ya tagürünü eege ka Salükiya ndama kita miini kita kunggeene a mürkabü kaco Kuburus.

⁵ A kene kaala Salamis ya kadünügü tumma ma Masala a kadu ka naala ma talaana ma

Yahüüdü, a Yühanna Murkus takinyi linggo eene ka uuru tanno miini no.

⁶ Katunggeene kada'da jazeera ma Kuburus nye'd'de munda anya ma Bafos, kaduna tadegeene ma Yahüüdü, ümmü eyi yiini kada na'bi akorokoro ana eere a'da Bara-Yasu.

⁷ I'i ya teefe ma ömö'di tiya uugaara ma Rööma ya ma Kuburus ya ana eere a'da Sercius Bölis, ömö'di ya miini ya a'dara adagümmünü Barnaba nja Bölis iki eene a'da keemaga tumma ma Masala co iini.

⁸ Lakiini tadegeene ya ana eere a'da Elimas, afaga eege keere asaasa tafünü i'i a'da afa tamma ka tumma tanno Yasu.

⁹ A Koronggore ya Insili ya tö'dö ka Sawl, ya ana eere afe'de a'da Bölis ya, assa ka tadegeene ko'do.

¹⁰ Iki iini, “Ma o'o 'bii'bala ma Ebliisi no, nanu o'o ka eema tiya a'diila ya, eedi yüüdü adigine ana eema tiya toroko nja korokoro! Taalo o'o nasaasa taadha ka taga'da fiini ma Uugaara ya dhorro ya?

¹¹ Ara nüisö na Masala sa ka abbü o'o, ara takisinsoro taalo o'o nara tiji ndanaaya a naguuru.” Eema tarooro ka tarifirifi kini ka iyye a'baana 'buugu, asaasa ömö'di ma tümünü i'i ka tino.

¹² Ka uugaara ka tasala eema ya agalinggo adene ya, amma adakadhere ka talaana tanno.

Bölis nja Barnaba ko'do ka Antakiya ka Besidiya

13 A Bölis taka ka mürkabü nja köje ndama Bafos kaco Barga ka Bamfiliya, a Yühanna Murkus tadheene nja eene aco Örsaliim.

14 Illi eege kunggeene ndama Barga ka co Antakiya ka Besidiya, kaco la ma talaana ka uuru ma Sa'bidi kemmi.

15 Ka ömö'di kanda kääri sorne ma seriye nja sorne ma nagane'bi ya, a naguugaara ma la ma talaana tagürünü kene kiki, "Nagöre ma ungngo, üürü tumma ma tafünügü ko'do kungngo ada, aaga tadirina a kadu."

16 A Bölis tafiki'dö alaga nääsö coo'do iki, "Kadu ma Israyil nja kajeene tanno ümmü Masala no, aaga toodo kede.

17 Masala ma kadu ma Israyil magona kafaafa manangnga eege kada dhabbu yeene kadaganna ka Misiri munggu eege kürö ndama anya tammo a türü ma nääsö tanno oono.

18 I'i aganeene nja eene ka dhüle adakidhi oona ku'bu nja eene a nagürüünü a kadu keera.

19 Magirina kadu ka naanya ka iidümmü kafünü eera ka Kanaan manangnga 'bühülü yeene a kadu tanno oono kakarna kide.

20 Eema ya 'do agalinggo adene a nagürüünü kö'dö namiya ka egääsö ada'baaga ka iidümmü (450).

"Masala massa kanangnga eege kada naguugaara ma tahükümü eege idhdhi ürüünü tiya ne'bi Samwiil tö'dö.

21 Kadarangnga Masala a'da mümmünü uu-gaara ya dhabbu yeene, a Masala tümmünü Sawl 'bii'bala ya Kaise eene kada uugaara i'i ya

siliga tiya Binyamiin, adaganna kada uugaara a nagürüünü kadu keera.

²² Mikiri ka tuurugu i'i keere ka tauugaara mara kanangnga Dawud kide, miki, 'Eedi yeede amma ka Dawud 'bii'bala ya Yessi dhorro, i'i ara talinggo eema yeede ka asaasa ya.'

²³ "A Masala tanangnga Yasu ka tageenedene kada 'bandaada ma Dawud tatoonona ma kadu ma Israyil afa ma tiya oono ka tageema ya kungngo.

²⁴ Ka Yasu ka tüfürü tö'dö ya, a Yühanna tageema tumma ma taadha ka tatoroko nja tambeese ma kadu ma Israyil nye'd'de.

²⁵ Aga Yühanna ka ndakete ka tatiimö linggo niini ya ikiri ka tiki eene, 'Kiki aaga kide a'da a'a ungnngo na tö'dö sa? Taalo a'a na ömö'di tiya ada ka tindhigi ya. Kaw, i'i yungngo ara tö'dö kede keere, taalo a'a natambaanya tinggili meena ma egide tiya iini.'

²⁶ "Kadu eede ka laala ya Abrahiim nja kajeene tanno ümmü tumma ma Masala no, magürüniggi a tumma ma toolona ma angnga.

²⁷ Lakiini kadu ma Örsaliim nja naguugaara tanno eene taalo kussu Yasu, kitaalo kussu tumma ma nagane'bi neene kadüiröönö a naguuru ma Sa'bidi. Kene ka tahükümü Yasu ya, kanangnga tumma na nagane'bi ka co ööye miini.

²⁸ A'da taalo kaduna niimö ma tiidi i'i, kiki a Bilatus ya uugaara ma Rööma ya a'da iidi i'i.

²⁹ Kene ka ndatiimö tumma na arigirinja ka nakasorne miini no, ka'dinigi i'i ku'bu ndama salii'bi kunggu i'i co la ma oofu.

³⁰ Lakiini Masala miji i'i ndama inde.

³¹ I'i adele oona a kadu a füngngö dhabbu, a kadu tanno öö'dö nja iini ndama Jaliil kaco Örsaliim no, a 'bitingngö eege kungngo keema tumma niini.

³² “Ungngo kadünügü tumma ma İnjüli aaga na Masala ka takatirna a kafaafa ma angnga no.

³³ Masala magalinggo ada angnga no laala tiya eene ya kono ka anangnga Yasu ka tafiki'dö ka inde. Afa ma sorne ma Tüüsü ma nakaaru ma eera mo katiki,

‘O'o na 'bii'bala tiya eede,

ka uuru tanno nageene a'a o'o.’

³⁴ Masala mafiki'dö i'i ka inde, i'i taalo asürdö ka la ma oofa afa moonno ka takiki a'da,

‘Ara a'a tanangnga baraka ya insili ya ma timin'da aaga yeede ka adirina a Dawud ya.’

³⁵ Miki ka sorne ma Tüüsü ma Nakaaru,

‘Taalo o'o na tafa ka tata'diila tiya üüdü assa ka tasürdö.’

³⁶ “Lakiini Dawud kini ka ndalinggo tumma na Masala kini ka aleefe ka 'dī nye'd'de eyi ada tü'büdene ka kafaafa miini kete a tuu'da niini tasürdö.

³⁷ Illi ömö'di ya Masala ka fiki'dö i'i ka inde ya taalo tuu'da niini ka sürdö.

³⁸ “Kadu eede, keemaga ungngo tumma na Masala co aaga ana eere ma Yasu, ara tatoroko naada ta'dugadene.

13:33 13.33 Tüüsü ma Nakaaru 2.7 **13:34 13.34** Asaiya 55.3

13:35 13.35 Tüüsü ma Nakaaru 16.10

³⁹ Ömö'di ya amma ka Yasu ya a toolonadene ka eema tiya tumma tanno Müüsa taalo kambaanya talinggo ya.

⁴⁰ Aaga adinö ko'do iidi tumma na nagane'bi kdarigiri no tö'dö kada.

⁴¹ 'Aaga adinö kide, aaga no midhi eema no, aaga dhere aaga taaya, ara a'a talinggo eema ka nagürüünü tanno ada ya ömö'di sa ka tirina aaga ya taalo aaga katamma kide.' "

⁴² Aga Bölis nja Barnaba ka ndö'dö kürö ndama la ma talaana ya, a kadu tasaasa a'da köö'dö teema tumma ma eema tiya ka uuru ma Sa'bidi tiya unggunu tö'dö ya.

⁴³ Ka kadu ka ndanyalaga, a Yahüüdü dhabbu nja tanno ö'dö kada Yahüüdü no turuna Bölis keere nja Barnaba kadageema nja eene kuu'bu eege ka nanggeedi a'da kütü ka türü ma Masala.

⁴⁴ Aga uuru ma Sa'bidi ka ndö'dö ya, a kadu ma anya tagawaana oona ma taföönyö tumma ma Uugaara Yasu.

⁴⁵ Aga Yahüüdü ka tasala kadu kadhabbu ya, oona takirimä kene keela i'i kafaga i'i keere ka teema tumma niini.

⁴⁶ A Bölis nja Barnaba takuru rüsü kapadaga tumma eene, "Ungngo kama tageemaga tumma na Masala co aaga ka dhidha. Lakiini kanu aaga kide aaga tmmü nanggeyi naada a'da aaga taalo ka tefe ka 'di ta'billi, ungngo 'bitingngö ara ungngo co ka kajeene.

⁴⁷ Kudumma Uugaara ka tiki angnga, 'A'a nanangnga o'o ka öyeene ada kajeene,

ma toolona kadu ka 'bühülü nye'd'de kungngo.' "

⁴⁸ A kadu ma kajeene taföonyö tumma na Bölis, eege kadhodho kindhigi tumma na Uugaara. A kadu na amma ka Masala no nye'd'de, kagededene ma co ka tefe ka 'di ta'billi.

⁴⁹ A tumma na Masala kanyala ka na'buugu koono nye'd'de.

⁵⁰ Illi Yahüüdü kagafünaana naguugaara ma anya küüfünü iya tammo iifi na ari'ba a Masala no nja kadifi ma anya. Kagalinggo Bölis nja Barnaba, kakirimä eege kasoro eege ka anya tammo eene.

⁵¹ İkirä Bölis nja Barnaba ka tafidhe ndhüggürü eene ka uune kagoroo'bo nja kadu ma anya kungeene kaco İkoniya.

⁵² A kadu na amma ka Masala no, tadiginigo adhodho nja Korongore tiya Insili ya.

14

Bölis nja Barnaba kö'dö ka İkoniya

¹ A Bölis nja Barnaba co la ma talaana ma Yahüüdü katadaada ka İkoniya, kadageema ka tumma a Yahüüdü nja kadu taalo ka Yahüüdü no kadhabbu, kamma ka tumma ma Uugaara Yasu.

² A Yahüüdü no anu ka tamma no, takafünü kadu na taalo ka Yahüüdü no, kaga'da eege ka nanggüüdü kada diidi ma nagöre tanno eene na amma ka Yasu no.

³ Lakiini Bölis nja Barnaba kütü ka anya kadünügü tumma ma Uugaara Yasu a kadu a rüsü. Uugaara ya miki a'da tumma neene

katimin'da manangnga türü eene ma talinggo eema ma türü nja tale'bele eema keefe.

⁴ A kadu ma anya tasümünü njaana ku'bu, kadu no nja Yahüüdü, anno nja na Bölis nja Barnaba kadafiini.

⁵ Yahüüdü nja kadu tanno taalo ka Yahüüdü no nja naguugaara tanno eene, kasaasa tüüni tatoroko ana eege ma tadiidiri eege a nüigisi.

⁶ Ka tumma tanno ka tasurugu kene ka ii-sine ya kikiiri ka rünö kaco Lestra nja Derba nja na'buugu tiya kete kene ya ka anya ma Ligööniya.

⁷ Keemaga tumma ma İnjili a kadu kannu.

Bölis ö'dö ka Lestra nja Derba

⁸ Ömö'di inggide ka Lestra ageenedene kada mügüre, taalo ungeene 'do.

⁹ Kini ka tatoodo ka Bölis ka teema ya, ikiri Bölis ka tagiiri i'i aduna i'i amma ana eedi ma toolonadene.

¹⁰ A Bölis tiki iini, "Fiki'dö nümmü 'buugu ana uune tanno üüdü nungeene!" İkiri kafiri ko'do ungeene.

¹¹ Ka kadu ka ndasala eema ya Bölis ka tagüüni ya, kiidhe a tumma ma Ligööniya, "Namasala kö'dö kaja ku'bu kafeene nja ömö'di."

¹² Kagona eere a Barnaba a'da Masala Siyus, kanangnga eere a Bölis a'da Masala Hürmüs kudumma iini ana tumma.

¹³ A ta'boge ma Siyus, la ma masala munggo iini kürö ma anya, ö'dö a tuli ma naafa nja nagodha anna ka inye ma anya asaasa tiri eege nja kadu.

14 Ka Barnaba nja Bölis ka taföönyö tumma no ya, köörese en'di ku'bu eene ka oona, ka'digaana ka kadu kiidhe kene,

15 “Hööy kadu, minna i'i yungngo ada ka talinggo? Ungngo ka kadu afa aaga, kö'dö ungnge teema ka tumma na 'diila no aaga taadha ka tatoroko tanno, aaga tamma ka Masala ma efe ka 'di mo marü'bü 'dotombo'do nja 'büdhülü nja to nja eema tiya inggide ya nye'd'de.

16 Mafa kadu ka nagürüünü ma 'billi ka tagalinggo a fiini tiya eene ün'dügüngngö.

17 Illi oogo madini ka eema yoono ka tagalinggo ka'diila ya, manangnga tombo'do ka ede ada aaga, manangnga eema ka'diila ka uuru miini manangnga eema ma kuri aaga dhabbu a nanggeedi ta'diila kada.”

18 A Bölis nja Barnaba ka'buna njaana ku'bu nja kadu ma tafaga eege keere ka tirri eege kidhi kaadha.

19 A Yahüüdü könö tö'dö ndama Antakiya nja Ikoniya kada kafünaana kadu ka Bölis, katiidiri i'i kapügü i'i kürö ndama anya kiki kide a'da eyi.

20 A kadu na amma ka Yasu no tarügü kini ka oona, afiki'dö aaco anya. Aga taka ka ndaadha ya, köö'dö kürö nja Barnaba kaco Derba.

Tapadaga co Antakiya ka Süüriya

21 A Bölis nja Barnaba tagadünügü tumma na Yasu a kadu ka Derba a kadu tamma kadhabbu kafada kapadaga co Lestra. Ndama Lestra kunggeene kaco Ikoniya nja Antakiya ka Besidiya.

22 Kütü kadünügü tumma ma Masala eene kuu'bu eege ka nanggeedi a'da kümmü tumma ma Yasu ana eedi dhorro kiki eene, “Angnga ama co ka tadhügürü na dhabbu no amang kaja co ka tauugaara ma 'dotombo'do ma Masala.”

23 'Buugu yeene kaco ya kümmünü kadüifi ka linggo ma kaniisa, kassa ndafara ka Masala kümmü tenege kassa tümünü eege ka nüsö tanno Uugaara Yasu yeene ka tamma kini ya.

24 Kunggeene ateera meene kadhe ka anya ma Besidiya ko'do köö'dö ka Bamfiliya.

25 Kadageema tumma ma Masala ka Barga kassa ka tunggeene kaco Atalia.

26 Ndama kanna kunggeene kadigaala ka to kapadaga co Antakiya ka Süüriya meene ka tagümmünü eege ka nüsö ma Masala kudumma linggo tanno eene ka tagalinggo 'bitingngö no, ka tiumö.

27 Kene kala Antakiya ya, kawagaana kadu ma kaniisa ka oona, eema ya Masala ka tagalinggo nja eene mafa'da fiini a kadu na taalo ka Yahüüdü no kamma kono.

28 Kagünü dhabbu nja kadalaadene.

15

Temmi ma kadafiini nja kadüifi ka Örsaliim

1 A kadu tö'dö ndama Yahüüdiya kalaana kadu ma kaniisa kiki eene, “Toolonadene kitaalo illi aaga taradene afa ma tiya Müüsa ya kungngo.”

2 A Bölis nja Barnaba ta'bununjaana ku'bu nja eene kisaana ka oona. Kikiri ka tiki a Bölis nja Barnaba nja kadu töccö tindini kadafiini nja kadüifi ka Örsaliim.

³ Aga kadu ma kaniisa ka kürünü eege ya, kadi-gaala ka Finikiya nja Samira kadünügü tumma ma kadu tanno taalo ka Yahüüdü no katamma ka Yasu, oona ta'diila kadu kadhodho.

⁴ A kene ka ndala Örsaliim, a kadu ma kaniisa kadada'da eege, kadafiini nja kadifi kene ka tagadünnü eema ya Masala ka tagalinggo ana eege nye'd'de.

⁵ A kadu na amma ka tumma tanno Yasu no naFariisi no tiki a'da, "Kadu na taalo ka Yahüüdü no fa kene karadene kümmü tumma ma seriye tiya Müüsa."

⁶ A kadafiini nja kadifi temmi ma tassa ka tumma tanno.

⁷ Kene ka ta'bununjaana ku'bu a tumma dhabbu ya, a Bütrüs tafiki'dö iki eene, "Nagöre eede, kussu aaga a'da 'billi Masala magesse a'a kada ka söödö amang ka kadu na taalo ka Yahüüdü no taföönyö tumma ma İnjili kamma kide.

⁸ Masala oogo mussu nanggeedi, mamma kene manangnga Koronggore ya İnsili eene afa moono ka anangnga angnga.

⁹ Taalo kambanjaana ku'bu nja angnga. Oogo magala eege ka nanggeedi kene ka tamma kono.

¹⁰ Ka'b'ba aaga Masala ka eedi amana aaga tanangnga linggo na indhi no a kadalaadene, kafaafa ma angnga nja angnga taalo angnga kambaanya tümöönö?

¹¹ Kamma angnga a'da ara angnga toolon-adene a türü tanno Yasu, eege afe'de katoolon-adene nggeege."

12 A kadu nye'd'de taki'döönö dhore katoodo ka Barnaba nja Bölis kadünügü eema ma türü ya Masala ka tanangnga eege ka talinggo ya ka söödö ma kadu tanno taalo ka Yahüüdü no.

13 Kene ka ndaadha ka tumma ya, Yaguub tiki eene, “Nagöre eede, aaga toodo ka tumma tanno eede.

14 Iki Samaan aaga a'da Masala masaasa kadu na taalo ka Yahüüdü no ma kona kadu kene ka söödö kada tanno oono.

15 Tumma no kagoreene nja tumma tanno nagane'bi ka sorne ma Masala tiya,

16 'Afe'de, ara a'a tafada nöö'dö tarü'bü la ya Dawud ya arüdü ya afe'de.

Ara a'a tarü'bünü ka naguudhu miini na'diniga i'i coo'do.

17 A kadu nye'd'de co ka Masala nja kadu na taalo ka Yahüüdü no nye'd'de no eede ka tagümmünü eege kada kadu tanno eede no.

A Masala marü'bü eema nye'd'de oogo mungngo ma eema 'do.

18 Masala manangnga eema ka tussu adene ma 'billi.'

19 “Tumma neede a'da angnga tafa tanangnga i'i ka tindhī a kajeene tanno ö'dö ka Masala no.

20 Lakiini angnga kara tarigiri ada waraga co eene, angnga tiki eene a'da kafa tagu kuri ma türri ma eema ma namasala ya nyoro ya nja füngngö kadhoonyo nja tuu'da ma eema tiya amiri'didene ya nja eriüdö.

²¹ Tumma na Müüsa ka tiki a kadu ma 'billi ka naanya kiiiri ka naala ma talaana ka naguuru ma Sa'bidi ka anya ka oona in'dili."

Waraga ma co ka kajeene tanno amma ka Masala no

²² İkirı kadafiini nja kadıifi nja kadu ma kaniisa 'do timi'di tumma ma tımmü kadu keera ma tagürünü eege ka Antakiya nja Barnaba nja Bölis, kikiiri ka tımmü Yahüüsa yeene ka tımmünü i'i a'da Barsaba ya nja Siila, kadu na ussudene a kadu tasaasa eege no.

²³ Katarigiri waraga kanangnga eene iki,

Kadafiini nja kadıifi nja nagöre tanno ada kunggu unngo waraga ya co a kadu na taalo ka Yahüüdü na amma ka fiini tiya Yasu no ka Antakiya nja Süüriya nja Kilikiya.

Kafaanya aaga.

²⁴ Kaföonyö unngo a'da kadu kinggide kö'dö kanna a'da taalo unngo ka kürünü eege, kaga'da aaga ka nanggüüdü.

²⁵ Unngo in'dili kimi'di tumma ma tagesse kadu unngo tagürünü eege kada nja örre ma angnga tiya Barnaba nja Bölis,

²⁶ kadu na üpü nanggeyi neene co kudumma eere tiya Uugaara tiya aja Yasu Almasihi.

²⁷ Unngo tikiri ka kürünü Yahüüsa nja Siila a'da kadirina aaga a tumma ma niinö ma eema tiya iidi ka rigiri ya.

²⁸ İjidene ka'diila a Koronggore tiya Insili nja unngo a'da unngo tafa tudhu aaga ka oona ana eema tiya indhi ya, ma eema ya asaasadene ya.

²⁹ Aaga fa taadha ka kuri ma tiri ma eema ma namasala nja eriidö nja uu'da ma niimö tiya kamir'didene ya nja taneene ma temelö. A'diila nja aaga kada kara taadha ka eema tiya. A Masala taneene nja aaga.

³⁰ Kungeene kaco Antakiya, kadagümmünü kadu na ka kaniisa no kanangnga waraga eene.

³¹ A kadu takiröönö kadhodho ka tafünügünja tanno iini.

³² A Siila nja Yahüüsa eege ka eyi tiya eene ka nagane'bi kagadünügü eema a kadu ma kaniisa dhabbu ma tuu'bu eege ka nanggeedi ka tamma ka Masala.

³³ Kene ka tagünü ka Antakiya a kadu tattogo eege ana baraka ma ta'diila kaco ka kadu tanno kagürünü eege no.

³⁴ [A Siila tütü kann, ara Yahüüsa ka tafada unggodho i'i.]

³⁵ A Bölis nja Barnaba tütü ka Antakiya, kalaana kadu ka tumma ma Uugaara Yasu nja kadu kunggo eene dhabbu.

Bölis adheene nja Barnaba

³⁶ Kene ka tatimö naganuuru kadhilli a Bölis tiki kunggo a Barnaba, "Aayu angnga ndapada keere ka naanya tanno aja ka tagalinggo tumma ma Uugaara Yasu kide no angnga tiri taneene ma kadu tanno aja kide."

³⁷ A Barnaba tasaasa Yühanna ya ana eere a'da Murkus ya ka tunggeene nja eene,

³⁸ illi Bölis anu kini kico nja eene kudumma iini ka adheene nja eene ka Bamfiliya itaalo agalinggo nja eene.

³⁹ Ka'digineene kadheene, Barnaba ta'duga Murkus kunggeene a tigaala ka to kaco Kuburus.

⁴⁰ İkirı Bōlis ka a'duga Siila kunggeene ka Antakiya a kadu ma kaniisa tattogo eege a ta'diila tanno Uugaara Yasu.

⁴¹ Kadigaala ka Süüriya nja Kilikiya, keema tumma ma Yasu a kadu ka nakaniisa a'da ka-neene a türü tanno Yasu dhorro.

16

Timosaws unggeene nja Bōlis nja Siila

¹ A Bōlis tö'dō ka Derba nja Lestra. A tata-laadene inggide kannu ka Lestra ana eere a'da Timosaws, a nīimō miini ma mada Yahüüdü mümmü tumma ma Yasu dhorro, a pupa yiini taga Yūnan.

² A kadu ma kaniisa ma Lestra nja Ikoniya teema tumma ta'diila tanno iini.

³ A Bōlis tasaasa ta'duga i'i nja iini, İkirı ka teedhe i'i kudumma 'buugu tiya eene kaco ya, kadu ma Yahüüdü kussu a'da pupa yiini ataga Yūnan.

⁴ Kene ka tunggeene kosso naanya keema ka tumma na kadu ma kaniisa a'da kaföönyö tumma na kadafiini nja kadiifi no ka Örsaliim amang kene talinggo iini.

⁵ A kadu ma kaniisa tümü tumma na Yasu dhorro ana eedi kafa kide, a kadu tagusunja ka köje a naganuuru.

Tumma na ö'dönja Bōlis ka Tarwas

⁶ Kadigaala ka anya ma Frajya nja Galatiya, kudumma Koronggore tiya Insili ya kafaga eege keere ka tadünnü tumma ma Yasu ka Asiya.

⁷ Kene ka ndakete ka Miisiya ya kasaasa co Basiiniya, a Koronggore ya Yasu tafaga eege keere kaco.

⁸ Kagilaana ka Miisiya köö'dö ka Tarwas.

⁹ Aga 'buugu ka ndooso kungngo ya, a Bölis tasala ömö'di a kumböödö i'i taga Makadoniya ka a'dingnge ana ko'do ümmünü i'i iki, "Aayu ka Makadoniya noolona ungnö!"

¹⁰ Aga Bölis ka tasala tumma no ya, ungnö tarooro ka tunggeene ma taco Makadoniya kudumma iidä ka tussu a'da Masala mümmünü a'da ungnö co talaana kadu ka tumma noono kide.

Lidiya mamma ka Yasu

¹¹ Ungnö taka ka mürkabü ka Tarwas ma co Samotrakiya, a taka taadha ungnö co a Niyabulis.

¹² Ndama kita miini kita ungnö co Filippi, ka anya ma dhabbu mo ka Makadoniya, ma kadu ma Rööma katümmöönö. Ungnö taganna kide naguuru kadhabbu.

¹³ A ka uuru ma Sa'bidi ungnö tö'dö kürö ungnö co a tinggini ma ri, ungnö tiki kide a'da ungnö taduna 'buugu ma Yahüüdü kadeema nja Masala kide, ungnö taduna iiya kemmi, ungnö temmi kene ka oona ungnö tageema nja eene.

¹⁴ Aka minggide matoodo kidi ka tumma, mana eere a'da Lidiya ma ma anya Tiyatira, manadene ana en'di ma öödhe mümmü tumma na Masala ana eedi, Uugaara Yasu tafa'da oogo ka üüdü ma toodo ka Bölis ka teema.

¹⁵ Kono ka tagambeesedene nja kadu ma 'di tiya oono ya, miki ungnö, "Kada ka tussu a'da

a'a namma ka Yasu dhorro ya, aaga ö'dö ka 'di tiya eede aaga tanna kide." Matakuu'buna unngo ka nanggeedi unngo tamma kono kide.

Bölis nja Siila kungngo ka pabuusu ka Filippi

¹⁶ Uuru kinggide kidi ka tunggunu kafara ka Masala ya, unngo tikiri ka toreene nja aka madasaga ma hatta. Oogo magawaana gürüüsi koono dhabbu, mada hatta mamana ömö'di tiya oono kada tasaga tiya oono ya.

¹⁷ Mikiri ka to'd'do ka Bölis keere nja unngo, meema ko'd'do miki a'da, "Kadu ma Masala ma ko'd'do mo, eege kungngo kalaala aaga ka fiini ma toolonadene."

¹⁸ Malinggo nggeege turi kungngo a'dooko atoroko ka Bölis ka oona, ikiri ka tassa kono ko'd'do iki a koronggore tiya toroko ya, "A'a niki o'o ana eere tiya Yasu Almasihi a'da ö'dö kürö kono ka oona." İkiri ka arooro ka öö'dö kürö.

¹⁹ A kadu tanno oono ka tassa ka almaala kata arumeene itaalo ya, kikiiri ka tümümü Bölis nja Siila kaco 'dadillö ma seriye ana eege.

²⁰ Kümünü eege a naguugaara ma anya kiki eene, "Kadu na era no ka Yahüüdü kassa öö'dö taga'da anya maaja.

²¹ Kalaana kadu a tamma kefe taalo kunggeene nja tamma tanno aja unngo taalo kalinggo iini unngo no ma Rööma."

²² A kadu co kamuli muli ka linggo eege. A naguugaara ma anya tarisinana en'di ka Bölis ku'bu nja Siila kanangnga kadu kada abbü eege.

²³ Kada abbü eege 'do kanangnga eege ka pabuusu, kikiiri ka tiki a tasigira ma pabuusu a'da afa kene dhorro.

24 Ka ömö'di ma pabuusu ka taföönyö tumma no ya, ikiri ka tuuru eege co pabuusu ka teene afin'da eege ka ndagee'di amang kene tafa tarünö.

25 A Bölis nja Siila ka ooso ka teene kafara ka Masala, küüwe tüüsü, a kadu na ka pabuusu no tatoodo kene kide.

26 A 'buugu tarooro ka tatinggi'di dhindho a naginyeene ka tatafa'da, a nakilli tatinggildhe ka kadu tanno ka pabuusu no nye'd'de kungngo.

27 Ömö'di ma pabuusu tajeene ka tarigide asala naginyeene ka tafa'danja ku'bu, iki kide a'da karünö kadu na anna ka pabuusu, ikiri ka afanna kulu'ba asaasa tiidi eyi yiini.

28 A Bölis tiidhe ya ko'do iki iini, "Fa tiidi eyi yüüdü. Ungngo ka inggitta nye'd'de."

29 İkiri ömö'di ma pabuusu ka agürünü ka issi arünö aco co pabuusu ka teene ikiri ka tüürü ku'bu ana küüge ka Bölis kidha nja Siila a'deedene ka oona.

30 İkiri ka tuurugu eege kürö iki eene, "Ka kadu eede, ara a'a tönynyö amang kede toolonadene?"

31 Kikiri ka tiki iini, "Amma ka Uugaara Yasu amang küdü toolonadene nja kadu ma 'di tiya üüdü."

32 Kada kadünügü tumma ma Uugaara Yasu co iini nja kadu ma 'di tiya iini.

33 A'duga eege ka ooso tanno miini aagala nagoola na in'di no, arooro ka tambeesedene nja kadu ma 'di tiya iini.

34 A'duga eege aco öö'di nja eene anangnga kuri eene adhodho nja kadu ma öö'di tiya iini, kudumma eene ka tamma ka Masala.

³⁵ A taka ka ndaadha ya a naguugaara ma anya tagürünü nasigira kiki eene a'da, "Kapa ka kadu tanno eere no."

³⁶ A ömö'di ma pabuusu tadirina tumma no a Bölis, iki iini a'da, "Naguugaara kiki a'da, a kadu tapa kada aaga tunggeene, a 'bitingngö aaga ungueene a ta'diila."

³⁷ A Bölis tiki, "Kabbü ungnö ka kadu kidha a'da taalo kageema seriye a'da ungnö ka kadu ma Rööma kanangnga ungnö ka pabuusu. A 'bitingngö kasaasa tapa kide kume kume ün'dügüngngö, taalo ungnö katunggeene. Fa kene köö'dö tuurugu ungnö kürö."

³⁸ A nasigira ta'duga tumma no, kunggu co naguugaara. Kene ka ndussu a'da Bölis nja Siila ka ma Rööma, a ri'ba tümmü eege.

³⁹ Kikiri ka öö'dö kene kiki eene, "Aaga fa kidi, kussu ungnö a'da tatoroko niidi eege kamiini." Kuurugu eege kürö kiki eene a'da kunggeene kaco anya tökönö.

⁴⁰ Kene köö'dö kürö ndama pabuusu kunggeene kaco kita Lidiya, kagoreene nja kadu ma kaniisa kuu'bu eege ka nanggeedi kikiri ka tunggeene.

17

Bölis nja Siila ka Tasalanüki

¹ Ka kilaana ka Amifibulis nja Apolinia köö'dö ka Tasalanüki, Tasalanüki la ma talaana ma Yahüüdü mingide.

² İkiri Bölis ka co la ma talaana afa ma tiya iini ka tüünü katadaada ya alaala eege ka sorne

ma Masala adageema a naganuuru ma Sa'bidi kiidoona.

³ Adünügü co eene a'da Almasihi ya Masala ka kürünü i'i a tö'dö öö'dö tadhügürü idhi eyi afiki'dö ka inde iki eene a'da, "Yasu i'i yunggo eede ka teema ka tumma miini co aaga yunggo Almasihi."

⁴ A kadu na Yahüüdü könö tamma kuurna tumma na Bölis keere nja Siila, nja kadu ma Yünan dhabbu na ümmü tumma ma Masala dhorro no, nja iiya ma anya tanno iifi no.

⁵ A Yahüüdü tadigine a kırımı, kateefe tawagaana nagaaga ka oona nja kadu ma weerö nja tanno orro tino ün'dügüngngö no, kiidhe kalinggo weerö, kaco anya köö'dö ka 'dī kita Yason kö'dö tūmmü Bölis nja Siila, ma tūmmünü eege a kadu.

⁶ Kitaalo kaduna eege, kikirı ka tūkkü Yason nja kadu könö na amma ka Yasu no, ma tunggu eege co naguugaara ma anya kiidhe kiki a'da, "Kadu kagirnaana kadu ka oona ka na'buugu nye'd'de kungngo eege kungngo kita.

⁷ Eege kafala tanna Yason, eege 'do kanu ka tumma tanno Kayisar, kiki a'da, 'Uugaara öccö inggide ana eere a'da Yasu.' "

⁸ A tumma no tagu'du eege ka oona 'do nja naguugaara ma anya.

⁹ Kikirı kanangnga Yason nja kadu töccö ka taafa nanggeyi neene kassa ka tapa eene kungeene.

Bölis nja Siila kungngo ka Beeriya

¹⁰ A kadu ma kaniisa tuurugu Bölis nja Siila co Beeriya ooso kungngo. Kene ka aala ya, kaco la ma talaana ma Yahüüdü.

¹¹ A kadu ma Beeriya ka'diila kadagii'bi kadu ma Tasalanüki, kudumma eene ka tagatodo ka tumma ma Masala a tasaasa ma eedi dhorro kiiiri Sorne a naguuru ma tiiri eema ya Bölis ka tiki ya a timin'da.

¹² A Yahüüdü tamma ka tumma tanno eene kadhabbu a nagiide ma Yünan nja iya tanno iifi no kadhabbu.

¹³ A Yahüüdü ma Tasalanüki tussu a'da Bölis anna ka Beeriya alaana kadu ka tumma ma Masala kuurna i'i keere kaco taga'da tumma kafünaana kadu kini.

¹⁴ A kadu ma kaniisa tikiri ka tuurugu Bölis co fiini ma to, lakiini Siila nja Timosaws kütü ka Beeriya.

¹⁵ A kadu na kunggeene nja Bölis no teefe tattogo i'i co Asiina, kikiiri ka tafada kaco Beeriya, a Bölis tagürünü eege a tumma ka Siila nja Timosaws a'da köö'dö kini keere areere.

Bölis aganna ka Asiina

¹⁶ Ka Bölis ka tindhigi Siila nja Timosaws ka Asiina ya, agoroo'bo kini ka tasala ka eema ma namasala ka anya kadhabbu.

¹⁷ İkiri ka ta'bununjaana ku'bu ka la ma talaana nja Yahüüdü nja kadu ma Yünan tanno ari'ba a Masala no nja kadu tanno iini ka taduna eege ka mansala a naguuru no.

¹⁸ A kadu na ussu eema no kinggide kana eere a'da Abikooriin nja Rwaakiin ka'bununjaana ku'bu a tumma nja iini, a kadu könö kungngo

eene tiki, “Minna ada tar'daana eema tiya ka asaasa tatiraana?”

A kadu öccö tiki, “I'i eema tumma namasala keefe.” Eege kiki nggeege kudumma Bölis ka teema tumma ma Yasu nja tafiki'dö ka inde.

¹⁹ Kikiri ka 'duga Bölis kaco a 'banya ka 'buugu tiya ana eere a'da Ariusbaküüs, kiki iini, “Kasaasa unngo tussu talaana na issi no üüdü ka öö'dö iini no?”

²⁰ Kudumma talaana tanno üüdü kefe, unngo taalo kassumunaana kide, unngo tasaasa tussu minna i'i ya miini unngo.”

²¹ A kadu ma Asiina nja kajeene tanno kanna kanna no, koraana tino ku'bu ün'dügüngngö taalo kalinggo niimö, lakiini kaana tumma ka-toodo ku'bu ma tumma tanno aleefe tabbü 'dala no.

²² A Bölis tafiki'dö a'dingnge ana ko'do ka kadu ka söödö iki eene, “Ka kadu ma Asiina! Niji aaga ka tümmü namasala naada a nangeedi dhorro.

²³ Nakunggunaana a'a ku'bu ka anya tammo ada niiri naala ma masala naada, naduna 'buugu ma tirri kömö ada kadakiri kide a'da taalo aaga kussu oogo. Oogo mungngo eede ka teema tumma moonoo aaga.

²⁴ Masala magalinggo 'buugu nye'd'de ana eema tiya inggide ya 'do oogo ma Uugaara ma 'büdhülü nja 'dotombo'do taalo manna ka naala tanno kadu ka türböönö ana iisine no.

²⁵ Taalo angnga kama tamana eema oono, angnga taalo talinggo ada oono ana iisine mi-taalo masaasa eema kudumma oono mungngo

mamana eema a kadu manangnga tefe ka 'di eene nja teela tanya ana eema nye'd'de.

²⁶ Marü'bü kadu nye'd'de ka 'büdhülü ndama ömö'di unggodho, manangnga 'büdhülü eene nye'd'de, madagalinggo ada naganuuru eene, madagalaala eege ka na'buugu meene ka tanna kide.

²⁷ Nggeege ya, kene ka aduna 'buugu moonoo kaduna oogo, oogo taalo magu'b'ba kaja ku'bu.

²⁸ 'Kefe angnga ka 'di ana oogo, angnga takung-gunaana ku'bu angnga tefe 'di.' Afa ma katüüfü tüüsü tiya ada ka takiki, 'Angnga ka laala tiya oono.'

²⁹ "Kaja kada laala tiya Masala, taalo angnga kama tiki a'da Masala magalinggo adene dahaba nja fudda nja niigisi ya adinadene a niiso ma ömö'di nja ta'dara miini.

³⁰ A Masala mafa ka kadu kene ka titaalo kussu oogo mümmünü kadu ka na'buugu ka oona nye'd'de a'da kaadha ka tatoroko kapadaga kono.

³¹ Uuru kinggide kono ka tagümmü kadu ka 'buugu ka oona nye'd'de ana ömö'di tiya oono ka tümünü i'i a'da öö'dö tümümü kadu ya, maala a kadu kono ka fiki'dö i'i ka inde."

³² Kene ka föönyö tumma ma tafiki'dö ka inde, a kadu könö kamidhi i'i, a könö tiki iini, "Kasaasa ungnö taföönyö tumma ma tafiki'dö ka inde no afe'de."

³³ İkirı Bölis ka öö'dö kürö ungnö.

³⁴ A kadu könö kamma ka tumma tanno iini kaco iini keere, ömö'di öccö ana eere a'da Diyanisos i'i ya taga adaya ma Ariusbaküüs, aka

ma minggide mana eere a'da Damariis a kadu töccö nja eene.

18

Bölis ka Kürünsüs

¹ Ndama tiya, ikiri Bölis ka tinyi Asiina ku'bu aco Kürünsüs.

² Aduna taga Yahüüdü kide ama Büntüs ana eere a'da Akilla aleefe tagunggeene ndama Italiya nja aka tammo iini mana eere a'da Berskilla, kudumma Kayisar Kalödiyös ya uu-gaara ma Rööma ya agasoro Yahüüdü nye'd'de a'da kunggeene ka Rööma. A Bölis tunggeene ma tassa kene.

³ Adaganeene nja eene adagalinggo nja eene kudumma iini ka talinggo naheema afa meene kungngo.

⁴ Adaga'bununjaana ku'bu nja Yahüüdü nja kadu ma Yünan ka naguuru ma Sa'bidi ka la ma talaana, ma tasaasa eege a'da kamma ka tumma tanno iini.

⁵ Ka Siila nja Timosaws ka öö'dö ndama Makadoniya ya, a Bölis taadha ka eema nye'd'de ara kanaana iyye ka tagadünnü tumma ma Masala eemaga co a Yahüüdü a'da Yasu i'i ya Almasihi.

⁶ Kanu ka tumma tanno iini keela i'i, ikiri ka tafidhi ten'di miini eene, iki eene, "Erüüdö yaada kada ka nanggüüdü, nagu'b'ba kada ara a'a kunggeene ndama uuru tanno naco kajeene könö."

⁷ Unggeene ndama kannu aco 'di tiya ömö'di ya tajeene akete ka la ma talaana ana eere a'da Tito Yustus ümmü Masala ana eedi dhorro.

⁸ A Krisbus ya uugaara ma la ma talaana ya tamma ka Uugaara Yasu, i'i nja kadu tiya iini nye'd'de kungngo. A kadu ma Kürünsüs kadhabbu taföonyö tumma na Bölis, kamma ka Yasu kakambeesedene.

⁹ Uugaara tageema nja Bölis ooso kungngo a kumböödö iki iini, "Fa tari'ba eema! Fa taki'döönö.

¹⁰ A'a nja o'o, taalo ömö'di a tüünü näämöö ana o'o. Kudumma kadu kungngo eede ka anya tammo kadhabbu."

¹¹ Adaganna kide ana ürüünü ungodho a nagatereene ka iidümmü kafünü ungodho alaana kadu ka tumma ma Masala.

¹² A kadu ma Rööma tümmünü Kalion ka tümmü tauugaara ma Akaiya, a Yahüüdü tawagaana ka 'büdhülü kummü Bölis kaco ka nagugaara iini.

¹³ Kiki, "Ömö'di ya aga'da kadu ka nanggüüdü asaasa eege katümmü tumma ma Masala ka fiini tiya diidi ma seriye."

¹⁴ İkirü Bölis ka asaasa teema, a Kalion tiki a Yahüüdü, "Kini ka tatumma tanno toroko no nja eema ma taga'da 'buugu eege kamiini ya ara tagatoodo ka tumma tanno ada natakindinaana ku'bu.

¹⁵ Üürü tumma eema ma ker'de ker'de nja tindiri nja nagereene nja tumma ma seriye tanno ada, aaga indinanago ungodho aaga kudumma eede taalo a'a nasaasa ta uugaara ma tumma tanno."

¹⁶ İkirü ka tagasoro eege kunggeene.

¹⁷ Kummü Sustanis ya uugaara ma la ma talaana ya eege in'dili kungngo katabbü i'i ka

Kalion kidha a Kalion tanangnga iyye eene taalo indineene.

Tapadaga co Antakiya

¹⁸ A Bölis taganna ka Kürünsüs dhabbu, a kadu ma kaniisa tattogo. I'i adigaala ka to nja Berskilli nja Akilla ma taco Süüriya. Adagemmedene ka Kankariya, kudumma iini ka timi'di tumma ma Masala.

¹⁹ Kene köö'dö ka Afosus ka 'buugu ya Bölis ka adheene nja Berskilli Akilla aco la ma talaana eema tumma ma Masala nja Yahüüdü.

²⁰ Kikiri ka tiki iini a'da agünü nja eene dhabbu, illi i'i anu.

²¹ Lakiini kini ka tunggeene iki eene, "Ka Masala ka tafa kede ara a'a tafada." İkirı ka tunggeene ka Afosus adigaala ka to.

²² İkirı ka ta'barda ka Kaiysariya, ndama kannasirigö co Örsaliim ööjülü kadu ma kaniisa, a'barda aco Antakiya.

²³ Kini ka tagünü kide idhilli ya, İkirı ka tunggeene aco Galatiya nja Frajya öö'dö a kadu ma kaniisa ka nanggeedi a'da kakardha ku'bu dhorro.

Apölös inynyo Afosus inynyo Kürünsüs

²⁴ A taga Yahüüdü inggide ama Iskandariya ana eere a'da Apölös, ö'dö ka Afosus ussu ka tadünnü eema, ussu tumma ma sorne ma Masala dhorro.

²⁵ Akalaana kadu i'i ka fiini tiya Uugaara adageema tumma kadhabbu dhorro, adageema ma Yasu ka'diila a'da ussu tambeese na Yühanna sugi.

²⁶ Kini ka teema ka la ma talaana a rüsü, ìkìrì Berskilla nja Akilla ka föönyö, kìkìrì ka 'duga i'i kaco öö'di kita eene iini kadagalaana i'i ka fiini ma Masala tiya dhorro ya.

²⁷ Apölös tasaasa tunggeene aco Akaiya, a kadu ma kaniisa ma Afosus taguu'bu i'i ka eedi kagürünü i'i a waraga ma co tunggu a kadu ma kaniisa ka Akaiya iini a'da kamma kini aneene nja eene. A kini ka ndala Akaiya, a ta'diila nja kadu tanno amma ka Masala no.

²⁸ Kudumma iini ka tagii'bi Yahüüdü ka kadu kidha a tumma, alaala tumma ka kasorne ma Masala a'da Yasu i'i Almasihi.

19

Bölis unngo ka Afosus

¹ Ka Apölös ka taganna ka Kürünsüs ya, a Bölis tunggeene atigaala ka naanya ka söödö öö'dö ka Afosus aduna kadalaadene könö kide.

² Ìkìrì ka tiki eene, “Kada katamma ka Yasu 'dee ka'duga aaga Koronggore ya Insili ya?”

Kiki iini, “Taalo unngo kussu a'da Koronggore ya Insili ya inggide.”

³ Ìkìrì ka tiki, “A tambeese na mada eege kungngo ada?”

Iki iini, “Tambeese na Yühanna.”

⁴ A Bölis tiki, “Akambeese Yühanna tambeese ma taadha ka linggo ma eema tiya toroko ya, ageema nja kadu a'da kamma ka ömö'di ya tö'dö kini keere ya i'i ya Yasu.”

⁵ A kene ka taföönyö tumma no ya, kadakambeesedene ana eere tiya Uugaara Yasu.

⁶ Ka Bölis ka tūmmūnū iisine kene ka oona ya, a Koronggore ya Insili ya tö'dö kene ka oona, karooro ka teema tumma taalo neene, keema tumma ma Masala.

⁷ A kadu kinggide kö'dö kada'baaga kafünū eera.

⁸ A Bölis tikiri ka co la ma talaana eema tumma kannā a'da taalo ri'ba kini ka eedi, asaasa a'da kamma ka tauugaara ma Masala.

⁹ A kadu öccö tanu kide kamidhi tumma niini keema tatoroko kanu ka fiini tiya Yasu kidha ma kadu könö. A Bölis taadha kene ka oona a'duga kadalaadene nja iini, adünügü tumma eene turi ka 'buugu ma talaana ya Tiranus.

¹⁰ Ütü kadagalinggo nggeege a nagürüünū keera idhi iki a Yahüüdü ma Asiya nja kadu ma Yünan taföönyö tumma na Uugaara Yasu.

Laala ya Sakawa

¹¹ A Masala tanangnga Bölis ka talinggo eema ya idhindhī keefe.

¹² A kadu tama namendeeli nja en'di tiya iini kamana a kadu tanno maara no ka oona. A maara talimi kene, a nagoronggore na oroko no taadha kene ka oona.

¹³ A Yahüüdü könö kunggunaana ku'bu kasoro nagoronggore na oroko no, kikirī ka asaasa tasoro nagana'bu kürö ana eere tiya Uugaara Yasu. Kiki a'da, "Ana eere tiya Yasu afa Bölis ka teema iini ya, a'a niki aayu kürö."

¹⁴ Uugaara ma ka'boge ma Yahüüdü inggide, ana eere a'da Sakawa, laala ungnö iini iidümmü afünū eera kalinggo eema ya miini ya.

15 A koronggore ya toroko ya tiki eene, “Nussu a'a Yasu nussu Bölis aaga ka mada?”

16 Ömö'di ya ana koronggore ya toroko ya tako'do kene atabbü eege adagii'bi eege kikiiri ka rünö ana oona kada 'döngngönyö a nagööla ka oona.

17 A kadu ma Afosus, Yahüüdü nja kadu ma Yünan taföönyö tumma no nye'd'de a ri'ba tümümü eege, eere ya Uugaara Yasu tindhindi.

18 A kadu na amma ka Yasu no tö'dö kadhabbu kamma ka kadu kidha a'da eege kagalinggo eema ya toroko ya.

19 A kadegeene takawagaana ka sorne ka kadu kidha nye'd'de kungngo küfü issi kide, kadakineene tamana miini kaduna i'i ö'dö nakajine hamsiin alif.*

20 Nggeege tumma na Uugaara Yasu tanyala ka na'buugu kadhabbu, kinggiridene a türü.

21 Ka eema tiya agüünü adene ka ndatiimö ya, ikiri Bölis ka asaasa tunggeene aco Makadoniya nja Akaiya assa ka tunggeene aco Örsaliim, ikiri ka tiki, “Kede ka taala kannu ya ara a'a co tassa co Rööma.”

22 Agürünü kadu na akinyi linggo iini no keera, Timosaws nja Arastus ka Makadoniya ara kütü ka Asiya agünü kide.

Taga'da 'buugu ka Afosus

23 A kadu taga'da ajeene ka Afosus ka uuru tanno miini no kudumma fiini tiya Uugaara Yasu.

* **19:19 19.19** Jine ya miini ya i'i ya ma linggo ma uuru unggodho.

24 Tamodoo'do inggide ana eere a'da Dimitrios adina eema ma masala ma Artamis ana fudda ma kadu tafara kono. I'i nja kadu tanno iini kanadene nja kadu ana gürüüsü dhabbu.

25 İkirî ka tawagaana kadu na linggo eema nja iini no koono iki eene, "Kussu aaga a'da almaala yaaja kö'dö ndama linggo tanno.

26 Aaga adinö kide aaga taföönyö ömö'di ya ana eere a'da Bölis ya, i'i anangnga kadu kadhabbu ka föönyö tumma niini atafaga eege keere kafara ka masala, kalinggo tanno ka Afosus nja Asiya. Iki a'da namasala na alinggo adene ana iisine no, taalo Masala dhorro oogo miini.

27 A tumma no ka toroko 'do kara tanangnga kadu ka teema diidi ma angnga. Kara tamidhi la ma masala ma Artamis ma dhabbu mo. Kara tanangnga oogo ka titaalo, oogo mungngo a kadu kafara kono ka Asiya nja 'buugu ka oona nye'd'de."

28 A kadu ka taföönyö tumma no ya, İkirî kagoroo'bo kiidhe, "Artamis ma Afosus İdhindhi!"

29 Amussu kungngo ya, anya nye'd'de co kalumuli. A kadu tarefe Kayos nja Arestarkos, eege kama Makadoniya, kunggeene nja Bölis küügü eege kaco 'dadillö ma ta'bala.

30 A Bölis tasaasa co ka kadu ka teene ka 'dadillö, a kadu ma kaniisa sa faga i'i keere ka co.

31 A kadu ma Asiya na İifi no eege ka kateefe ma Bölis tagürünü tumma iini a'da afa co tarigi eyi yiini ka tumma tanno, aaco 'dadillö.

32 A kadu nye'd'de teema tumma kadhoonyo,

aya teema tumma niini kefe aya teema niini ungodho i'i, könö taalo kussu niimö yeene ka öö'dö kide ya.

³³ A Yahüüdü tikiri ka tuurugu ka Askander ka kadu kidha kiki a'da i'i ya kalinggo tumma no, ikiri ka alaga niisö coo'do asaasa teema.

³⁴ Kene ka ndussu a'da i'i ya taga Yahüüdü ya, eege in'dili kungngo kiidhe a tumma ka ungodho kabbü tageere 'do idhi katafara ndanaaya keera, kene katiidhe kiki a'da, "Artamis, Masala ma Afosus! Magu'daana ma idhindhi."

³⁵ Ömö'di ma anya ya arigiri ya, tanangnga kadu kada mudhudhuli iki, "Ka kadu ma Afosus, kadu ka 'buugu koona in'dili kussu a'da anya maaja Afosus oogo mafa ka la ma masala ma dhabbu mo Artamis nja koronggore tiya oono ya a'dinggö ku'bu ndama 'dotombo'do mo?"

³⁶ Taalo ömö'di ma tiki a'da katoroko tumma no, aaga idhi oona ku'bu aaga taadha ka tatoroko.

³⁷ Aaga kö'dö a kadu no kita, lakiini eege taalo kanyooro eema ka la ma masala alla keela masala tammo aja.

³⁸ Üürü Dimitrios nja kadu tanno linggo nja iini no, tumma kungngo eene nja kadu, fa kene kaco teema seriye ka naguugaara kidha, ka uuru miini na dhorro no.

³⁹ Üürü tumma kungngo ada afe'de, ka-teemadene ka fiini tiya dhorro ya kidha ma naguugaara.

⁴⁰ A'a niki, ii'di kadu tapügü tumma kaja ka oona ma tagirnaana kadu koona kalinggo adene ka uuru tanno. A fiini ma aja ka'düsüniiigi

titaalo.”

⁴¹ A kini ka ndageema nggeege ya uuru kadu ka tino.

20

Bölis inynyo Makadoniya nja Akaiya

¹ Ka kadu ka ndaadha ka tiidhe a 'buugu tamudhudhuli ka Afosus ya, ikiri Bölis ka tagümmünü kadu ma kaniisa adageema nja eene uu'bu eege ka eedi ikiri ka tattogo eege ungeene aco Makadoniya.

² İkiri ka tunggeene ka na'buugu eema tumma ma Masala dhabbu nja kadu tanno amma ka Masala no, uu'bu eege ka nanggeedi. İkiri ka öö'dö ka Akaiya.

³ Adaganna kide a nagatereene kiidoona, a kini ka ndasaasa tadigaala ka to ma taco Süüriya ya, ikiri Yahüüdü ka üünü ünggü ma tiidi i'i, ikiri ka tussu tumma no asaasa tunggeene a fiini ma Makadoniya.

⁴ I'i ungeene nja Subatros 'bii'bala ya Berus ya ma Beeriya ya, nja Arestarkos nja Skontos ya ma Tasalanüki ya, nja Kayos ya ma Derba ya, nja Timosaws, nja Tikikos nja Trifimöös ya ma anya ma Asiya.

⁵ Kadhe ungnö kaco Tarwas ka takindhigi inggide.

⁶ Ungnö tunggeene ungnö tadho ka to ndama Filippi ka Taanyara ma Dheedhifi kinynyo kürö, ungnö tagureene nja eene ka Tarwas a füngngö kiidümmü, ungnö taganna kide a füngngö ka iidümmü kafünü eera.

Bölis inynyo Tarwas

⁷ A ka uuru ma Lahada ooso kungngo unngo temmi ma takoreene ma kaniisa ikiri Bölis ka adünügü tumma ma Masala a kadu, idhi a 'buugu tooso ka teene kudumma iini ka asaasa tunggeene ligitaka kungngo.

⁸ Kaganna nagalamba ka la ka ta'doogo kadhabbu kita iidü katemmi kide kita.

⁹ A tadimöögö inggide emmi ka ka tinggini ma subaga ma la, ana eere a'da Aftikös, ka Bölis ka leefe teema ya, a tarigide ta'duga i'i anyege'de ku'bu a'dinggö caa'bu ndama kürö ndama la ko'do ka'dina i'i ka teyi.

¹⁰ A Bölis ta'barda ku'bu iti i'i kini ka oona, iki eene, "Aaga afa ta'deedene ka oona. I'i adinö!"

¹¹ A Bölis tasirigi co la a'duga miteene a'düsünü adaguri. Adageema nja kadu a taka taadha ikiri ka tunggeene.

¹² A kadu tö'dö a 'bii'bala ka adinö, a nanggeedi neene ta'barda ku'bu.

Bölis inynyo Miletos

¹³ Ungngo tunggeene, unngo co mürkabü, unngo tunggeene ma co Asos ma co a'duga Bölis nja unngo ndama kanna kudumma iini ka tadirina unngo no a'da i'i asaasa tunggeene ana awwa aaco.

¹⁴ A kini ka ala unngo ka Asos ya, unngo tanangnga i'i ka mürkabü unngo tunggeene ma co Metilina.

¹⁵ Ka taka ka taadha, unngo tunggeene a mürkabü, unngo tö'dö ka Kios. A füngngö kanda iidoona ya, unngo tala kete ma Samos, unngo tö'dö ka Milits a füngngö tiya egiisö ya.

16 Kudumma Bölis ka asaasa tadheedhe ka Afosus ko'do kudumma iini taalo asaasa tatoodo ku'bu ka Asiya kini ka 'digaana ma taco Örsaliim a'da üfürü uuru ma Taanyara ma Koronggore.

Tumma na Bölis nja kadüifi ma Afosus

17 Ka Bölis ka taganna ka Milits i'i agürünü tumma co kadüifi ma kaniisa ma Afosus.

18 Kene ka öö'dö a tumma iini, iki eene, “Kussu aaga a'da nakan'deene a'a nja aaga ka naganuuru tanno in'dili no, ka uuru tanno eede ka öö'dö ka Asiya ta'bitingngö.

19 Nagalinggo a'a linggo na Uugaara Yasu ana eedi ka tinsili, taalo nümmü eyi yeede kada nïimö, nalinggo ada Uugaara Yasu a 'biidi ka iïye, ana eema tiya toroko ya Yahüüdü ka tagüüni ana a'a ya.

20 Taalo a'a nüürü nïimö öccö keere ma tö'dö keere a nïimö aaga, nagalaana aaga ka na'buugu nye'd'de kadara co nöö'di tanno ada.

21 Nadagadünügü eema a Yahüüdü nja kadu ma Yünan a'da kaadha ka eema tiya toroko kamma ka Uugaara yaaja Yasu.

22 “Ka uuru tanno ara co Örsaliim, a Koronggore ya Insili ya ka tuurugu a'a co, nitaalo nussu a'da ara a'a co aduna minna kide.

23 Kudumma Koronggore tiya Insili ya eema nja a'a ka na'buugu neede ka taco no a'da dhügürü nja naaru ma timi'di a'a kindhigi a'a.

24 Lakiini a'a taalo nümmü eyi yeede kada nïimö tiya agu'daana indhi ya, kudumma eede ka asaasa tatiimö linggo na Uugaara Yasu ka tümünü a'a no, nalaana a'a kadu ka tumma ma İnjiili ma türü tanno Masala.

25 “Nussu a'a a'da taalo aaga kataasala ka dhugudha tiya eede ndama uuru tanno, aaga neede ka taganeene nja aaga nadageema tumma ma tauugaara ma Masala nja aaga no.

26 Nageema a'a tumma nja aaga uuru tanno a'da, nagu'b'ba a'a ka eriidö ma kadu nye'd'de.

27 Nageema tumma ma Masala nja aaga dhabbu nitaalo nüürü nïimö öccö keere.

28 Aaga adinö ko'do ma nangnga eyi tanno ada, nja kadu tanno a Koronggore tiya Insili ya ka anangnga aaga kafa kene no. Aaga ka katasaana ma kaniisa tammo Masala moonno ka taana ana eriidö tiya oono mo.

29 Nussu a'a a'da kede ka tunggeene, a kadu öccö tafiri kada ka teene afa needi na taalo kana 'bangnga ma kadu no kungngo.

30 A kadu könö kungngo ada ka söödö kadaga'da kadu ma kaniisa ka nanggüüdü kïisini eege ka uurna eege keere.

31 Aaga adinö ko'do, aaga agiigi nagürüünü na iidoona no taalo a'a naadha ka teema nja aaga osooso a naguuru a 'bïidi ka iïye.

32 “A'a 'bitingngö nümmünü aaga ku'bu a Masala nja tumma ma türü tanno Masala, ma tanangnga türü aaga manangnga takarna ka eema ka kadu tanno oolonadene no.

33 Kede ka taneene nja aaga, taalo a'a nasaasa gürüüsi nja en'di ka ömö'di ma eyi tiya eede.

34 Kussu aaga tumma meede ka talinggo ana iisine tanno eede nöö'dö ana eema ma eyi tiya eede nja kadu tanno linggo nja a'a no.

35 Turi nageema a'a tumma aaga a'da angnga takinyi kadu na eema ka titaalo kene no, aaga

agiigi tumma na Uugaara Yasu ka eyi tiya iini ka tiraana a'da, 'A'diila tamana eema a kadu adagii'bi a tamaana ka kadu.' "

³⁶ Aga Bölis ka ndatiimö tumma niini ya, üürü ku'bu nja kadu nye'd'de kafara ka Masala.

³⁷ İkirı eege ka tattogo Bölis, kafara eege in'dili a 'büidi ka iye.

³⁸ Niimö ya dhorro tanangnga nanggeedi ka toroko kene kagoroo'bo ya, tumma iini ka tiki eene a'da, "Taalo aaga ka tasala ka dhugudha tiya eede afe'de." Kikiri ka tattogo i'i co mürkabü ka to.

21

Bölis unngo ka Örsaliim

¹ A kidı ka adheene nja eene, unngo tapadaga co fiini ma Kos ya, a taka taadha unngo co Rodes ndama kannu unngo co Batra.

² Unngo taluna mürkabü kannu ma tunggeene ma co Finikiya, unngo taka kide unngo tunggeene.

³ Kidı ka ndasala Kuburus ya, unngo tinyi oogo ndama niisö ma küüle, unngo tapadaga co fiini ma Süuriya. Unngo tapadaga ka Suur, ara kadu kadadhifigi eema ku'bu ndama mürkabü.

⁴ Unngo taluna kadu na Yasu kannu, unngo tagünü nja eene füngngö iidümmü afünü eera. A Koronggore ya Insili ya tanangnga eege ka tiki a Bölis a'da afa tasirigi co Örsaliim.

⁵ Kede ka ndatiimö taneene nja eene kannu ya, unngo tö'dö kürö unngo tunggeene. Kattogo unngo eege nye'd'de kungngo nja iiya tanno

eene nja laala tiya eene, ungnö tüürü ku'bu ka tinggini ma to ungnö tafara ka Masala.

⁶ Kikiri ka tattogo ungnö, ungnö taka ka mürkabü kara ka tafada kaco nöö'di tanno eene.

⁷ Ndama Suur ungnö tala Butlmaws, ungnö tööjülü kadu ma kaniisa kide ungnö tüüyü nja eene füngngö ungnö.

⁸ A taka taadha ungnö tunggeene ungnö co Kaiysariya, ungnö co 'di tiya Filibüs ya alaana kadu ka tumma ma Injüli ya i'i yungnö a kadu ka tagümmünü eege ka iüdümmü kafünü eera ma linggo ma kaniisa. Ungnö taganeene nja iini.

⁹ A laala ya lömü ya ungnö iini egüisö, kiji tumma ma Masala. Keemaga tumma ma Masala co a kadu.

¹⁰ Kidi ka ndatimö füngngö dhabbu nja eene ya, a ne'bi inggide ana eere a'da Akabüs ö'dö ndama Yahüüdiya.

¹¹ Ö'dö ka 'di a'duga jönnö ya Bölis afin'di uune niini nja iisine iki, "Korongore ya Insili ya iki a'da, 'Ömö'di ma jönnö tiya, ara Yahüüdü timi'di i'i nggeege ka Örsaliim kummünü i'i a kajeene.' "

¹² Kidi ka taföonyö tumma no ya, ungnö nja kadu tanno iüdi kete no ungnö tageema nja Bölis a'da afa tasirigi co Örsaliim.

¹³ İkiri Bölis ka tiki, "Minna agu aaga, aaga tafara aaga taga'da a'a ka eedi? A'a taalo namma ma timi'didene sugi, nagala a'a kindinaana eyi yeede co teyi ka Örsaliim kudumma eere tiya Uugaara Yasu."

14 A kidi ka ndagi'di kini keere ka tumma ya, ikiri ungngo ka tiki, "Fa ka tumma tanno Ugaara Yasu kalinggo adene."

15 Ka naganuuru ka ndatiimö ya, ungngo tindinaana oona ku'bu ungngo tunggeene ma co Örsaliim.

16 A kadu könö ma kaniisa tunggeene nja ungngo ndama Kaiysariya, kateefe tattogo ungngo co 'di tiya Manason ya ma Kuburus ya, i'i tatalaadene ya Yasu ma 'billi.

17 Kidi kaala Örsaliim ya, a kadu ma kaniisa takoreene nja ungngo kadhodho.

18 Ka taka ka ndaadha a Bölis tunggeene nja ungngo ma co kita Yaguub, a kadiifi ma kaniisa tö'dö kide nye'd'de kungngo.

19 İkiri Bölis ka tööjülü eege adagadünügü eema ya Masala ka anangnga i'i ka tagalinggo ada kajeene no.

20 Kene ka taföönyö tumma niini no, kindhigi Masala ko'do. Kikiri ka a Bölis, "Nijöögö o'o örre ma angnga, Yahüüdü na alif kadhabbu kamma ka tumma tanno Yasu illi eege in'dili kagu'daana ka nanggeedi ma seriye.

21 Eege kaföönyö a'da o'o nalaana Yahüüdü na anna ka kajeene ka teene no a'da kaadha ka seriye tiya Müüsa. O'o tadünügü eema eene a'da kafa tara laala yeene, kafa talinggo ana eema tiya kadaada ma angnga ma 'billi ya.

22 Angnga 'bitingngö ara ta könynyö? Kudumma eene ka taföönyö a'da o'o nö'dö.

23 Niimö yidi ka tiki o'o a'da nalinggo, kadu kungngo idi ka egüisö kimi'di tumma ma Masala.

24 'Duga eege aaga co taagala oona ka la ma Masala nja eene nanangnga faana ma temme nanggüüdü neene ku'bu amang ka kadu tussu nye'd'de a'da tumma ma o'o neene ka taföönyö no taalo katimin'da, nunggeene o'o ka fiini tiya seriye tiya Müüsa afa meene kungngo.

25 A kadu na amma ka Yasu a'da taalo ka Yahüüdü no, kunggugu ungnö tumma eene a'da kümme eyi yeene ka kuri ma tirri ma eema ma namasala nja erüdü nja eema tiya kadu kamir'daana ya nja füngngö kadhoonyo."

26 A Bölis ta'duga kadu na egüisö no a taka ka ndaadha, kanangnga nanggeyi neene ka tinsili. İkirri kaco la ma Masala ma tadiri tumma a ta'boge ma naguuru ma tatiimö tinsili, amang kene tara eema yeene.

Bölis ümmü adene ka la ma Masala

27 A füngngö ya iidümmü afünü eera ya ka ndakete ka tatiimö ya, a Yahüüdü ma Asiya tasala Bölis ka la ma Masala. Kadagafünaana kadu kini kümme i'i.

28 Kiidhe kiki, "Ka kadu ma Israyil! Aaga akinyi ungnö, ömö'di ya i'i yungngo alaana kadu nye'd'de ka na'buugu eela kadu ma Israyil nja seriye ya Müüsa nja 'buugu tiya. Nja iini ka öö'dö a kadu ma Yünan ka la ma Masala kanyoro 'buugu ya insili ya."

29 Eege kiki nggeege kudumma eene ka tiji Trifimöös ya ma Afosus ya ka tunggeene nja Bölis ka anya, kiki kide a'da Bölis a'duga i'i aco la ma Masala nja iini.

30 Anya co kamuli muli nye'd'de, a kadu tagedhe Bölis kümme i'i kasisigi i'i co kürö

ndama inye ma la ma Masala karooro ka teere kide.

³¹ Kene ka ndasaasa tiidi Bölis ya, ikiri uugaara ma nasigira ya dhabbu ya ma Rööma ka taföonyö a'da Örsaliim nye'd'de kungngo minynyo kamuli muli.

³² Ikiri ka kürünü nasigira köö'dö kene areere. A kene ka ndasala nasigira nja uugaara tiya eene ya, kikiiri ka taadha ka baana ma Bölis.

³³ Uugaara ma nasigira ya dhabbu ya tö'dö kini kete iki eene a'da kimi'di i'i ana killi keera, ikiri ka tindini kadu miini a'da, "Mada i'i ya miini, i'i agalinggo minna?"

³⁴ A kadu tambanjaana ku'bu a tumma niini, uugaara ma nasigira ya dhabbu ya itaalo ussu tumma niini dhorro, ikiri ka tiki a nasigira a'da ka üügü Bölis kaco 'buugu tiya eene iini.

³⁵ A kene ka ndala kadhiki, ikiri nasigira ka ta'diniga i'i ko'do kudumma kadu katili i'i ka oona.

³⁶ Kudumma eene ka tagöö'dö kene keere kiidhe a'da, "Aaga iidi i'i!"

Bölis ümmü ka eyi tiya iini

³⁷ Ka Bölis ka ndakete kaco a 'buugu ma nasigira ya, ikiri ka tiki uugaara ma nasigira ya dhabbu ya, "Bandumma ungnö eede ka asaasa tadirina o'o?"

Uugaara ma nasigira ya dhabbu ya tiki iini, "Tara a'da nussu o'o tangga Yünan?"

³⁸ Taalo o'o na taga Misiri ya kirnaana ka kadu ka oona kambele, üügü kadu na alif ka egüisö ma koro'bo aco a dhiile iini?"

³⁹ İkirî Bôlis ka tiki, “A'a na taga Yahüüdü nanna a'a ka Tarsuus ka Kilikiya anya ma dhabbu mo. Fa kede neema nja kadu.”

⁴⁰ İkirî ka tapa kini a'da eema, İkirî Bôlis ka 'dingnge ka kadhiki alaga nüsö ko'do a kadu. A 'buugu tamudhudhuli, adageema nja eene a tumma ma Yahüüdü iki eene.

22

¹ “Aaga föönyö aaga na kafaafa ma a'a no nja nagöre tanno eede, tumma neede ka tadirina aaga 'bitingngö meede ka tümmöönö ka eyi tiya eede.”

² Kene ka föönyö iini ka teema tangga Yahüüdü ya, kamusuli ku'bu.

İkirî Bôlis ka tiki,

³ “A'a na taga Yahüüdü nageenedene a'a ka Tarsuus ma Kilikiya, illi a'a nasere ka anya tammo. A Gamalayil akalaana a'a ka tumma ma seriye ma kadaada ma angnga ana eedi dhorro nasaasa linggo ma Masala afa tiya ada ka talinggo 'bitingngö ya.

⁴ Nadagalinggo kadu na ümmü fiini ya na amanaga eege ka inde, kanangnga kadu na nagiide no nja iiya ka pabuusu.

⁵ Uugaara ma ka'boge nja naguugaara ma Yahüüdü nye'd'de kadinö kede. Nama a'a tumma kene co nagöre tanno aja ka Demasak, nafada naco kannu ma tö'dö a kadu ka Örsaliim ma tapusu adene.”

*Bôlis eema tumma miini ka tamma ka Yasu
(Kadafiini 9.1-19; 26.12-18)*

6 “Kede ka ndakete ka Demasak, uuru ka teene a 'buugu ta'dara öyeene kede ka oona a 'dotombo'do talimi.

7 Na'dinggö ka 'büdhülü, naföönyö ömö'di ka tömmünü a'a, ‘Sawl, Sawl, minna agu o'o nalinggo a'a?’

8 “Niki, ‘O'o na mada, Uugaara?’

“Iki, ‘A'a na Yasu ya ma Nasira yüüdü ka talinggo i'i ya.’

9 A kadu na kunggeene nja a'a no, kiji töyeene kassa kitaalo kaföönyö tumma na ömö'di ya eema nja a'a ya.

10 “İkiri a'a ka tiki, ‘Nasaasa a'a ka tönynyö 'bitingngö, Uugaara?’

“İkiri ka tiki a'a, ‘Fiki'dö naco Demasak, ara kadu sa kadirina eema o'o ma niimö tiya üüdü ka talinggo ya.’

11 Töyeene na limi no kakafa a'a ka iye taalo niji 'buugu, a kadu na unggeene nja a'a no tagümmünü a'a ka tino unngo co Demasak.

12 “Ömö'di inggide ana eere a'da Hananiya akümmü tumma ma Masala ana eedi dhorro, a Yahüüdü na kanna ka Demasak no nye'd'de kungngo kadinö ka taneene tanno iini.

13 İkiri ka öö'dö a'dingnge kede kete iki, ‘Örre yeede Sawl, asala 'buugu.’ İkiri a'a ka arooro ka tasala 'buugu.

14 “İkiri ka tiki, ‘Masala ma kafaafa ma angnga magesse o'o manangnga o'o ka tussu fiini yoono, nasala ta'diila niini, naföönyö tumma niini.

15 Ara o'o tadünügü eema yüüdü ka tadinö kide na o'o taföönyö ya co a kadu nye'd'de.

16 Minna agu o'o 'bitingngö nadoono ku'bu? Fiki'dö nambeesedene, a tatoroko tatanggala küdü ka oona ninsili ana eere tiya iini.'

Masala magürünü Bölis ka kajeene

17 "Nikiri a'a ka tafada naco Örsaliim. A kede ka ndafara ka Masala ka la ma Masala ya, neyigi ko'do.

18 Nikiri a'a ka tasala Uugaara ka tiki a'a, 'Areere nöö'dö kürö ndama Örsaliim, kudumma eene taalo kara tamma ka tumma tanno üüdü ka teema ma a'a no.'

19 "Nikiri a'a ka tiki, 'Ka Uugaara, eege kussu tumma no dhorro, kadakicci co naala ma talaana nümmü kadu na amma ka fiini tiya namanaga a'a eege ka pabuusu nabbü eege.

20 Ka uuru tanno kadu ka tagiidi Istifanüüs no a'da a'a ninggide, namma ka inde tanno iini nataafa ka en'di tiya kadu tanno kiidi i'i no.'

21 "Ikiri Uugaara Yasu ka tiki a'a, 'Aayu ara a'a tagürünü o'o naco co 'buugu ya a ku'b'ba, a kadu tanno taalo ka Yahüüdü no.' "

22 A kadu tagatoodo ka Bölis kini ka ndiri tumma no ya, kikiri ka teele ka tumma ko'd'do, "Aaga kiidi ömö'di ya apa ka anya. Kudumma iini taalo ama tefe ka 'di 'do."

23 Kikiri ka ndiidhe, kapüpügü en'di yeene kasanaana kuraaga coo'do.

24 Uugaara ma nasigira ya dhabbu ya tanangnga nasigira ka a'duga Bölis kaco 'buugu ma nasigira ka teene ana i'i kabbü i'i kindini i'i a'da minna agu Yahüüdü kiidhe kini ka oona afa ma tiya kunggo.

²⁵ Kene kafin'di i'i ku'bu ma tabbü i'i, ìkìrì Bòlis ka tiki uugaara ma nasigira ya a'dìngnge kini kete ya, "A'diila kada nggeege maada ka tabbü òmò'dì ya taga Rööma a'da taalo aaga kageema seriye, aaga taalo tussu niimö ya agu i'i ya?"

²⁶ Uugaara ma nasigira ka taföönyö tumma no ya, areere aco ka uugaara ma nasigira ya dhabbu ya iki iini, "Ara o'o talinggo minna? Òmò'dì ya a taga Rööma."

²⁷ Ìkìrì uugaara ma nasigira ya dhabbu ya ka öö'dö ka Bòlis iki iini, "Eema nja a'a dhorro, o'o na taga Rööma?"

A Bòlis tiki iini a'da, "Ìi."

²⁸ Uugaara ma nasigira ya dhabbu ya tiki iini, "Nafaana a'a ana almaala dhabbu amang kede tataga Rööma."

Ìkìrì Bòlis ka tiki iini, "A'a ya, nageenedene a'a kide."

²⁹ A kadu na asaasa takindini i'i no, karooro kaadha kini ka oona. A ri'ba tümümü uugaara ma nasigira ya dhabbu ya kini ka ndussu a'da i'i imi'di Bòlis ya taga Rööma ya a nakilli.

Bòlis ka kadüfi ma Yahüüdü kidha

³⁰ Ka taka ka ndaadha a uugaara ma nasigira ya dhabbu ya tasaasa tussu niimö ya anangnga Yahüüdü ka tümümü Bòlis ka tumma iini ya, agildhe nakilli iini ka oona, iki a naguugaara ma ka'boge nja kadüfi ma la ma Yahüüdü nye'd'de a'da köö'dö temmi. Ìkìrì ka tapa ka Bòlis öö'dö kene ka teene.

23

¹ A Bölis tassa ka kadu tanno emmi ka la ma kadüifi ma Yahüüdü iki, “Nagöre eede, naga 'diila a'a nja tumma ma Masala ana eedi ka tinsili ta'bitingngö.”

² A Hananiya ya uugaara ma ka'boge ya, ka tiki a kadu na a'dingnge ka Bölis kete no, kabbü Bölis ka nünö.

³ İkirı Bölis ka tiki iini, “Ara Masala tabbü o'o, o'o na 'dakala tiya lokoladene kata'bassa ya. Nemmi kanna nümmü a'a afa ma seriye ka tiki no, namana o'o ka abbü adene ka'bana ko'do nja tumma ma seriye tiya Masala?”

⁴ A kadu na a'dingnge ka Bölis kete no kiki, “Neela o'o uugaara ma ka'boge tiya Masala?”

⁵ İkirı Bölis ka tiki, “Ka kadu eede, taalo a'a nakussu a'da i'i ya uugaara ma ka'boge ma Masala, kudumma Sorne ma Masala ka tiki a'da, 'Aaga tafa teela uugaara ma kadu tanno üüdü.’ ”

⁶ A Bölis tussu a'da kadu könö ka naFariisi öccö ta Sadügiin, İkirı ka alneege ka kadu ka teene iki, “Ka kadu, a'a na Fariisi 'bii'bala ma Fariisi, nümmü adene a'a 'bitingngö kudumma eede ka tamma nussu a'da tafiki'dö ma inde ka inggide.”

⁷ İki iini ka tirina tumma no, a tumma ta'bana ko'do kene, naFariisi nja Sadügiin kasümününjaana ku'bu.

⁸ Kudumma Sadügiin taalo kamma a'da ara kadu tafiki'dö ka inde, kitaalo kamma a'da kadhangga kinggide nja nagoronggore, a naFariisi kamma kide nye'd'de.

9 A kadu tiidhe ko'do, a naFariisi könö na alaana kadu ka tumma ma seriye tiya Masala ka'dingnge ko'do kam'bana ka tumma kiki, "Taalo unngo kaduna niimö ya toroko ya ka ömö'di tiya. Aminna üürü koronggore alla tadhangga ageema nja iini."

10 A kadu takardha ku'bu ta'bununjaana ku'bu a tumma ko'd'do a ri'ba tümümü uugaara ma nasigira ya dhabbu ya, iidi kadu taresana Bölis ku'bu, ikiri ka kürünü nasigira a'da ka'barda kaco tamuru i'i kene ka söödö kunggu i'i co 'buugu ma nasigira.

11 Ka ooso töccö Uugaara Yasu ka tatele oona a Bölis, iki iini, "Kardha ku'bu! Afa müüdü ka tageema tumma neede ka Örsaliim ya, ara o'o tema tumma neede nggeege ka Rööma."

Ünggü ma tara tiidi Bölis

12 Ka taka ka ndaadha a Yahüüdü timi'di tumma, kanu kagu eema kanu katooye ara eege katiidi Bölis.

13 A kadu na mi'di tumma no kadhabbu kö'dö ukumu kadu keera (40).

14 Kikiri ka öö'dö ka naguugaara ma ka'boge nja naguugaara ma anya kiki eene, "Kümmü unngo eedi taalo unngo katagu eema illi unngo tiidi Bölis.

15 Aaga kürünü ka uugaara ma nasigira ya dhabbu ya aaga na naguugaara no aaga tiki a'da uurugu Bölis aaga, a'da aaga asaasa tassa ka niimö tiya inggide ya, ara unngo takadho ka fiini unngo tindinaana oona ku'bu ma tiidi i'i ka fiini ma ta ungunu kada kita."

16 A moole ma Bölis taföönyö ünggü ma tumma no, ikiri ka co ka Bölis ka 'buugu ma nasigira adirina eema iini.

17 Ikiri Bölis ka tümmünü uugaara ma nasigira iki iini, "'Duga 'bii'bala ya naco tunggu i'i co uugaara ma nasigira ya dhabbu ya, kudumma tumma kungngo iini ma co tadirina iini."

18 A uugaara ma nasigira ta'duga i'i ateeffe tunggu i'i co uugaara ma nasigira ya dhabbu ya iki iini, "Ömö'di ya ka pabuusu ya, ya ana eere a'da Bölis ya agümmünü a'a iki a'da nö'dö a 'bii'bala tiya o'o, kudumma tumma kungngo iini ma tadirina o'o."

19 Uugaara ma nasigira ya dhabbu ya tümmü i'i ka nüsö kasigi keere, ikiri ka tindini i'i, "Minna inggide, tirina a'a?"

20 Iki, "Yahüüdü kimi'di tumma ma tasaasa tiki o'o a'da nuurugu Bölis kadha ma naguugaara taka kudumma eene ka asaasa tussu niimö ya kini ya dhorro.

21 O'o fa tamma kene kide, kudumma kadu kinggide kö'dö kukumu kadu keera kafünnügü ku'bu ana i'i, eege kanu kagu eema kanu ka 'biidi ara eege katiidi Bölis, eege 'bitingngö kindinaana oona ku'bu, kindhigi o'o."

22 Uugaara ma nasigira ya dhabbu ya tuuru 'bii'bala ka tino iki iini, "Fa tiki ömö'di a'da nadirina eema a'a."

Bölis ö'dö ka Uugaara Fileks

23 Uugaara ma nasigira ya dhabbu ya tagümmünü naguugaara ma nasigira keera iki eene, "Aaga ümmünü nasigira na ö'dö ukumu

kadu kada'baaga (200), a kadu ma naguttu kö'dö a kukumu kadu kiidoona kaco iisine (70), a kadu ma nakandha tö'dö a ukumu kadu kada'baaga (200) ma co Kaiysariya ana ndanaaya ka iidümmü kafünü egüisö ooso kungngo.

²⁴ Aaga tagona muttu a Bölis aka kide aco ka Uugaara Fileks."

²⁵ Adarigiri waraga ungu co Uugaara Fileks iki iini kide,

²⁶ "A'a na Kalödiyös Lisias nagarigiri waraga a Fileks, ya uugaara ya, nafaanya o'o.

²⁷ Yahüüdü kümme ömö'di ya kasaasa tiidi i'i. A kede ka tussu a'da i'i ya taga Rööma ya, nikiiri a'a ka tareere nja nasigira tanno eede noolona i'i.

²⁸ Nasaasa a'a tussu niimö yeene ka asaasa tümme i'i ka tumma iini ya, nikiiri a'a ka öö'dö ana i'i ka la ma kadüfi ma Yahüüdü tiya eene.

²⁹ Nussu a'da eege kümme i'i ka tumma ma seriye tiya eene, lakiini tumma no taalo kama tadiidi miini, taalo ama tanangnga i'i ka teyi alla anna ka pabuusu.

³⁰ Nikiiri a'a ka föönyö a'da eege küyü ku'bu ana i'i ma tiidaana, i'i yungngo eede ka tunggugu i'i o'o 'bitingngö. A'a tekere nikiiri ka tiki a kadu tanno ümmü i'i no, a'da kasigi i'i küdü ma tumma tiya eene kadiidi i'i kide ya."

³¹ A nasigira tagalinggo a tumma tanno uu-gaara tiya eene, ka'duga Bölis ooso kungngo kaco Antibtris.

³² A taka ka ndaadha ya, iikiiri nasigira na ungene no ka tafada kaco 'booro, ara kadu ma

naguttu kico tattogo i'i.

³³ A kadu ma naguttu ka ndala Kaiysariya ya, kunggu Bölis co Uugaara Fileks kanangnga waraga iini.

³⁴ İkirı ka takıiröönö indini Bölis ma anya tammo iini ka öö'dö ndama iini mo. A kini ka ndussu a'da i'i ama Kilikiya ya,

³⁵ iki iini, "Ara a'a sa kaföönyö tumma a kadu tanno ümmü o'o no kene ka tö'dö." İkirı ka tiki a nasigira a'da kaafa ka Bölis ka 'di tiya Hirüdüs.

24

Yahüüdü kasigi Bölis

¹ A füngngö ka ndö'dö iidümmü ya ikiri uugaara ma ka'boge Hananiya ka co Kaiysariya nja naguugaara ma anya ökönö, nja ömö'di tiya ümmöönö ka kadu ya ana eere a'da Tartullos, kadakasigi Bölis ka Uugaara Fileks.

² Ka uugaara ka tagümmünü Bölis, ikiri Tartullos ka tiki, "Uugaara Fileks, kadu nüidi kaneene ta'diila kudumma o'o, nja eema tiya a'diila ya adhabbu ya, kudumma üüdü ka ta'dara nja tamünügü ungnö ko'do.

³ Ungnö ya kamma ungnö ka eema tiya turi nja 'buugu ka oona nye'd'de kungnö a tamana ta'diila.

⁴ A'a taalo nasaasa teema tumma kadhabbu, ungnö kasaasa o'o a'da natoodo kide a 'bandumma idhilli kungnö.

⁵ "Kaduna ungnö ömö'di ya ka aga'da 'buugu, afünaana Yahüüdü ka oona ka na'buugu nye'd'de, i'i ya uugaara ma kadu tanno uruna Yasu ya ma Nasira ya keere.

⁶ I'i asaasa tanyoro la ma Masala, yungngo iidi ka tagümmü i'i. [Ungngo kasaasa tahükümü i'i tamana ma seriye tanno aja

⁷ lakiini uugaara ma nasigira ya dhabbu ya Lisias tamuru i'i kidi ka iisine a rüsü kungngo.

⁸ İkirı ka tiki a nadiidi tiya iini a'da köö'dö a tumma tanno eene kasigi iini no o'o.] Küdü kara tindini i'i ma eema nye'd'de ya, ara o'o tussu eema yüdi ka tümümü i'i ya nye'd'de."

⁹ A Yahüüdü tafünügü sigiri, anno tö'dö kiki a'da tumma no katimin'da.

Bölis ümmünü ka eyi tiya iini ka Fileks kidha

¹⁰ İkirı Fileks ka tage'de Bölis a'da öö'dö teema, ikiri Bölis ka tiki, "Nussu a'a a'da o'o na uugaara ma anya tammo a nagürüünü kadhabbu, ikiri ri'ba taalo kagu a'a eede kara tümöönö ka eyi tiya eede.

¹¹ Afa müüdü ka tussu eema ya 'do, ninyo a'a Örsaliim ka linggo ma Masala a füngngö ada'baaga kafünü eera.

¹² A Yahüüdü taalo kaduna a'a ka na'buugu ka ta'bununjaana ku'bu nja ömö'di ka la ma Masala taalo nagirnaana kadu ka oona ka anya nja naala ma talaana.

¹³ Eege ya taalo ka takara tadiri nüimö yeede ka tagalinggo dhorro ya.

¹⁴ Lakiini a'a namma a'da a'a nümü tumma ma Masala tammo kupupa tanno aja ka fiini tiya eene ka tümüneene a'da korokoro ya. A'a namma ka tumma ma seriye nja tumma tanno nagane'bi ka tageema no ka nakasorne ma Masala no,

15 nindhigi Masala afa meene ka tindhigi oogo kungngo, kadu nye'd'de ka tafiki'dö ka inde nja tanno oroko no nja tanno 'diila no.

16 A'a nindinaana oona neede ku'bu na insili ka eedi nja Masala nja kadu.

17 “Naleefe a'a tö'dö eede ka takitaalo a nagürüünü kadhabbu, nöö'dö ana eema ma tonsoona a kadu tanno eede kita, ara ka öö'dö türri.

18 Nagalinggo a'a eema ya, kaduna a'a ka la ma Masala natiiimö a'a linggo ma tanangnga tuu'da ka tinsili. A'da kitaalo kadu kadhabbu kide nja a'a nitaalo nagirnaana kadu ka oona.

19 Lakiini Yahüüdü könö kö'dö ndama anya ma Asiya, kene kara taganna kita kidha ma o'o ka tagöö'dö küdü ka tadiri niiimö yeene ka tasigi a'a ka tumma iini ya, üürü eege kussu niiimö miini.

20 A 'bitingngö ya fa kene kadirina niiimö yeene ka aduna a'a ka tagalinggo ya, eede ka ta'dingnge ka 'buugu ma temmi ma Yahüüdü.

21 Lakiini tumma neede ka tageema kene kidha eede ka 'dingnge, ‘Aaga ümmü a'a ka uuru tanno kudumma eede ka tamma a'da kadu kara tafiki'dö ka inde.’ ”

22 A Fileks illi ka tagussu fiini ya Yasu, ikiri ka tanyalaana kadu ku'bu iki, “Ka Lisiya uugaara ma nasigira ya dhabbu ya ka tö'dö kita ya a'a sa öö'dö tassa ka tumma tanno ada no.”

23 Ikiri ka tiki a uugaara ma nasigira a'da kafa ka Bölis, afa tafaga i'i keere ka teema nja kadu tanno ticci tassa kini no nja kateefe miini ma takinyi linggo iini no.

Bölis ö'dö ka Uugaara Fileks kidha nja Trusilla

²⁴ Kene ka tagünü a füngngö idhilli kungngo ya, ikiri Fileks ka öö'dö nja aka tammo iini madaga Yahüüdü mo, mana eere a'da Trusilla, atümmünü Bölis atoodo ka tumma tanno iini no ma tamma ka Yasu Almasihi no.

²⁵ Aga Bölis ka ndageema tumma ma ta'diila ma nangeedi nja tümmü eyi nja tahükümü ma Masala kara tö'dö no, a ri'ba tümmü Fileks iki iini, "Unggeene 'bitingngö ya ara sa ka tümmünü o'o taka öccö afe'de kede ka tasaasa."

²⁶ A Fileks tindhigi Bölis a'da agona gürüüsi iini, ümmünaana i'i 'bucca kungngo eema nja iini.

²⁷ Aga nagürüünü ka ndö'dö keera ya a Borkios Fistös tagala ka 'buugu tiya iini. A Fileks tasaasa Yahüüdü a'da ka'diila nja iini, ikiri ka afa ka Bölis ütü ka pabuusu.

25

Bölis ungu tumma niini co Kayisar

¹ Aga Fistös ka öö'dö ka anya ma Yahüüdiya ya atümmö füngngö iidoona ka Kaiysariya, ungeene ndama Kaiysariya asirigö co Örsaliim.

² A naguugaara ma ka'boge nja naguugaara ma Yahüüdü tagadünügü eema ya Bölis ka tagalinggo ya. Kindini Fistös

³ a'da a'duga Bölis ungu i'i co Örsaliim, kudumma eene kasaasa tüyü ku'bu ana i'i ka fiini ma tiidi i'i.

⁴ A Fistös tiki, "Ara Bölis tütü ka pabuusu ka Kaiysariya, kudumma eede ka co kanna ereere.

⁵ Aaga fa ka naguugaara tanno ada kaco ka Kaiysariya nja a'a, ümmü ömö'di ya agalinggo nïimö ya toroko ya, ka tiraana.”

⁶ Ka Fistös taganeene a füngngö iidümmü afünü iidoona alla füngngö ada'baaga, ungeene asülügü co Kaiysariya, ka taka ka taadha ikiri ka temmi ka 'buugu ma seriye, iki a'da agö'dö ana Bölis.

⁷ Aaga Bölis ka ndö'dö ya, a Yahüüdü no ö'dö ndama Örsaliim no tarügü kini ka oona, kafünaana kini ana eema dhabbu kitaalo kaduna nïimö kini atoroko iini ka tagalinggo.

⁸ A Bölis tinggili tumma no kini ka eyi iki, “Taalo a'a nagalinggo nïimö ya toroko ya ana Seriye tiya Yahüüdü nitaalo a'a nagüüni nïimö ya toroko ya ka la ma Masala nitaalo nadirina tumma na toroko no ka uugaara ma Rööma ya ka oona 'do.”

⁹ A Fistös tasaasa ta'diila nja Yahüüdü, ikiri ka tiki a Bölis, “Nasaasa o'o co Örsaliim naco teema seriye kide kidha ma tumma tanno?”

¹⁰ A Bölis tiki, “A'a na'dingnge ka 'buugu ma seriye tiya uugaara ma Rööma Kayisar, nara tahükümüdene ka seriye tiya kita. Nussu o'o tumma nye'd'de a'da a'a taalo nagalinggo nïimö ya toroko ya ana Yahüüdü.

¹¹ Üürü nagalinggo a'a nïimö ya toroko ya ma tiidi a'a, taalo a'a nanu ka teyi. Üürü tumma neene ka teema taalo ka timin'da ya, taalo ömö'di ma tümmü a'a ümmünü a Yahüüdü. Ara a'a tunggu seriye yeede co uugaara ma Rööma.”

¹² A Füstös tageema nja kadu tanno iini ungodho eege ikiri ka tapadaga tumma a Bölis, “Nunggu seriye yüüdü co uugaara ma Rööma.”

Bölis inynyo ka Uugaara Agriiba kidha nja Barniki

¹³ A füngngö kinco akürö idhilli kungngo ya, Uugaara Agriiba nja Barniki tö'dö ka Kaiysariya kö'dö tööjülü Füstös.

¹⁴ Kene ka tagünü nja eene dhabbu ya, ikiri Füstös ka tirina tumma seriye ya Bölis Uugaara Agriiba iki iini, “Ömö'di inggide a Fileks ka tinyi i'i ka pabuusu.

¹⁵ Kede ka öö'dö ka Örsaliim a naguugaara ma ka'boge nja naguugaara ma Yahüüdü tasigi i'i kede kiki a'da nümmünü i'i ka inde.

¹⁶ Nikiriri a'a ka tiki eene, 'Tafiigi mungngo kada kadu ma Rööma taalo angnga kummü ömö'di ün'dügüngngö a'da taalo ö'dö ka kadu tanno asigi i'i no kidha, illi kaföönyö nümö yiini ka tagalinggo kussu iini ya.'

¹⁷ A kene ka öö'dö kita nja a'a narooro kaco a 'buugu ma seriye nitaalo nadoono ku'bu a tumma ma tasigi, ka taka ka ndaadha nikiri ka tiki a kadu a'da köö'dö ana i'i.

¹⁸ A kadu na ümmü i'i no tageema tumma neene kitaalo kadiri nümö ya toroko ya ma tahükümü i'i iini ya, na a'a tiki kide a'da kadiri nümö yeede ka asaasa ya.

¹⁹ Tumma kungngo eene nja iini ka'bununjaana ku'bu ma Masala tammo eene, ma ömö'di inggide ana eere a'da Yasu akeyi, illi Bölis iki a'da adinö.

²⁰ Nikiri a'a ka ndabbu falandaana, nikiri ka tindini Bõlis niki iini, uuru asaasa co tema seriye yiini ka Örsaliim.

²¹ Lakiini Bõlis ungu tumma niini co uugaara ya dhabbu ya Kayisar, a'da assa kide. Yunggo eede ka tiki a'da utu ka pabuusu kita nassa ka tuurugu i'i co Kayisar."

²² Ikiiri Agriiba ka tiki a Fistos, "Nasaasa a'a taföonyö tumma na ömö'di tiya."

Ikiiri Fistos ka tiki iini, "Ara o'o sa föonyö taka."

²³ A taka ka ndaadha, Agriiba tö'dö nja Barniki ka 'buugu ma seriye. Adigine a kadu ma anya tanno iifi no a naguugaara ma nasigira, ikiiri Fistos ka kününigi a'da köö'dö ana Bõlis, ikiiri ka öö'dö.

²⁴ A Fistos tiki, "Ka Uugaara Agriiba nja kadu tanno emmi kita no nye'd'de kunggo, ömö'di yaada kidha ya agasigi kadu ma Yahüüdü i'i kede nye'd'de kunggo, ka Örsaliim nja kita ka Kaiysariya, kiidhe keema a'da afa tefe ka 'di.

²⁵ Illi a'a taalo naduna niimö kini ya toroko ya ma tiidi i'i, illi i'i ya ungu seriye yiini co Kayisar. Yunggo eede ka asaasa tuurugu i'i co iini.

²⁶ Illi a'a taalo naduna niimö ya dhorro ya ma tarigiri ada a Kayisar, yunggo eede ka öö'dö ana i'i aaga, nja o'o ka eyi tiya üüdü, o'o na Uugaara Agriiba no, aaga tindini i'i ma tumma tanno ka linggodene no, ara a'a tussu niimö meede ka tarigiri ada a Kayisar.

²⁷ Taa'baga eege kunggo eede, meede ka tuurugu ömö'di co pabuusu a'da taalo a'a nadiri niimö yiini ka tagalinggo ya."

26

Bölis ümmöönö ka eyi tiya iini

¹ İkirî Agriiba ka tiki a Bölis, “Nasaasa o'o a'da na kildhe tumma no küdü ka eyi.”

İkirî Bölis ka alaga nîisö coo'do ma tara tümöönö ka eyi tiya iini iki,

² “Ka Uugaara Agriiba, ka'diila oona eede kede ka a'dingnge küdü kadha ka uuru tanno ma tinggili tumma no kede ka eyi, napadaga tumma na Yahüüdü na Yahüüdü kafünü kede ka oona no nye'd'de.

³ O'o nussu tumma na Yahüüdü ana eema tiya eene ka ta'bununjaana ku'bu iini ya, nasaasa eedi yüüdü adhonggoro ma nîimö tiya eede ka tema ya.

⁴ “Yahüüdü nye'd'de kussu jiddi ma taneene tanno eede yeede ka taleefe ta kidhilli naking-giridene a'a ka anya tammo eede nja kadu ka Örsaliim afe'de.

⁵ Eege kussu a'a ma 'billi, kussu a'da a'a nafa ka tumma ma Masala tanno eede, na a'a taganeene kada taga Fariisi üürü eege kasaasa tadiri tumma a'da nuuruna na nafiini ma Masala keere nadagümmöönö dhorro.

⁶ A 'bitingngö nümmü adene a'a, kudumma eede ka tindhigi tumma na Masala ka tageemaga a kafaafa ma angnga no.

⁷ I'i yungngo siliga ma Israyil na ada'baaga kafünü eera no katindhigi tö'dö niini kümmü Masala osooso a naguuru, nggeege Uugaara yungngo Yahüüdü katüfünü tumma eede ka oona.

⁸ Amana i'i yungngo aaga taalo kamma a'da Masala minci kadu ka inde?

⁹ "A'a tekere nakiki kide a'da ara a'a tadiidi ma eere tiya Yasu ya ma Nasira ya a türü tanno eede in'dili.

¹⁰ Nagalinggo a'a nggeege ka Örsaliim, na a'a tamana kadu kadhabbu na amma ka Yasu no ka pabuusu, a türü ma naguugaara ma ka'boge tagafünü tumma ma korokoro kede ka oona, a kene ka tagirinadene ya, nadagamma kene ka take.

¹¹ Nadagapusu eege ka naala ma talaana, na'bunu eege ka'düsünü tumma Yasu, nagakardha ku'bu nakirimī eege, naco naanya ma kajeene nalinggo eege kide.

*Bölis eema tumma ma tamma ka Yasu
(Kadafiini 9.1–19; 22.6–16)*

¹² "Nunggeene ma co Demasak a naguugaara ma ka'boge kagürünü a'a a türü ma tauugaara tanno eene.

¹³ A kede ka tunggeene ka fiini ma co Demasak uuru ka teene ya, ka uugaara, nasala a'a öyeene ka 'dotombo'do, alimaana adagii'bi ndanaaya, öyeene kede keere nja kadu tanno ungueene nja a'a no.

¹⁴ Ungngo ta'dinggo ka 'büdhülü ungngo nye'd'de naföonyö tumma neene a tangga Yahüüdü, 'Sawl, Sawl, minna agu o'o nalinggo a'a? Taalo o'o namma talinggo a'a, ara tiideene nja o'o küdü kara tüüni midhi ku'bu ana a'a.'

¹⁵ "Nikiri a'a ka tiki, 'O'o na mada, ömö'di eede?'

"A Yasu tiki, 'A'a na Yasu tiya üüdü ka talinggo ajeene ana i'i ya.

16 Fiki'dö na'dingnge ana ko'do ana uune tanno üüdü, a'a nala oona o'o nanangnga o'o kada ömö'di ma linggo, neema tumma ma eema tiya üüdü ka tadinö kide ma a'a ya nja eede kara tala o'o ya.

17 Ara a toolona o'o ka kadu ma Israyil nja kajeene tanno eede ka tagürünü o'o kene no.

18 Amang küdü tafa'da eege ka iye kafada ndama 'buugu tiya lüllü ya kara köö'dö ka töyeene, kinyi türü na Ebliisi ku'bu kara kico ka türü tanno Masala, amang katamma kede tanno eene ara a'a toolona eege ka tatoroko tanno eene, ara a'a tamma kene kada kadu tanno iini kudumma eene ka tamma kede.'

Bölis eema tumma ma linggo tanno iini

19 "A ndama uuru tanno, o'o no Uugaara Agriiba, nitaalo a'a nanu ka tumma tanno ö'dö ndama 'dotombo'do no.

20 Na a'a tagadünügü tumma a kadu ma Demasak ka dhidha, nja kadu ma Örsaliim nja naanya ma Yahüüdiya nye'd'de, nassa co ka kajeene in'dili, nadünügü eema eene a'da kaadha ka tatoroko kara ka tapadaga ka Masala, kalinggo linggo na ussu a'da kaadha ka tatoroko no.

21 Yungngo Yahüüdü ka tümümü a'a ka la ma Masala, kasaasa tiidi a'a.

22 Lakiini Masala mafa kede ta'bitingngö amang kede tema tumma noono co kadu tanno dhiidhi no nja tanno iifi no. Nitaalo neema niimö öccö illi tumma na Müüsa ka tageema nja nagane'bi no.

23 A'da Almasiihi a tadhügürü üünī muuyu, afiki'dö ka inde ka dhidha, adadünügü eema ya Yahüüdü nja kajeene nye'd'de atöyeene ma toolonadene."

24 Aga Bölis ka aleefe tinggili tumma iini ka eyi ya, ikiri Fistö s ka alneege a tumma ko'do iki, "Ka Bölis, nindima o'o! Talaana na dhabbu no kanangnga o'o ka tindima!"

25 İkiri Bölis ka tapadaga tumma iini iki, "Taalo a'a nindima nya ömö'di eede, a'da a'a neema tumma na dhorro na adho ka fiini no.

26 Uugaara ussu eema ya, ara teema nja iini a'da taalo ri'ba eede ka eedi. Nussu a'a taalo niimö ma ta'düsünü ada iini, kudumma meene taalo kagalinggo adene ka küdhü.

27 Ka Uugaara Agriiba, namma o'o ka tumma ma nagane'bi? Nussu a'a a'da namma o'o kide."

28 İkiri Agriiba ka tiki a Bölis, "Nasaasa o'o tanangnga a'a kada Almasiihi ka 'bandaneene tiya idhilli kungngo ya?"

29 A Bölis tiki iini, "Üürü idhilli üürü adhabbu, nasaasa a'a Masala a nangnga o'o nja kadu tanno föönyö 'bitingngö no a'da aaga tafeene nja a'a illi ka nakilli neede no eege kungngo katitaalo kada."

30 İkiri Uugaara Agriiba nja Fistö s nja Barniki ka fiki'dö nja kadu tanno emmi nja eene no.

31 A kadu tanyalagaago keema a'da, "Ömö'di ya taalo agüünī niimö ma tiidi i'i itaalo ama tunggu i'i ka pabuuu."

32 A Agriiba tiki a Fistö s, "Ömö'di ya ama kadu ka tapa kini, kini kara tafa tunggu tumma niini co uugaara ma Rööma."

27

Bölis aco Rööma a mürkabü

¹ A kudumma ka tatüimö ma iidi katunggeene unngo tadigaala ka to ma co Italiya ya, a kadu tanangnga Bölis uugaara ma nasigira tanno uugaara ma Rööma ana eere a'da Yüliyos no nja kadu töccö na ka pabuusu no.

² Ungngo taka ka mürkabü ma öö'dö ndama Atramiit, unngo tapadaga co naanya ma Asiya, unngo tagüisö ka to unngo tüisönögö nja Arestarkos ya ma Makadoniya ya ö'dö ndama Tasalanüki.

³ Ungngo tala Saiyda a taka ka ndaadha, a Yüliyos tanangnga ta'diila a Bölis, afa kini aco ka kateefi miini ka inynya eema yiini ka asaasa ya.

⁴ A kidi ka tunggeene ka to kete ma Kuburus kudumma tanya ka talinggo unngo.

⁵ A kidi ka tigaala ka to kete ka tinggini ma Kilikiya nja Bamfiliya, unngo ta'barda ka Mira ma Likiiya mo kannu.

⁶ Uugaara ma nasigira taluna mürkabü ma ö'dö ndama Iskandariya ma ungunu co Italiya anangnga unngo taka kide.

⁷ A mürkabü tagüisö ana unngo amussu a füngngö dhabbu, a tanya tagalinggo unngo kafaga unngo keere kaala Kanitos. Ka tanya ka faga unngo keere ma tadheedhe ko'do, unngo tafada ta'barda kide, unngo takete ka Kireet ndama üüdü ma Salmon.

⁸ Ungngo tagunggeene kete ka tinggini ma to a dhügürü, unngo tala 'buugu ya ana eere a'da

Mawani ya a'diila ya kada kete ma anya ma Lisiila.

⁹ Ungngo taganeene dhabbu, a kadu tüpü tenege co, a tino tiideene. İkirı Bölis ka tema nja kadu a'da kindinaana oona ku'bu kadınö ko'do.

¹⁰ İki, "Ka kadu, niji a'a tino no taalo ka'diila tatoroko kungngo aja kidha kadhabbu taalo ka mürkabü nja eema tiya inggide ya ungodho i'i, nja nanggeyi tanno aja afe'de."

¹¹ Lakiini uugaara ma nasigira amma ka tumma tanno ömö'di ma mürkabü nja ta-loglaana ko'do ara kitaalo amma ka tumma tanno Bölis.

¹² A 'buugu yeene ka öö'dö kide ya taalo a'diila meene ka tanna kide feele kungngo, adhabbu ma a kadu töccö tükiri ka tiki a'da kunggeene a mürkabü kaco a Finikis, ka anya ma Kireet kannu kide ara feele kico kürö Finikis kudumma tanya taalo iisö kannu.

Tanya ka linggo to

¹³ Ka tanya ka ndaiisö ndama küülü amussu ya, kiki kide a'da eege kicco a 'buugu tiya eene ka asaasa ya, kikirı ka fanna ndaliili ma afi'danja ku'bu ka aru ma mürkabü mo, kara ka tunggeene ka tinggini ma to ma Kireet.

¹⁴ Lakiini a tanya karooro tö'dö a türü ndama fiini ma Kireet ana eere a'da Orokilion.

¹⁵ A tanya tagürü mürkabü, a mürkabü taalo mambaanya türü ma tanya. İkirı tanya ka arünö ana oogo kiisö co 'buugu tiya eene kiisö co yiini.

¹⁶ Ungngo tagunggeene ka 'dakeyi ma 'banya minggide mana eere a'da Kawda, ungnngo ta'beene nja tanya ungnngo tidhi, ungnngo taluna

'bamürkabü ma idhilli mo ma ka mürkabü ma dhabbu mo keere.

¹⁷ Kene ka ta'diniga oogo co mürkabü tammo dhabbu mo ka teene ya, kikirī ka afin'da mürkabü ma dhabbu mo ku'bu a naaru ka tüm'bü miini ma timi'dinaana oogo ka oona ka söödö. Kari'ba kudumma mürkabü ka tarünö mafiri ka ndüdüürü kete ma Libya, kagildhe naaru, kapa ka mürkabü a tanya tagürünü oogo ko'do.

¹⁸ Ka taka ka ndaadha a tanya takogoona ma tiisö dhindho, kikirī kama eema ka mürkabü kapügü ka 'biidi ka to.

¹⁹ Ka füngngö kanda iidoona ya kikirī ka a'duga eema ya indhi ya ka mürkabü nye'd'de kungngo kadhifi ka 'biidi ka to.

²⁰ Ungngo tiyü füngngö a dhabbu a'da taalo ungnö kasala ndanaaya nja midigi, a tanya tütü ka tiisö a naguuru, ungnö titaalo kamma a'da ara ungnö toolonadene afe'de.

²¹ A kadu ma mürkabü taganeene ana iire a füngngö dhabbu, eene taalo kagolo niimö, ikiri Bölis ka fiki'dö iki eene, "Kadu eede, aaga föönyö tumma neede, aaga tafa tunggeene ka Kireet a tatoroko no tafa taduna aaga taga'da eema kaja.

²² A'a 'bitingngö nuu'bu aaga ka nanggeedi, a'da aaga tidhi oona ku'bu kudumma taalo ömö'di ungnö ana kada ataama, illi mürkabü ungnö oogo ma tatangga'da.

²³ Tadhanga ma Masala tammo eede ka tümümü oogo ana eedi dhorro nja eede ka tal-inggo ada oono mo, mö'dö kete koosoki.

²⁴ Iki a'a, 'Ka Bölis, fa tari'ba, nütü o'o ka aco

ka uugaara ma Rööma, Masala manangnga kadu na ungeene nja o'o no ka nīisö ma o'o.'

²⁵ Aaga idhi oona ku'bu dhorro, namma a'a ka Masala tumma na adirina nja a'a no kaco ööye miini.

²⁶ 'Biidi ya tanya ka talinggo i'i ya tagürünügü angnga co jazeera tökönö."

Mürkabü ma'bunanjaana ku'bu

²⁷ Kidi ka ndatiimö füngngö ada'baaga kafünü egīsö, kaleefe ungnö talööle ka To ma Adriya, ooso ka teene a kadu ma mürkabü tiki kide a'da eege ka ndakete ka tinggini ma to.

²⁸ Kene ka ineene ta'buugu ma to ya, kalaga co afe'de kaduna namitiri kö'dö ukumu kadu keera (40) kasigi co idhilli kungngo kalaga co afe'de kaduna namitiri ukumu ömö'di aco iisine ya (30).

²⁹ A ri'ba tūmmü eege eene katiki kide a'da mürkabü madirini oona ka 'buugu tiya nīgisi ya, kikiri ka kadhifi eliili na afi'dadene ka naaru no keere ma mürkabü ka egīsö, kara kafara ka Masala a'da a taka taadha.

³⁰ A kadu ma mürkabü ta'b'baana oona ku'bu ma tasaasa tarünö ndama kunggu mürkabü ma idhilli mo co 'biidi, kümmü nanggeyi niini a'da eege kasaasa tunggugu ndaliili na afi'danja ka naaru no ka mürkabü kidha.

³¹ İkiri Bölis kita iki a uugaara ma nasigira nja nasigira tanno iini, "Üürü kadu ma mürkabü taalo kütü ka teene miini ya taalo tefe kide ata."

³² A nasigira tikiri ka rumuna naaru ma mürkabü ta ma idhilli mo kafa kene ka'dinggö ka 'biidi.

³³ Ligitaka so'd'do, a Bölis tiki eene in'dili a'da kagu eema, iki eene, “Ka füngngö ada'baaga afünü egüisö na eere no, taalo aaga kagolo niimö ma taguri.

³⁴ Nikiri a'a ka asaasa a'da aaga tagu eema, amang kada tefe ka 'di, andanaw kungngo unggodho kungngo taalo kara tasuli kata ka nanggüüdü.”

³⁵ Kini ka tiki nggeege ya, ikiri ka a'duga meteene anangnga ta'diila a Masala kene kidha nye'd'de kungngo, ikiri ka 'düsünü arooro ka taguri.

³⁶ Kikiri ka tidhi oona ku'bu eege in'dili katagu eema.

³⁷ Ungngo no ka mürkabü kö'dö miyateene ana sita sabiini (276).

³⁸ Kene ka ndüüsü ya, kikiri ka rara'baga migile co to amang ka mürkabü ta i'balapala.

³⁹ Ka taka ka taadha a kadu ma mürkabü taalo kussu 'buugu yeene kö'dö kide ya, lakiini eege kasala tinggini ma to ana ndamugu, kikiri ka asaasa tüügü mürkabü co 'buugu tiya miini ya.

⁴⁰ Karumuna eliili ya afi'dadene ka naaru ya ma mürkabü kafa kene ka'dinggö co to. Kakildhe naaru na ma ta'diniga ten'di coo'do ka mürkabü amang ka tanya ta'duga oogo kapadaga co tinggini ma to iini.

⁴¹ Lakiini mürkabü mirri ana oona ka ndamugu ka 'biidi ka teene üüdü miini töö'di, taalo agasigi oona, eere miini ta'bununjaana ku'bu a türü ma tanya nja 'biidi.

⁴² A nasigira tasaasa tagirina kadu na ka pabuusu no amang kene tafa kabbü 'biidi kaco a

tinggini ma to karünö.

⁴³ Lakiini uugaara ma nasigira asaasa toolona Bölis, ikiri ka faga eege keere. Iki a kadu na ussu ka abbü 'biidi no kaco ka tinggini ma to ka ndanda ka dhidha,

⁴⁴ ikiri a kadu könö saga tuurna eege keere anno karefe kee'di anno taka ka türeene ma mürkabü ma tangga'da mo ka idhi kala tinggini ma to ka'diila.

28

Bölis unngo ka to ma Malta

¹ Kidi ka öö'dö ko'do ndama 'biidi ya, unngo tikiri ka tussu a'da 'buugu ya ana eere a'da Malta.

² A kadu miini tamma kidi kadagüüni tataafala ana unngo ka'diila, kafülle ada issi unngo ma tille kudumma 'buugu ka tiicolo a tombo'do ka teede.

³ Aga Bölis ka awaana kee'di koona anangnga ka issi ya, taliili a tagu'daana ma issi tala ni, afiri aküro ndama ndagee'di a'dukunjaana ka Bölis ka niisö.

⁴ A kadu ma naanya tikiri ka tassa kini ka ta'dukunjaana, kiki ka teemaana ka oona ungodho eege kiki a'da, "Ömö'di ya agirina kadu, asa ka toolonadene ka to illi Masala taalo ma tafa kini efe ka 'di."

⁵ Lakiini Bölis asanaga ni ka issi, i'i taalo ili adene ka oona.

⁶ Katoodo ku'bu miini ka tüüfü ka niisö nja iini ka'dinggo eyi. Kene kanda katoodo ku'bu dhabbu, a niimö ya toroko ya taalo agu i'i ya, kafada a tumma kiki, "Masala oogo munggo?"

⁷ Kete ma 'buugu tiya Bölis ka tanna kide ya siga no uugaara ma anya kungngo ana eere a'da Böbliös, kide anangnga unngö ka 'di taganeene nja iini a füngngö iidoona ataafa kide 'do.

⁸ A pupa tiya Böbliös tagamaara a 'bürüdü nja 'booyo, ikiri Bölis ka co iini ka la ümmünü niisö kini ka oona adageema nja Masala moolona i'i.

⁹ Kini ka tagüünä adene nggeege ya, ikiri kadu na amaara no köö'dö ka iini nye'd'de anangnga eege ka'diila.

¹⁰ A kadu tagüünä tateefe na 'diila ana unngö, ka inya eema ma taguri ka fiini unngö.

Tino na Bölis ma tara co Rööma

¹¹ Ungngo tafara nagatereene kanda iidoona ya, unngö tikiri ka taka ka murkabü ma ö'dö ndama Iskandariya, mana koronggore ma nagiso ma namasala keera kungngo oono ka üüdü, oogo matiimö feele kita miini kita.

¹² Ungngo ta'barda ka anya ma Siirakoos, unngö tagünü kide füngngö iidoona.

¹³ Ungngo tikiri ka tunggeene ka 'di, unngö tarooro a 'dakeyi ma to, unngö tala anya ma ana eere a'da Rikion kene ka ndiyyü füngngö eera ya, ikiri tanya ka öö'dö ndama küülü, ligitaka kungngo tala Batyüli a füngngö tiya anda iidoona ya.

¹⁴ Ungngo taluna kadu ma kaniisa kide, kiki unngö a'da unngö tagünü nja eene a füngngö iidümmü afünü eera. Nggeege unngö tala Rööma.

¹⁵ A nagöre ma angnga taföönyö a'da kunggunu unngö tö'dö, kunggeene kalla köö'dö

ka Mansala ma Abüyös nja Nalokonda tanno iidoona no ma toreene nja ungnogo. Ka Bölis ka asala kadu no, anangnga ta'diila a Masala idhi oona ku'bu.

Bölis ungnogo ka Rööma

¹⁶ Kidi kico Rööma ya, a nasigira tanangnga Bölis ka 'buugu tiya iini ungnodho i'i nja tasigira tiya afa kini ya.

¹⁷ Kene ka ndiyyü tiidoona ya, ikiri Bölis ka tagümmünü kadüfi ma Yahüüdü na anna ka Rööma no a'da köö'dö tamma iini. Kene ka ndemmi nja iini ya, ikiri ka tiki eene, "Kadu eede, taalo a'a nagalinggo niimö ya toroko a kadu tanno aja nitaalo nadiri tumma no toroko ka eema ma kadaada ma angnga ma 'billi no ka oona, lakiini Yahüüdü kümmü a'a ka Örsaliim kümmünü a'a a kadu ma Rööma.

¹⁸ A kadu ma Rööma tagindini a'a, kasaasa tapa kudumma eede taalo a'a nagüüni tumma na tatoroko no, ma tanangnga a'a ka teyi.

¹⁹ Lakiini Yahüüdü kanu, nikiri a'a ka tunggu seriye yeede co uugaara ma Rööma, lakiini a'a taalo nasaasa teema niimö ya toroko ya a kadu tanno eede ka oona.

²⁰ I'i yungngo eede ka tümmünü aaga a'da tö'dö, tumma nadirina aaga. Nakilli na a'bununja kede ka iisine no, kudumma ömö'di ya kadu ma Israyil ka tindhigi i'i ya."

²¹ Kikiri ka tiki iini, "Taalo waraga ö'dönja ungnogo ndama Yahüüdiya ma tumma o'o, ömö'di taalo ö'dö ndama nagöre ma angnga kannu adirina niimö ungnogo ma o'o a tumma taalo kadirinja ungnogo ma üüdü ka tatoroko.

22 Lakiini ungnö kasaasa taföönyö tumma nüüdü, kudumma ungnö ka tussu kadu ka na'buugu kadhabbu eene kanu ka tumma tanno."

23 Kikiri ka timi'di tumma köö'dö ka Bölis ka 'di, eege kadhabbu ka uuru töccö. İkiri Bölis ka ndeema nja eene, kadara ma lititaka kungnö, a 'buugu ta siiya, eema tumma ma tauugaara ma Masala asaasa eege katussu Yasu ndama tumma ma seriye tiya Müusa nja kasorne ma nagane'bi.

24 A kadu könö tamma ka tumma tanno iini anno tanu kide.

25 A kene ka tüfürü tanyalagaago kita iini, kudumma tumma tanno eene taalo kinynyo ka oona, a Bölis tiki eene, "Tumma na Koronggore tiya Insili ya ka timin'da a ne'bi Asaiya ka tirina a kadaada ma aaga no,

26 'Kolo ka kadu tanno niki eene,

Aaga sa föönyö taalo aaga ka tussu,
aaga sa kadinö kide taalo aaga ka tijöögö.

27 Nanggeedi na kadu tanno kakidhö afa niigisi,
köödhı iisine neene, ka'bürü iıye neene,
amang kene tafa taföönyö ana iisine tanno eene,

nja eene kafa tiji 'buugu ana iıye tanno eene,
kussu a nanggeedi tanno eene kaadha ka tatoroko na a'a toolona eege.'

28 "Nggeege nasaasa a'a a'da aaga tussu toolona na Masala kagürünüdene co kadu ma kajeene, kara tatoodo kide."

²⁹ [Kini ka ndageema tumma no ya, ikiri Yahüüdü tö'dö kürö ka'digineene kisaana ka oona.]

³⁰ A Bölis taganna ka Rööma a nagürüünü keera ka 'dī tiya iini kada afaana ya, amma ka kadu tanno icci tassaasa kini ka 'dī no nye'd'de.

³¹ Adünügü tumma ma tauugaara ma Masala co kadu, alaana eege ka tumma tanno Uugaara Yasu Almasihi a'da taalo ri'ba kini ka eedi.

Katcha

Katcha-Kadugli-Miri: Katcha (Old Testament)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Katcha-Kadugli-Miri)

Contributor: ECS Diocese of Khartoum Translation Department

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

bc98a4a0-1c85-5c7a-932a-7dcefd213f80